

JUPITER

časopis o fantastike

ČÍSLO 3

POVIEDKY >>

Torgensen: Lúč svetla

Lupečka: Zlato prekliatych

Slováková: Vlčice

P.Nemethova, D.Majerová

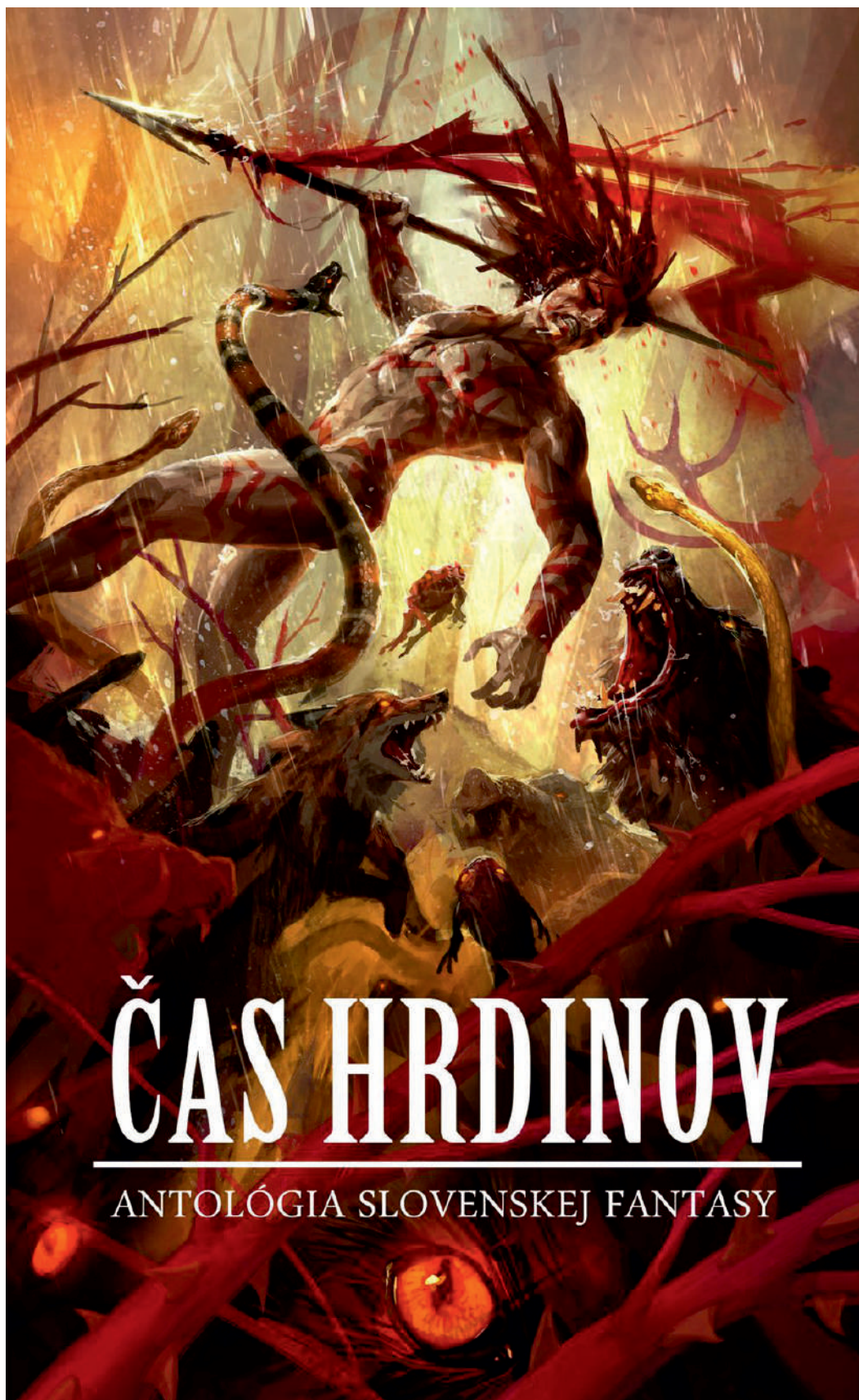
PUBLICISTIKA >>

Rozhovor s A.Pavelkovou

Červenáktuality

Excalibur - redakčný duel

Stratená veda, Workshop

ČAS HRDINOV

ANTOLÓGIA SLOVENSKEJ FANTASY

Antológia slovenskej
fantasy

Čas hrdinov

V prvom reprezentatívnom výbere slovenskej fantasy ožívajú pradávne aj moderné mýty. Besi, starí bohovia, čiernokňažníci, dokonca i sama Smrť budú spoločne s vami putovať po stopách hrdinov minulosti i súčasnosti.

O to sa postarali autorky a autori slovenskej fantasy:

Juraj Červenák,
Zuska Stožická,
Jaroslav Lupečka,
Dušan D. Fabian,
Lívia Hlavačková,
Jozef Girovský,
Marja Holeciová,
Lucia Droppová,
Marek Eliáš,
Soňa Lantajová,
Rastislav Weber,
Martina Pilcerová,
Michal Spáda
a Alexandra Pavelková,
ktorá spolu
s Martinom Králikom
výber aj zostavila.

ČASOPIS JUPITER

www.casopis-jupiter.sk

<http://www.facebook.com/CasopisJupiter>

VYDAVATEĽ

SONATA Slovakia, s.r.o., Šustekova 7,
85104 Bratislava

ŠÉFREDAKTOR

Martin Králik

TECHNICKÝ REDAKTOR

Martin Tomčík

GRAFICKÁ ÚPRÁVA

Martin Tomčík

REDAKCIA

Martin Tomčík, Miloš Ferko, Bohumil
Stožický, Dušan Fabián, Zuzana Stožická,
Matej Vojtko, Anton Stiffel, Dagmar
Méhešová a Mirka Klempová

AUTORI POVIEDOK

Brad R.Torgensen, Jaroslav Lupečka, ,
Petra Slováková, Petra Nemethová a Diana
Majerová

AUTORI ILUSTRÁCIÍ

Zuzana Droppová, Peter Kiselkov, Jana
Mímrová a Jana Hlinková

ILUSTRÁCIA NA OBÁLKE

Zuzana Droppová

ČÍSLO VYCHÁDZA

15.10.2012

POVIEDKY

Brad R.Torgensen - Lúč svetla	6
Jaroslav Lupečka - Zlato prekliatych	18
Petra Slováková - Vlčice	23
Petra Nemethová - Myšlienky splnu	28
Diana Majerová - Preteky s pamäťou	33

KNIHY

Martin Králik - Rozhovor s Alexandrou Pavelkovou	15
Bohumil Stožický - Workshop	39
Miloš Ferko - Milošova knižná polička	40
Miloš Ferko - Stratená kniha	41
Martin Králik - Rogerland	42
Martin Králik - Rozhovor s Róbertom Žitňanom	58

FILM

Juraj Červenák - Červenáktuality	43
Matej Vojtko, Martin Králik - Excalibur	45

SERIÁLY

Miroslava Klempová - Misfits	48
Martin Králik - Aigon 5	49

HUDBA

Martin Králik - Melodický metal	50
Martin Králik - Heavenly: Dust to dust	51

VEDA

Zuska Stožická - Stratená veda	52
---------------------------------------	----

GALÉRIA

Martin Málek - Výber z tvorby	60
--------------------------------------	----

Úvodník

September prešiel, a my sme tu s novým Jupiterom.

Pôvodne mal byť už na Parcone v Bratislave, no pár udalostí posunulo čas vydania. A tak sme na prezentácii v parconovej miestnosti návštevníkov iba navnadili na návštevu stránky a stiahnutie si dvojky, ktorá už bola voľne k dispozícii. Celkovo som získal dojem, že besedujúci sa o časopis zaujímajú dosť, čo nám ukazuje príjemnú perspektívu. V programe nasledovalo udeľovanie cien, ktorého posledným bodom bolo udelenie ocenenia slovenského fanúšikovského hnutia Drak. Ako už viete, bolo odhlasované mne - a to najmä za Jupiter. Takže patrí aj všetkým mojim spolupracovníkom v tomto časopise, rovnako ako mojim spolupracovníkom na „Fabách strachu“, Rádiu fantastika či poslednom Istrozine.

Pred Drakom sa vyhlasovali aj výsledky Povedky Istroconu - a víťazný text Petry Slovákovej (mimochodom, vyhrala aj Cenu Karla Čapka v kategórii novela) vám prinášame. Aj ďalšie dve poviedky z tohto čísla, Petry Némethovej a Diany Majerovej, prišli do spomínanej súťaže a skončili v prvej šestke.

So zoznamu ocenení sme vybrali aj zahraničnú poviedku. Brad Thorgensen bol za ňu nominovaný tohto roku na Huga aj Nebulu a vyniesla mu aj nomináciu na Crawfordovu cenu pre najlepšieho nového autora. Ani jedno ocenenie nezískal, no fakt, že je to jeho šiesta uverejnená poviedka, dáva tušiť, že sa možno zrodil veľký talent.

Posledná poviedka tohto čísla je niečo úplne iné. Ako ste si všimli, v každom čísle zatiaľ bola jedna, ktorá už niekde vyšla. Ani teraz to nebude inak. No vybrali sme ju až zo začiatku 90. rokov, z času, keď Conan všetkých fantasy fanúšikov fascinoval, no na Slovensku o ňom písal len Jaroslav Lupečka. Ak sa vám bude páčiť, ďalšiu jeho poviedku nájdete vo prvej slovenskej fantasy antológii “Čas hrdinov”, ktorú sme na Parcone krstili.

Moju spolueditorku tejto knihy, jedínú slovenskú absolútnu víťazku CKČ a stále najlepšiu slovenskú fantasy autorku Alexandru Pavelkovú spovedám v rozhovore. V druhom - v rubrike Fandomas na moje otázky odpovedá organizátor Istroconu, tohtoročného Parconu a mnohého iného Robert Žitňan. Z ďalšej publicistiky upozorňujem na článok Juraja Červenáka o krvi v Hollywoode, na veľmi kritický názor Mateja Votka na film Excalibur či na ďalšiu stratenú vedu.

A čo bude na budúce? Nevie, či to mám písať, z minulého úvodníka nakoniec v tomto čísle nenájdete nič (aj keď poviedku Johna Schalzihho stále vydať chceme). Ak sa ale nič nestane, prinesieme vianočnú poviedku Charlesa Strossa a ďalšie dva texty z prvej trojky Povedky Istroconu.

Verím, že aj tento Jupiter sa vám bude páčiť. A že nezabudnete na odozvu.

Martin Králik, šéfredaktor

Časopis Jupiter vypisuje súťaže
Poviedka za 33, Báseň za 33, Ilustrácia za 33
na tému **Cesta časom**

Podmienky súťaží:

Do súťaže **Poviedka** sa môžu prihlásiť poviedky v slovenskom jazyku v maximálnom rozsahu **30 normostrán**

Do súťaže **Báseň** sa môžu prihlásiť básne v maximálnom rozsahu **100 veršov**

Do súťaže **Ilustrácia** sa môžu prihlásiť kresby, maľby aj grafiky vytvorené ľubovoľnou technikou

Dielo nesmie byť nikde uverejnená, vrátane internetových stránok

Diela sa do súťaže zasielajú elektronicky na adresu **martin.kralik@gmail.com** s predmetom

Poviedka/Báseň/Ilustrácia za 33, do e-mailu uveďte meno a kontaktnú adresu (ilustráciu posielajte v rozlíšení 200 - 300 dpi)

Zaslaním autor dáva súhlas s uverejnením diela v časopise Jupiter

Uzávierka súťaží je **31. januára 2013**, výsledky budú na facebookovej stránke časopisu a spriateľných weboch vyhlásené do konca februára 2013

Víťazi súťaží získavajú hlavnú cenu 33 eur

Embassy of the
United States of America

Nasledujúcu poviedku
uverejňujeme za pomoci
Amerického veľvyslanectva
v Bratislave

Embassy of the
United States of America

Brad R. Torgensen

LÚČ SVETLA (THE RAY OF THE LIGHT)

Nominácia Hugo 2012, Nebula 2012

Pri dverách pretlakovej komory na mňa čakal môj vedúci Jake. Bol som vonku osem hodín. Kontroloval som stav mikrofraktúr v kovovom trupe. Únavná práca. Vypol som komunikátor v helme, aby ma nikto nevyrušoval. Výraz Jakeovej tváre ma vydesil.

“Čo sa stalo?” spýtal som sa ho, kým som z brady vytriasol morskú vodu.

“Jenna,” odpovedal mi jedným slovom. Stačilo.

Zavrel som oči a pokúsil sa zachovať pokoj. Zovrel som päsť okolo ošúchaného froté uteráku, ktorý mi visel na krku. Na krátku chvíľu som odfiltroval nepretržité zvuky garáže ponoriek a pred očami som videl len svoju dcéru, ako sedela na maminých kolenách. Mala dva, možno tri roky. Na hlave sa jej uhniedzili rozkošne nesprátne kučery. Od prvé dňa robila neplechu - čertica v uzavretom priestore menom Deepwater 12.

Teraz bola Jenna oveľa staršia. Táto konkrétna spomienka mi uviazla v hlave, lebo to bolo naposledy, kedy som videl svoju manželku usmievať sa.

“Hovor,” povedal som šéfovi.

Jake si prešiel rukou bradu. Všetci sme sa prestali holiť už pred rokmi, keď sa minul gél, krém a žiletky. “Zrejme ušla s ďalším tínedžerom v ponorke.”

“Ako sa dostala do ponorky bez toho, aby jej to niekto zarazil?”

“Ten Evansov syn, Bart. Je dosť starý na riadenie ponorky. Zaradil som ho do smeny, aby som videl, či má na to vlohy. Každá pomocná ruka je nám dobrá.”

“Jasně, také řeči si nechaj. Kde sú teraz?”

Jake si odkašľal a uhol pohľadom.

“Nevieme,” odvetil. “Poslal som Barta do Deepwater 4 na klasickú výmenu zásob. Už

mešká - teda, meškajú - dve hodiny.”

“Akustický transpondér ponorky?” spýtal som sa.

“Buď sa pokazil, alebo ho vypli.”

“Dofrasa. Aj idioti majú dosť rozumu, aby niečo také nerobili.”

Jake mi neodpovedal.

Otočil som sa na päte a vrátil sa tam, odkiaľ som prišiel. Neoprénový oblek som mal stále na sebe, nemusel som sa prezliekať. Skočil som do prvej ponorky, ktorú som bol schopný uvoľniť z kotviska. “Povedz tomu, kto má ísť na ďalšiu smenu, že mu dávam deň voľna,” zakričal som cez rameno.

“Kde ich chceš hľadať?” spýtal sa Jake. “Vonku sú na každý smer tisícky míľ temných vôd.”

“Spomínam si na jedno miesto, o ktorom mi raz Jenna povedala.”

#

Moja dcéra mala štyri roky, keď nastalo neodvratné obdobie kladenia otázok.

“Prečo nežijeme niekde, kde je sucho a slnečno?”

Všetci traja sme sa krčili okolo maličkého rodinného stola v našom maličkom byte. Lucille ani nezdvihla pohľad z taniera. Akoby Jennu vôbec nepočula. V poslednej dobe sa tak správala na môj vkus až príliš často. Ale radšej som to mojej manželke nevyťahoval na oči. Lucille začala žiť v extrémoch - buď sa vášnivo hádala alebo mlčala ako peň. A kriku som už mal plné zuby, tak som uvítal ticho.

Obozretne som si založil ruky a zamyslel som sa nad Jenninou otázkou.

“Nikde nie je sucho a slnečno. Dnes už nie.”

“Ale Chloe a Joey sa vždy hrajú v parku,” odvetila Jenna. “Aj ja chcem ísť do parku.”

Zamračil som sa. Chloe a Joey bola relácia pre deti z doby... z doby pred všetkým. Lucille nedovolila Jenne, aby ju pozerala, no podvolila sa, keď sa stalo zjavným, že Chloe a Joey boli jediní dvaja ľudia - teda, animované a rozprávajúce medvedíky - schopné primäť našu dcéru, aby ticho sedela na mieste. Spravili sme to, proti čomu sa zaprisaháva každý rodič - LCD obrazovka sa stala našou pestúnkou. A teraz nás hryzla do zadku.

Moja žena bodla do tmavozelených listov na tanieri. Vidlička hvízdala na zjazvenom plaste.

“Kedysi sme mali parky,” povedal som. “Ale teraz je všetko pokryté ľadom. A je tma, nie slnečno. Slnko už ani nevidno.”

“Ale prečo?” povedala Jenna a dokonale zabudla na jedlo pred sebou.

Letmo som si spomenul na moje dni v NASA. To bolo šťastné obdobie. Washington pumpoval do vesmírneho programu peniaze kvôli hrozbe Číňanov na Mesiaci. Počas nečakaného príchodu mimozemšťanov som bol na Medzinárodnej vesmírnej stanici. Bolo to šialené. Nakrátko sa zo mňa stala celebrita a spolu so zvyškom posádky som podstupoval jeden rozhovor za druhým.

Gigantická mimozemská loď zaparkovala na orbite vedľa nás. Zotrvala tam celé tri dni. Hladká guľa niklu a železa, s obvodom na míle. Ani stopy po systéme pohonu, bez diery a bez vstupu. Bez známky či signálu, ktorý by aspoň naznačil ich zámer.

Potom veľká loď rýchlo opustila orbitu a zamierila smerom do centra sústavy, k Venuši.

O šesť mesiacov na to začalo slnko pohasínať...

“Ťažko sa to vysvetľuje,” povedal som Jenne a všimol som si, ako sa manželkina vidlička zastavila nad posledným kúskom hydroponickej kapusty. “Prišli ľudia z iného miesta - z inej hviezdy ďaleko od nás. Mysleli sme si, že budeme kamaráti, ale nerozprávali sa s nami. Vzali nám slnečné svetlo a potom začala veľmi rýchlo byť zima.”

“Vypli slnko?” skepticky sa spýtala Jenna.

“Slnko sa nedá vypnúť,” odvetil som. “Ale zahatili mu cestu. Zablokovali slnečné lúče pred dopadom na Zem. Preto je na povrchu príliš chladno pre život.”

Pamätám si, ako nám v júli prikázali vrátiť sa. Pristáli sme na Floride. Husto snežilo. NASA na prezidentské nariadenie zmenila svoj cieľ - začala vymýšľať núdzové alternatívy. Slnko sa na seba vôbec nepodobalo, ani na pravé poludnie. Narýchlo sme pripravili štart poslednej planetárnej sondy a vyslali sme ju po stopách gigantической mimozemskej lode, aby sme zistili, čo sa stalo.

Sonda odhalila obrovský oblak obiehajúci na orbite Zeme. Nespočetne veľa malých zrkadiel - neuveriteľne tenké a neuveriteľne pevné.

Mimozemská loď nikde na dohľad, ale oblak zrkadiel bol nesmierny a rástol každým dňom. Samy o sebe neboli ničím. Ale spolu odrážali väčšinu slnečného svetla. Každý týždeň sme ho mali o trochu menej.

“A preto musíme žiť na dne oceánu?” spýtala sa Jenna.

“Áno,” povedal som. “Je to jediné miesto, ktoré je dostatočne teplé, aby sme na ňom prežili.”

Čo možno je a možno nie je pravda. Na Islande stavili všetko na povrchový habitat blízko sopiek. Hazardná hra. Nebezpečie nepravidelných erupcií prinútilo Spojené štáty odmietnuť havajský plán Veľkého ostrova. Okrem toho, za predpokladu, že definitívne prideme o istú časť svetla, nastal by problém so snehovými zrážkami. Preto Spojené štáty zavrhlí Yellowstonský plán.

Keď NASA a námorné sily začali zakladať stanice Deepwater, populácia planéty postupne vymierala. Rusi, Číňania a Indovia konali podobne. Na hraniciach medzi tektonickými platňami bolo stále teplo. Život sa naučiť žiť bez slnka pri hydrotermálnych prieduchoch. Ľudia sa to museli naučiť tiež.

A svojim spôsobom sme si zvykli.

Vysvetlil som to mojej dcére tak, nakoľko to bolo v mojich silách.

Zosmutnela. Jej malé čelo sa zmätene zvrátilo.

“Už sa nechcem dívať na Chloe a Joeyho,” ticho povedala.

Lucillina vidlička zarachotila na zemi, kým moja žena s plačom vybehla z bytu.

#

Ponorka číslo 6 a jej elektronika, recyklátor vzduchu a pohon kvílili na protest, kým som viedol starú plechovku cez nekonečnú temnotu na dne Tichého oceánu. Občas som prešiel okolo čiernych komínov - minerálnych nánosov, ktoré vznikli výtokom prehriatej vody popri tektonickom hrebeni. Z vrcholu “komínov” stúpala voda tmavá ako atrament. Pred mojím svetlom utekali trubicové červy, biele kraby a iné formy života.

Hľadal som formáciu komínov, o ktorej mi Jenna raz povedala. Bolo to obrovský zhuk viacerých komínov, ktoré decká prekrstili na Gakove rohy. K môjmu hľadaniu sa pridal Dan McDermott. Bol 200 metrov za mnou, svetlá na šírku, oči na stopkách.

Náš cieľ sme zbadali súčasne.

Hneď som chápal, čo sa mladým na tom mieste páčilo. Okrem bizardnej krásy Rohov to bola rada reliéfnych zákopov pri ich úpätí. Každý práve dost veľký pre ponorku. Útulné. Súkromné.

Vrch osamelej ponorky ledva vyčnieval nad skaly a piesok.

Požiadaval som Dana, aby sa držal za mnou, kým som im vyslal signál sonarom s krátkym dosahom. Keď nereagovali, nasmeroval

som svoju ponorku priamo k ich, nastavil som vonkajšie svetlá na extra výkon a namieril som ich na polo-priehľadný kokpit pilota.

Začervenal som sa a sklopil som zrak.

Potom som opakovane blikal svetlami, kým to dvom mladistvým vnútri doplo a obliekli sa. Jeden z nich - mám pocit, že dievča, ale nie Jenna - sadol na miesto pilota a prepnutím pár vypínačov zapol vysieláč.

“Nerád vám kazím zábavu,” povedal som.

“Kto ste?” spýtalo sa napäté dievča. Príliš mladé dievča.

“Ak ťa to poteší, nie som tvoj otec,” odvetil som.

“Ako ste sa sem dostali?”

“Tak ako vy.”

Chlapec nakukol priehľadom von. Vytrhol dievčaťu vysieláč z ruky.

“Vypadnite odtiaľto, toto je naše miesto,” otrávene zavrčal. Mal som sto chutí povedať mu, že si môže strčiť svoje modré gule niekam, kde slnko nesvieti, ale spomenul som si na svoju mladosť. Zadržal som hnev a skúsil som diplomaciu.

“Prisahám,” povedal som, “že o tomto nikomu nepoviem. Len chcem nájsť moju dcéru. Volá sa Jenna Leighton. Vaša rovesnička.”

“Jenna?” spýtalo sa dievča.

“Poznáš ju?”

“Poznám jej meno. Patrí do Klubu záblesku.”

Chlapec sa ju pokúsil umlčať a vziať jej vysieláč. “To je tajné!”

“Koho to zaujíma?” okríklo ho dievča.

“Aj tak nás našli.”

“Čo je Klub záblesku?”

Dievča si hryzlo do pery.

“Prosím,” povedal som. “Môže jej ísť o život.”

“Asi bude ľahšie ukázať vám to,” odvetila. “Pár minút potrvá, kým rozohrejem pohon. Po ceste vám poviem, čo viem.”

#

Jenna mala šesť rokov, keď Lucille odišla žiť na Deepwater 8. V tej dobe mi to prišlo ako rozumný nápad. Bola to pre moju ženu šanca, ako uniknúť domácej rutine, vidieť sa s dávno odlúčenými známymi a nabráť nový vietor do plachiet. Určite to nemohlo byť horšie, ako večné hádky a chronická insomnia. Doktor povedal, že to Lucille pomôže, tak sme jej zbalili veci a rozlúčili sa.

Nad Jenninou posteľou bolo LCD s cyklickou sadou obrázkov, slúžiace ako nočná lampička. Pôvodne to boli postavy z animovaných seriálov. Odkedy Jenna odmietla Chloe a Joey, dovolil som jej vybrať si z digitálnej knižnice stanice vlastné fotografie.

K môjmu prekvapeniu zozbierala sériu úsvitov, západov a iných zobrazení slnka - veci, ktorú sama nikdy nevidela. V noci som občas stál na prahu absurdne malej rodinnej toalety a díval som sa, ako Jenna leží v posteli a zasnene

hľadá na meniaci sa obrázky.

“Na čo myslíš?” spýtal som sa raz.

“Ako je možné, že vás nespálilo?” odpovedala mi otázkou.

“Čože?”

“Učiteľka nám povedala, že slnko je obrovská ohnivá guľa.”

“To je pravda.”

“Tak prečo všetkých nespálilo?”

“Na to je príďaleko.”

“Ako ďaleko?”

“Milióny míľ.”

“Aha.”

V tichosti sa vymenilo ďalších pár fotiek.

“Oci?”

“Áno?” pohladkal som Jenne čelo.

“Uvidím niekedy slnko? Ale naozaj?”

Moja ruka zastala. Dobrá otázka. Nebol som si istý, či som kvalifikovaný odpovedať. Rozdiel medzi obežnou rýchlosťou oblaku zrkadiel a orbitálnou rýchlosťou Zeme v kombinácii s rozptýlením pod tlakom slnečného vetra by jedného dňa mal dostať Zem spod tieňa smrti. Ale ako dlho to potrvá a či sa to stane skôr, ako to poslední z nás vzdajú - z tisícok preživších populácie desiatich miliárd - bola sporná otázka.

“Možno,” povedal som. “Teraz je povrch jeden obrovský ľadovec. Už sa nemôžeme ani chodiť dívať na oblohu, lebo nad rovníkom sa uzavrel príliš hrubý ľad, cez ktorý naše ponorky neprejdú. Ak sa slnko vráti, ľadovec sa roztopí. Ale to ešte asi potrvá veľmi, veľmi dlho.”

Jenna sa otočila na posteli a prebodla ma pohľadom.

“Prečo to tí mimozemšťania spravili?”

Povzdychol som. To bola najlepšia otázka.

“Nikto nevie,” odvetil som. “Niektorí ľudia si myslia, že mimozemšťania žijú veľmi, veľmi dlho. Podľa nich už Zem raz alebo dvakrát navštívili a spravili presne to isté.”

“Ale prečo blokovať slnečné svetlo? Zvlášť, keď to zabije ľudí?”

“Mimozemšťania možno nevedeli, že to niekoho zabije. Keď bola Zem naposledy takto zamrznutá, nikto na nej nežil. Mimozemšťania to možno len nevedeli.”

“Ale pokúšali ste sa s nimi spojiť,” povedala. “Keď ste boli na vesmírnej stanici. Povedali ste im, že ste tu. Chceli ste sa skamarátiť. Musia byť naozaj zlí, ak vám aj napriek tomu vzali slnko. Mimozemšťania... sú surovci.”

Tomu sa nedalo protirečiť. Mne samému to napadlo viac než raz.

“Možno sú,” povedal som. “Ale nemohli sme to zmeniť, keď prišli a nemôžeme to zmeniť ani teraz. Prišli sme na to, ako žiť na morskom dne, kde je stále teplo a mimozemšťania nás nenájdu. Budeme tu žiť tak dlho, kým to bude treba.”

Zarazilo ma precítenie, s akým som

vyslovil posledné slová. Jenna ma pozorovala.

Pobozkal som ju na lice.

“Je načase ísť spať. Zajtra skoro vstávame.”

“Dobre, oci,” povedala s úsmevom.

“Kiežby ma aj mama mohla pobozkať na dobrú noc.”

“Kiežby,” odvetil som.

“Oci?”

“Áno?”

“Bude mama v poriadku?”

Stíchol som. Pomaly som vydýchol.

“Dúfam, že áno,” povedal som a ľahol som si na posteľ pod Jennou - posteľ pre dvoch, ktorá bola viditeľne poloprázdna.

#

Klubovňa bola v skutočnosti prestavaný segment Deepwater 3, dávno opustenej stanice z raných dní zaľadnenia.

Každá zo staníc Deepwater sa skladala zo série kruhov - obrovských titanových valcov, ktoré boli na koncoch spojené hexagonálnymi a oktagonálnymi prechodmi. Deepwater 3 sme obrali o všetok pohyblivý materiál a nechali napospas osudu po tom, ako nehoda s dekompresiou zabila polovicu posádky. Vzali sme všetko, čo nebolo pribité a ruiny sme navždy opustili.

Decká sa naozaj nadreli, aby ju urobili opäť obývateľnou. Kým som manévroval medzi segmentom a jeho osvetlenými vstupnými bránami, potichu som obdivoval ich trúfalosť. Prestavali menší tepelný motor, aby mohli využiť vývod z okolitých hydrotermálnych sopúchov. Vstupný priepust ponorky sa mi podarilo prepojiť na segment hravo.

Dievča a chlapec z inej stanice so mnou nezostali. Keď zaviedli mňa a Dana na dohľad kedysi opustenej stanice, rýchlo zdupkali. Nepýtal som sa ich na meno, ale ani som nemusel. Sľúbil som im anonymitu výmenou za pomoc a nevedel som sa dočkať, kedy budem vnútri a zistím, čo sa stalo s mojou dcérou. Pokiaľ som vedel, bol som prvý dospelý, kto o tomto mieste čo len počul.

Malo to jediný háčik. Nikto nebol doma.

Dan zostal vonku a prehliadal Deepwater 3 svetlami a sonarom, kým som pomaly vkročil do reaktivovanej sekcie.

Bolo to ako scéna z vysnívaného sveta.

Horákmi rozobrali priehradky a nechali pohromade len pár hrubých opôr. Paluba bola pod vrstvou mäkkého, bieleho, suchého piesku a vydutý strop mal takmer sureálne nebomodrú farbu. Rozptýlené osvetlenie nenásilne rozžiarovalo strop, kým obrovská výhrevná lampa na jeho konci s tichým bzučaním osvetľovala “pláž”. Interiér vybavili skladacími plážovými stoličkami a dekami.

Na stenách viselo viacero samostatných LCD obrazoviek, ktoré obklopovali polokruhy piesku. Opatrne som vykročil k jednej z nich - na môj mokrý neoprén sa piesok len tak lepil.

Na jej disku som objavil desiatky filmov a televíznych programov. Informačné relikvie z čias pred príchodom mimozemšťanov. Videá o lietaní, surfovaní, turistike, stanovaní a ďalšie relácie o prírode.

Prešiel som ku dvom ďalším obrazovkám a našiel som podobný obsah.

Zastal som v strede miestnosti. S vedomím, že som v takom otvorenom a rozľahlom priestranstve nebol, odkedy sme sa presťahovali pod more, som zavolať Danovi.

Zaparkoval ponorku na opačnom konci sekcie a vošiel dnu pod “slnkom”. Rýchlo sa zastavil a uznanelivo zapísal.

“Neverím vlastným očiam,” povedal.

Podobne ako ja, Dan bol veterán z kozmického programu. Nemal deti, ani priateľku. Jeho žena zomrela počas šialených pretekov na more, keď oblak zrkadiel znemožnil život na povrchu.

“Nezaháľali,” komentoval Dan. “Je tu niekto?”

“Ani živáčika,” odvetil som. “Ale zdá sa, že odišli narýchlo.”

“Prečo?”

“Nechali zasvietené.”

Opäť som sa rozhlíadol po miestnosti a podľa stôp v piesku som počítal, koľko pubertiakov sa sem môže zmestiť.

“Annette a Frankieho môže od zúvisti rozpučiť,” povedal som.

Dan sa zachechtal. “Na leteckej škole som bol na takých večierkoch.”

“Aj ja,” priznal som. “Ale niečo mi vraví, že sem nechodili kvôli sexu. Pozri, na čo sa dívali.”

“Porno?” spýtal sa Dan.

“Nie... Áno. Ale nie také, aké by si čakal.”

Aktivoval som LCD obrazovky a spustil som video, ktoré zostalo v pamäti. Miestnosť zaplavil zvuk nárazov vín, rockovej hudby a obrazy parašutistov, panoramatické zábery na Klondike, Saharu, všetky nakrútené za jasného dňa. Veľmi málo oblakov na oblohe. Od obrazovky k obrazovke to bolo nonstop slnečné počasie.

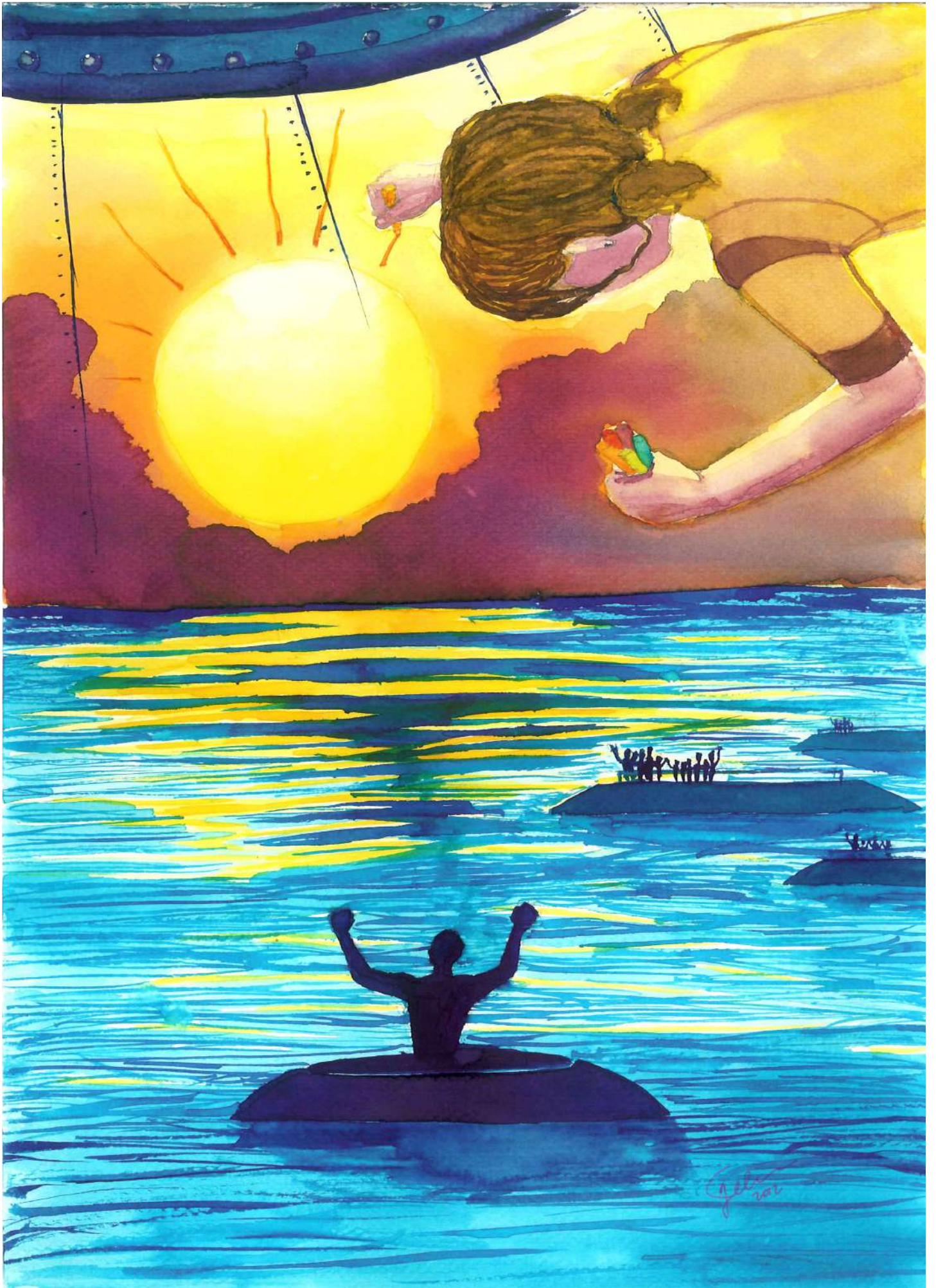
Danovi zamrzol úsmev na tvári. Zahľadel sa na výhrevnú lampu na strope, na falošnú oblohu a potom späť na piesok.

“Chodil si ako malý do kostola?” spýtal sa ma.

“Ani nie. Otec bol ateista, mama bývalá katolíčka.”

“Ja som chodil stále. Baptista, potom episkopálny, potom luterán. Môj otec bol sériový uctievač. Ale všade, kam sme prišli, boli isté veci rovnaké. Kazateľnica, obrovská biblia, kostolné lavice. No nielen to - všetky veci mali určitú atmosféru. Išiel z nich taký pocit. Nemusel si chápať doktrínu, aby si vedel, čo bolo účelom tej budovy.”

“Kam tým mieriš, Dan?” podráždene som

sa spýtal.

“Rozhliadni sa, kamarát,” povedal Dan a roztvoril náruč. “Toto je posvätné miesto.”

Preletel som miestnosť pohľadom. Nechápal som. A zrazu mi to doplo.

“Nie je to len taký klub.”

“Čože?”

“Klub záblesku. Tak to nazvala. Povedala, že tento klub vytvorili pred pár rokmi mladšie deti a pár starších. Nie každé dieťa bolo v ňom, ale väčšina počula chýry. Každý člen musel čušať ako peň.”

Môj otec považoval všetky náboženstvá za šialené, ale špeciálne ho vedeli iritovať tie, ktoré nazýval kultami: uletené okrajové skupiny s naozaj nebezpečným presvedčením. Jonestown bol pre neho učebnicovým príkladom toho, čo všetko sa môže zvrtnúť, keď ľuďom unikne náboženská viera z kontroly.

Zamrazilo ma.

“Už sa nevrátia,” povedal som.

“Kam šli?” spýtal sa Dan.

Ale ja som už utekal cez piesok k poklopu mojej ponorky.

#

Jenna mala 10 rokov, keď jej matka spáchala samovraždu.

Ani jeden z nás nebol pri tom, keď sa to stalo. Lucille sa posledné mesiace sťahovala zo stanice na stanicu, kým nemal vedúci každej posádky plné zuby jej chovania. Nakoniec sa zavrela do pretlakovej komory bez skafandra a zaplavila komoru vodou skôr, ako ju mohol niekto zastaviť. Kým komoru vysušili a dostali sa k telu, bolo dávno po nej. A mne nezostalo nič iné, ako vysvetliť to Jenne, ktorá plakala rovných 48 hodín a potom prespala celý deň kvôli fyzickému a citovému vyčerpaniu.

Aj mňa to bolelo, ale s odstupom. S Lucille sme sa odcudzovali už niekoľko rokov. Lekári sa zhodli v tom, že jej stav bol z veľkej časti vyvolaný nedostatkom slnečného svetla. To sa stalo aj iným a odporúčanou liečbou na ich depresiu bola terapia svetlom. V Lucillinom prípade terapia nezabrala. Popravde, vôbec nič nezastavilo jej dlhý a postupný prepád do zúfalstva. Dúfal som, že jej pomôže Jenna a inštinktívny materinský pud. Ale so spätným ohľadom bolo jasné, že Jenna celú situáciu len zhoršila.

V týždňoch a mesiacoch po Lucillinom odchode zo sveta živých som si tieto myšlienky nechal pre seba. Oddal som sa úlohe otca a držal som Jennu v objatí mnohé noci, kedy ju zlé sny a smútok po matke dohnal k slzám a nemala nikoho iného, na koho by sa obrátila. Nakoniec nočné mory prestali a Jenna sa začala vracieť do normálu - čo ma natoľko potešilo, že som to nevedel slovami vyjadriť.

Na dvanáste narodeniny som jej dal elektronický notes, ktorý som nažgrolil pred odchodom do hlbiny. Odkedy sa nám minuli zásoby papiera, moja dcéra mala neprijemný

zvyk zdobiť stanicu kriedovými maľbami. Notes bol určený pre umelcov - Jenna mohla využiť rôzne štýly a programy. Oslobodil ju od obmedzeného formátu kriedy na kove a čoskoro boli na všetkých LCD obrazovkách v našom byte jej digitálne maľby.

Boli to pôsobivé veci. Vrhla sa do toho s nevidanou vervou. Panorámy a krajinky, hviezdy a planéty a ľudia. Veľa ľudí. Veľa filtrovaných reprezentácií Lucille, zvyčajne smutných. Poctivo som ich ukladal na prenosný disk s nádejou, že ak sa ľudstvo dostane z tejto diery živé, Jennino umenie sa dočká väčšieho publika. Získala si mnohých obyvateľov Deepwater 12 a mala pozitívne ohlasy aj z iných staníc.

Dnes si vravím, že som to mal vidieť od začiatku.

Všetky Jennine maľby - so vzácnymi výnimkami - mali spoločný tematický element.

Na všetkých bolo slnko. V takej alebo onakej forme. Občas ako centrálny bod maľby, ale častejšie len ako element. Všetky deti to robia, nie? Všadeprítomná žltá guľa na pastelkovej oblohe so žltými lúčmi? Jennine slnká boli príjemnejšie, s prepracovanejšou paletou odtieňov a farieb. Jenna vdýchla slnku dušu. Keď prišla na to, ako používať na notese animačný softvér, vytvorila komplexné sekvencie východu a západu slnka s ľuďmi a rodinami pod našou zhovievavou malou hviezdou menom Sol.

Ak Jenna niekedy myslela na mimozemšťanov, ktorí nás okradli o našu hviezdu, na jej práci sa to neprejavilo. Ale pravdou je, že len málokto z nás naozaj myslel na mimozemšťanov. Prišli a pokiaľ sme vedeli, odišli. Riešenie následkov ich jediného a apokalyptického činu sa pre nás stalo oveľa dôležitejším než spomínanie na samotných návštevníkov.

Na to som myslel, kým okolo mňa škripala a stonala ponorka číslo šesť. Jej kontrolky tlaku ma varovali, že smerujem k povrchu príliš rýchlo a riskujem štrukturálne poškodenie, ak neznížim tlakový rozdiel medzi vnútrom a vonkajškom ponorky.

Dan nebol so mnou. Presvedčil som ho, aby sa vrátil a dal ostatným vedieť o Klube záblesku a o tom, čo deti spravili bez nášho vedomia so stanicou Deepwater 3. Tiež dostal úlohu vysvetliť, prečo som neuposlúchol priamy rozkaz od vedúceho stanice a riskoval som môj život a starú ponorku pretekmi v obrovskom, temnom oceáne.

Nemal som istotu, že mám pravdu. Mojou jedinou indíciou bol krátky rozhovor s Jennou na jej pätnáste narodeniny pred pár mesiacmi. V tom veku trávila väčšinu svojho času s ďalšími tínedžermi na stanici po vzore ostatných tínedžerov v priebehu dejín. Moja stará maličkosť ju prestala zaujímať v bode, kedy u nej začala puberta.

Práve tým sa líšil tento rozhovor.

“Otec,” povedala s otázkou v hlase, “chodí to ešte niekto kontrolovať?”

“Čo?”

“Povrch. Nad nami.”

“Kedysi sme stále niekoho posielali, ale čím bol ľad hrubší - zvlášť po zamrznutí rovničky - o to menší to malo zmysel. Mám pocit, že posledná kontrola bola pred pár rokmi.”

“Prečo? Nemôžeme sa len tak vzdať. Z akého dôvodu to všetko robíme, ak sa nikdy nevrátíme na povrch?”

Dobrá otázka. Obávam sa, že moja odpoveď bola len polovičatá. Aspoň to naznačovala jej zmätená a nešťastná tvár. Nikdy som nezistil, či jej rovesníci dostali od rodičov lepšie odpovede. Hoci teraz som ochotný uznať, že ako dospelí sme sklamali v našej neschopnosti predstaviť si, že našim deťom nebude stačiť len prežívať v minimálnych podmienkach na dne mora.

Tí z nás, čo zažili mrznutie na povrchu, chápali skazu a smrť, ktorú priniesla večná noc. Boli sme šťastní, že sme tam, kde sme. Že sme nažive.

Ale naše deti? Pre ne sa stala vrstva ľadu na povrchu mýtom. Nepreniknuteľný, no neviditeľný bubák, na ktorého ich vždy varovali, ale nikdy ho nezažili. V Klube záblesku sa dostali do bodu, kedy si položili otázku, či sú dospelí blázni alebo či proti deťom konšpirujú. Ako mohol niekto naozaj vedieť, či je povrch pod vrstvou ľadu? Či mimozemšťania naozaj zablokovali slnko?

Schopnosť slepo sa zmieriť s fundamentálnou sociálnou pravdou, s ktorou každý súhlasí, patrí k veciam, ktoré nás robia ľuďmi.

Ale v každej dobe, hocako temnej a zúfalej, sa vždy nájdu tí, ktorí pravdy s nádejou spochybňujú.

#

Nespál som takmer dva dni. Všimol som si to, až keď som sa prebudil nad riadením. Primitívny autopilot ponorky na mňa žalostne pípala.

Sonar mi stále neukazoval žiadne ponorky.

Ale zatiaľ mi neukázal ani spodnú vrstvu ľadovej plochy.

Na základe posledných meraní hrúbky ľadovej vrstvy som začal ďalšie kalkulácie. Výsledky som porovnával s tým, kde som sa podľa mojich domnienok nachádzal a s tým, kde som bol podľa senzorov. Mal som nad čím premýšľať.

Pokiaľ sa Klub záblesku vydal na hladinu spoločne a bez výrazných odchýlok - lebo v ponorkách je len obmedzená zásoba kyslíka - už by mali byť na dohľad. Alebo aspoň na dosluch. No moje pokusy zachytiť vodný hluk prinášali depresívne výsledky. V mori sa neozývalo už ani len volanie veľryby, lebo veľryby a ostatné vodné cicavce spoločne vyhynuli.

Mimozemšťania nepočítali s ľudskou prefíkanosťou. Ale čo ostatné inteligentné bytosti, pre ktoré bola kedysi Zem domovom?

Ak sa jedného dňa oceány otvorí a ľudia sa vrátia na povrch planéty, bude nás čakať hrozne prázdne miesto.

Vyčerpane som pokračoval vo výstupe.

#

Druhýkrát ma prebudil sonar. Aha. Jeden objekt, približne veľkosti ponorky. Lenivo sa potápal smerom ku dnu.

Pár minút som strávil echo-lokáciou. Zamrazilo ma. Pilotov kokpit mal obrovskú trhlinu a poklop bol otvorený. S hrôzou som namieril svetlá na kokpit a preskúmal som interiér malej ponorky. Čakal som telá - uľavilo sa mi, keď som našiel len prázdnotu. Deti sme od malička učili všetko využiť. Ponorku očividne obrali o cenné materiály a pokračovali v ceste.

Nech už bolo ich cieľom hocičo.

Sonar opäť mlčal. Oceán bol mĺkvy každým smerom, čierny a osamotený ako vždy. Čisto po inštinkte som pokračoval na dlhej ceste k ľadu.

#

Neprebralo ma jemné hojdanie ponorky.

Prebudilo ma príležitostné ťukanie na trup lode.

Narovnal som sa tak rýchlo, že som si takmer vytrhol mikrofón. Bolel ma chrbát a krk. Ruky sa mi triasli.

Netušil som, ako dlho som bol mimo. Skontroloval som riadenie a autopilot vyzeral spokojne. Keď mi hĺbkomer ukázal nulu, poťukal som prstom po obrazovke. Niečo tu nesedelo. Údery do trupu lode naznačovali, že som našiel nižšiu úroveň ľadovej vrstvy, kde sa morská voda menila na kal. Odkedy oceány zamrzli, nikdy som nebol takto vysoko. Vybavenie mohlo v blízkosti ľadu blbnúť.

Zapol som svetlá. Nie všetky. Nezostávalo mi veľa batérie.

Trvalo mi dobrú minútu, kým mi došlo, čo vidím.

Hladina vody mi ošpliechala kryt kokpitu.

Nebodaj som preplával do vzdušného vrečka pod ľadom?

Keď som namieril svetlá nahor, videl som len tmú.

Ale moment, nie čiernu tmú. Prázdnota mala jasný náznak farby.

Pomaly som siahol po ovládaní a svetlá som zhasol. Počul som len, ako sa ponorka nežne hojdá. Čerň bola narušená bielymi bodkami. V diaľke bolo súmravné svetlo. Svetlo pomaly ale badateľne naberalo na sile. Čierna farba na vzdialenom horizonte prechádzala do obsidiánovej, purpurovej a napokon do tmavomodrej.

Nie!

Triasli sa mi ruky. Takmer som netrafil vypínač na rozšírenie nepoužívanej rádiovnej antény ponorky. Niekde za mnou zakňučal

maličký motor. Počkal som, kým motor prestal. Opatrne som priložil sluchátka k hlave. V ušiach sa mi ozvala jemná statika.

Zatlačil som na tlačidlo ODOSIELAŤ na riadiacej páke ponorky.

“Hovorí Max Leighton z Deepwater 12, Spojené štáty. Ak ma počujete a rozumiete tomuto vysielaniu, prosím, ozvite sa.”

Neživé praskanie statiky.

Bola to márna nádej. Môj signál nemohol zájsť ďaleko. Ale musel som to skúsiť.

“Opakujem, hovorí Thomas Leighton...”

“Otec?”

Zaskočilo mi. Jedno slovo v slabom rádiovom spojení. Ale bolo to asi to najkrajšie slovo, aké som počul za celý môj život.

“Jenna,” potichu som prehovoril, “prosím, povedz mi, že si to ty.”

“Prišiel si práve včas,” odvetil jej hlas. Kým ja som nevedel nájsť slová, ona bola od nadšenia bez seba. Ale nie kvôli mne.

“Včas na čo?” spýtal som sa.

“Na slnko!” povedala. “Vynorili sme sa, keď zapadlo. Museli sme tu prečkať noc. Otvorili sme poklopy a vzduch bol dýchateľný! Veľmi chladný, ale dýchateľný. Ach, otec... Vedeli sme to. Všetci sme to vedeli. Som rada, že si tu s nami.”

“Dofrasa, kde sme, Jenna? Nevidím ani ťuk.”

“Poď von a pozri sa,” bola jej rada.

Chvíľu mi trvalo, kým som otvoril vnútorný poklop ponorky číslo šesť. Nakláňanie ponorky ma pootĺkalo o úzku chodbu k východu. Pri externom poklope som sa zastavil s rukami na kolese. Čerstvý vzduch sme nedýchali už takmer dve dekády. Čo ak som si hlas mojej dcéry predstavoval? Je pravdou, že toto nebol môj najlepší duševný stav. Nedostatok spánku robí svoje.

Ale bol som príliš ďaleko, aby som teraz prestal. Čert to ber.

Koleso protestovalo, potom sa poddalo. Posledný rozdiel tlaku medzi vnútrom a vonkajškom ponorky unikol so zasyčaním. Ak som to spravil dobre, nezabije ma kesónová choroba. Ak som to spravil zle... už je neskoro.

Jenna mala pravdu. Vzduch bol brutálne mrazivý a rýchlo sa hýbal. Takmer vietor. Ale bol aj taký posilňujúci, že som vyliezol až úplne hore a posadil sa na poklop. Rozhliadol som sa po rozpenenom ľadovom mori, ktoré sa rozprestieralo na míle každým smerom.

Zazrel som ostatné ponorky. Štyri. Deti na nich mi zamávali a ja som im pozdrav opätovoľ obomi rukami. Na začiatku cesty som prisahal, že Jennu stiahnem z kože. Teraz sa hnev zmenil na zvláštny pocit nemého úžasu.

Lebo Jenna mala pravdu. Slnko naozaj vychádzalo.

A nielen zakrpatený prelud slnka, aký sme všetci poznali z posledných dní pred exodom pod more.

Toto bolo ono.

Prekonal horizont ako fénix. Záblesk žltlooranžových lúčov prebodol oblohu a rady oblačnosti až po západ. Oblaky sa nádherne presvetlili a z ostatných ponoriek sa ozvali chrapľavé výkriky. Pre všetky deti to bo zázrak.

Nevedomky som sa pridol ku kriku. Nie, zavýjal som. Stál som až nebezpečne blízko k okraju, ale nemohol som si pomôcť. Ziapal som, kým som som nezačal chrapčať.

Rozhliadol som sa a všimol som si, že deti stoja v pozore a ich boky sa kývajú v rytme ich ponoriek. So zatvorenými očami a natiahnutými rukami čakali... čakali...

Zrazu som vedel, na čo čakali. Čakal som s nimi.

Keď lúče zasiahli moju kožu - starú, tmavú a vráskavú kožu - moje nervy naplnilo explozívne teplo. Ohromujúce, takmer orgazmické teplo. Žiaden elektrický vyhrievač by takýto pocit nevyvolal.

Len čo som sa pozviechal, zazrel som, ako na mňa máva moja dcéra z jednej z ponoriek.

Skočil som do ľadového mora a rýchlym tempom som priplával k nej.

Vyliezol som na Jenninu ponorku, ignoroval som rezervované tváre ostatných pubertiakov a vytiahol som sa po zábradlí až k nej.

Nespýtal som sa, či ju smiem objať, ako som to robil od jej trinástich rokov.

Musela ma zdvorilo klepnúť po ramene, aby som ju pustil.

“Pardon,” zamrmal som, keď som si všimol, že jej voda z mojej brady oprskala tvár.

“To nič,” povedala a utrela si tvár dlaňou.

“Našiel som klubovňu,” pokračoval som. “Bál som sa, že si - že ste - ušli a mali ste za lubom niečo naozaj hlúpe.”

Jenna sklopila zrak.

“Hneváš sa, že som ti o tom nepovedala?”

“Spočiatku - áno, hneval som sa. Ale už na tom nezáleží. Toto je... Toto je proste... neuveriteľné.”

Slnko vystúpilo na oblohe. Starý, tmavý neoprén môjho odevu sa nepríjemne zohrieval. Rozopol som si ho a vytiahol som z neho ruky a hlavu. Moju šedivú hruď vyhriali rozkošné lúče svetla. Zasiahol ma nezmyselný, takmer výbušný pocit závrate a musel som si udržať rovnováhu, kým sa deti na ponorkách - všetky deti na všetkých ponorkách - začali smiať a postrkovať do vody, v ktorej sa nadnášali a potápali ako tulene.

“Boli ste s niekým v kontakte?” spýtal som sa.

“Snažili sme sa udržať spojenie,” povedala Jenna pod mojím ochranným ramenom. “Ale si prvý, koho sme začuli.”

“Zaujímalo by ma, koľko satelitov ešte funguje,” povedal som s pohľadom na fantasticky, až nechutne modré nebo. “Mohli by sme presmerovať signál zo starých VSATov.

Myslím, že dole stále nejaké máme...”

“Nevrátíme sa,” nečakane povedala Jenna a odstúpila odo mňa.

Premeral som moju dcéru pohľadom.

“Kam inam chcete ísť?”

“To je jedno, otec. Ale už sa nevrátíme. Prisahali sme si to. Všetci.”

“A ak by tu bol stále ľad? Čo by ste spravili vtedy?” povedal som. Morský vietor mi zrazu nahnal zimomriavky.

“Nevieme.”

“Máte prekliate šťastie, že tu bola medzera, ktorou ste sa dostali von. Dýchateľný vzduch. Nie som si istý, či má niekto z nás dosť kyslíka a batérie na cestu dole. Jenna, ísť sem bolo ako ísť sa zabiť.”

Jenna mi neopätovala pohľad.

“Niekto musel niečo spraviť,” povedala. “Museli sme sa presvedčiť o tom, či je šanca na návrat slnka. Dúfali sme. Veľmi sme dúfali. Ty a Jake a ostatní - všetci, čo kedysi žili na povrchu - vy všetci ste sa vzdali. Všetci boli odhodlaní nezomrieť, ale zároveň odhodlaní nežiť.”

Pomalý som prikývol.

“Aký máte plán?” spýtal som sa.

S úsmevom sa na mňa pozrela.

“Baja.”

“Čože?”

“Pár stoviek míľ na severovýchod je polostrov Baja. Doplavíme sa k nemu.”

“A ak narazíte na ľad?”

“Opustíme ponorky a budeme pokračovať.”

“Tušíš vôbec, o čom rozprávaš? Kde máte jedlo, vodu? Aké máte ošatenie? Čím...”

“Nevrátíme sa, otec!” kričala na mňa a odierala mi do hrude.

“Dobre, dobre,” povedal som. “Ale zamysli sa nad tým. S pomocou budete mať lepšiu šancu. Keď vieme, že ľad sa topí a dá sa tu dýchať - a že slnko je späť - môžeme sem priviesť ostatných. Všetky posádky Deepwater, aj so stanicami. Bude to chvíľu trvať, ale ak to spravíme organizovane a metodicky, máme lepšiu šancu, že nájdeme pevninu. Hoci si nie som istý, čo nájdeme na nej.”

Ostatné deti ma prišli počúvať. Niektoré súhlasne kývali hlavami.

“Ak chcete,” povedal som im a rozhladol som sa, “vrátim sa po nich ja. Ale budem potrebovať kyslík a elektrickú energiu z vašich ponoriek. Dúfam, že ste si priniesli dosť jedla na pár týždňov. Zdola nikto rýchlejšie nepríde.”

#

Vrátil som sa dole s malými zásobami, ktoré mi deti mohli dať a s asi deviatimi stovkami digitálnych fotiek otvoreného vodného priestranstva, nádherného slnka a modrej, belasej oblohy - a s kopou nádeji v srdci.

Nebude to ľahké. Nie všetci dospelí mi budú chcieť veriť. A presun staníc na povrch po takej dlhej dobe v hlbine bude ešte nebezpečnejší ako ich počiatkové potopenie.

Ale niečo vo mne vedelo, že Jenna má pravdu. Nemôžeme sa vrátiť. Nie po tom, čo som práve videl.

A tak som sa pomaly vrátil späť. Opatrne, opatrne. Ako pierko. Stará ponorka by neprežila rýchlu cestu na dno, rovnako ako by neprežila rýchlu cestu na hladinu.

Hoci som bol opäť ponorený v temnote, cítil som sa príjemne ako vták v nežnom vánku.

O tri dni neskôr som zaparkoval v doku Deepwater 12.

Dan pochtivo šíril novinky a stál v dave dospelých, ktorí čakali, kým vyleziem z ponorky číslo šesť.

“Nenašiel si ich,” stroho povedal Jake. V jeho chôdzi bolo jasne cítiť, ako sa na mňa hnevá. Disciplína bola kľúčová pre všetkých obyvateľov staníc Deepwater a ja som ju narušil natoľko, že budem mať šťastie, ak mi Jake nerozbije nos.

“Ale kdeže, našiel som ich,” odvetil som.

“Mŕtvych?” spýtal sa Dan so zovretým hrdlom.

“Nie,” odvetil som. “Pozrite sa.”

Hodil som Danovi fotoaparát, ktorý som použil na hladine.

Zdvihol na mňa obočie. Pohľad som mu ticho opätoval.

Dan otočil foťák, odhalil malú LCD obrazovku a spustil prezentáciu.

Dav sa nahrnul okolo Dana, vrátane Jakea.

Naraz stíchli.

“To nie je možné,” povzdychol Dan.

“Ale je,” povedal som. “A nerád by som vás rušil, ale moja dcéra čaká, kým sa k nej pripojíme. Máme na hladine expedíciu, ktorá potrebuje podporu. Sľúbil som jej, že im privediem pomoc.”

Dan rýchlo prezrel fotky a začal prehrávať jedno z videí, ktoré som nakrútil. Malé reproduktory fotoaparátu vychrlili hluk výskajúcich tínedžerov a nárazy vody na trup ponorky, na ktorej som pri nakrúcaní stál.

Zazrel som slzy na tvárach mojich krajanov. Nakrátko ma dostal sentiment. Kiežby sa Lucille dožila tejto chvíle.

To nič. Lucille bola spomienkou, ale bolo zrejmé, že som priniesol živým niečo, čo zúfalo potrebovali a ani o tom nevedeli. Presne tak zúfalo, ako som to potreboval ja, keď som otvoril poklop ponorky číslo šesť a zacítil som slaný vzduch v mojich vlasoch.

Jake, vedúci stanice, vykrikoval rozkazy - so širokým úsmevom na tvári - kým môj fotoaparát prechádzal z ruky do ruky.

So slzami v očiach som uprel pohľad na strop. Duchom som bol na hladine, kde na mňa čakala Jenna. Počkaj, dcérenka. Otec sa čoskoro vráti.

*preložila namuras
ilustrovala Jana Hlinková*

Rozhovor

ALEXANDRA PAVELKOVÁ

Jediná slovenská absolútna víťazka Ceny Karla Čapka, dvojnásobná Lady Fantasy, spoluautorka prvej slovenskej fantasy trilógie a autorka prvého fantasy románu, ktorý vyšiel na Slovensku od domáceho autora. To všetko, a mnoho iného, je Alexandra Pavelková.

Rád sa s ňou rozprávam. Rád s ňou aj robím rozhovory. Tentokrát sa pýtam viac na redaktorskú prácu, fandom, Istrocon spojený s Parconom (rozhovor som robil v čase, keď som ešte nevedel, že naň Jupiter nevyjde) či elektronické publikovanie.

Okrem spisovateľskej a publicistickej práce sa už dávno naplno venuješ tej redaktorskej. Čo ťa na nej baví a aká je v porovnaní s dvoma spomínanými?

Na rozdiel od spisovateľskej, novinárska práca je moja profesia. Nie každý novinár má však šťastie pracovať v médiu, kde jeho novinárske postoje nemotivuje momentálna politická situácia, kde na jeho tvorivú činnosť nedohliada nejaký malý Veľký brat, kde jeho kroky a slová neurčuje majiteľ, marketingový riaditeľ alebo investor. Je výborné môcť hovoriť pravdu, alebo aspoň to, čo približne za pravdu považujeme. A bolo by hriechom túto možnosť nevyužívať.

V tomto je vlastne spisovateľská práca veľmi podobná redaktorskej. Rozdiel je v tom, že pri písaní sa venuješ vlastným textom, a pri redakcii väčšinou cudzím. Tak aj tak môžeš podporovať úctu k pravde, k overeným informáciám, nabádať na analyzovanie a vytváranie si vlastných názorov na dianie, odvahu tieto názory prezentovať. A tiež tvorivosť a takt (alebo občas úmyselný netakt), s ktorým pristupuješ k téme a k ľuďom, lebo tam aj tam sa stále pohybuješ medzi mantinelmi od “toto veruže áno” k “no ale toto v absolútne žiadnom prípade”. V neposlednom rade je pri písaní beletrie aj v redaktorskej práci dôležitá láska k jazyku a jeho fajnovešiam, ktoré sa dajú v oboch prípadoch nádherne využívať. Je výborné, keď po roku - dvoch vidím u začínajúceho recenzenta či spravodajcu posun k lepšiemu, a jednoznačne ma poteší, ak aj ja mám na tom trochu podiel.

S manželom “spravujete” stránku fandom.sk. Ako sa vyvíjal tvoj vzťah k nej?

Dlho a komplikovane. Fandom.sk začal vychádzať v 1999. Od roku 2002 do 2011 fungoval denník aj ako webstránka tlačeneho časopisu Fantázia, pod spoločnou doménou fantazia.sk. V tom čase som spolupracovala s Fantáziou ako prispievateľka a občasná korektorka. Pokiaľ si spomínam, vo všeobecnosti sa na www.fantazia.sk dostávali texty, ktoré sa do tlačenej Fantázie nevošli, a aktuálne články, správy a oznamy, ktoré by nemalo efekt vydávať v dvoj- či viacmesačníku. Samozrejme, prispievala som tam aj ja. Ako sa postupne menila periodicita tlačenej Fantázie, aj články na www.fantazia.sk menili svoju periodicitu a náplň. Boli obdobia, keď web mal nový článok takmer každý deň, i také, keď sa len raz za čas objavovali PR texty alebo oznamy o súťažiach, ktoré občas oživilí väčšie projekty (napr. Ohnivé pero, ktoré ešte ako defilé mikropoviedok vymyslel Michal Jedinák). Väčšinu mravčej práce vtedy odvedli Rasťo Weber, vlastník domény fandom.sk, a Ivan Pullman. Ale prakticky každý bol natoľko vyťažovaný, že nemal čas sa s webom zaoberať. Taktiež v súvislosti s neistotou ohľadom ďalšieho vydávania a podoby časopisu bolo neľahké definovať kompetencie v redakcii webovej stránky. Pre mňa nastal prelom vtedy, keď sa z Ohnivého pera stala súťaž, ale neskôr nebolo človeka, ktorý by bez chýb nahadzoval na web súťažné poviedky. To bolo približne začiatkom roka 2009. Poopravovala som teda staršie chyby a začala sa venovať novej várke poviedok. A nielen to. Keďže diania vo fantastike a potreby o nej informovať bolo dosť, pustila som sa “prekopávať” obsah stránky. Špekulovala som nad nejakými novými rubrikami a hľadala ľudí, ktorí by ich napĺňali. Vymýšľala som ďalšie súťaže, podnecovala tých, ktorí majú čo k fantastike povedať, aby to povedali. Rasťo Weber získal a spustil denný komiks Freefall, ktorý som neskôr prekladala takmer tri roky. Postupom času som denne napĺňala prakticky celý obsah stránky okrem PR článkov, ktoré dodávalo vydavateľstvo Fantázia. Stále som však nepoznala svoj status. Nastala tu háklivá a neprijemná situácia, ktorá bola najzreteľnejšia pri oslovovaní sponzorov

súťaží (napr. Ohnivého pera) a získavaní nových redaktorov, z akej pozície môžem voči nim vlastne vystupovať. Komunikácia s vydavateľstvom Fantázia vtedy viazla, web bol celý čas financovaný z nášho vlastného vrecka, vrátane sporadických odmien pravidelným prispievateľom, ale nami navrhované riešenia zostali bez odpovede. Po zániku časopisu Fantázia v minulom roku sa vydavateľstvo Fantázia rozhodlo vziať si doménu www.fantazia.sk späť pre svoje ďalšie zámery. Vrátili sme sa teda k pôvodnému názvu www.fandom.sk, a tým pádom sa môj status šéfredaktorky stal oficiálnym. S vydavateľstvom Fantázia naďalej spolupracujeme na projektoch, ktoré nás spájajú - napr. pri propagácii Ceny Fantázie, a tiež preberáme ich oznamy na Twitteri. Ak môžem zahrnúť aj ostatné štyri roky, v súčasnosti teda ovplyvňujem "podobu" denníka Fandom SK, čiže jeho obsah, Rasťo Weber má na starosti technickú, vývojovú a marketingovú stránku, čo je ale veľmi jednoducho povedané, lebo v skutočnosti ide o veľmi úzke prepojenie všetkých aspektov.

Fandom SK sa v posledných týždňoch dočkal veľkej obnovy. Aká je vaša vízia, čo všetko by mala stránka splňať?

V skutočnosti ide len o začiatok veľkej obnovy, aj keď táto zmena na prvý pohľad vyzerá markantne. Naším cieľom je podchytiť rôznorodé dianie na poli fantastiky v čo najširšej miere, získavať čo najviac informácií a odovzdávať ich cieľovému publiku - fanúšikom fantastiky. Zároveň chceme sprostredkovať fandomu a Fandomu vzájomnú interakciu. Našou ambíciou je pokryť slovenskú a českú fantastickú scénu aspoň na 99 %. Chceli by sme byť prvým médiom, ktoré

si fanúšik fantastiky pri hľadaní informácií alebo zábavy vyberie. Naše heslo je: "Buďte v obraze".

Ako ty vidíš fandom ako fanúšikovské hnutie?

Ja som, ako vo všeobecnosti takmer každý spisovateľ, samotár a introvert. Nepotrebujem svoje pocity, potreby a názory zdieľať s inými ľuďmi, ja si ich napíšem. Nepotrebujem sa s nikým združovať ani patriť do nejakej skupiny, aby som sa cítila dobre. Davy ma desia a rozčuľujú. Preto som bola náramne prekvapená, keď som na veľké nahováranie už nebohej Evy Kováčovej zavítala pred sto rokmi do Revúcej, na seminár autorov, porotcov a organizátorov literárnej súťaže Reussova Revúca, a zistila som, že je tam kopec ľudí, ktorí sú na tom v podstate tak ako ja, a vôbec mi to nevedí. Ani im, naopak. Niekedy mám podozrenie, že takto funguje takmer celý fandom - ako životný štýl. Tak nech. Veď aj Vlado Srpoň to rád parafrázoval: "Fandom je skutočne čertovské hobby."

A aký je tvoj názor na slovenský Fandom ako organizáciu?

Vo fandome sa nájdú aj trochu smelší a ambicióznejší, ktorí sa až tak nezašívajú za počítačmi alebo regálmi, zato sa o to radšej stretávajú s ľuďmi svojej "krvnej skupiny". A neobsedia, preto robia veci, ktoré fungujú. To, že fungujú, dokladujú rôzne stretnutia od posedení v krčmičke po obrovské cony, ale aj fanziny, súťaže, výročné ceny. Niektorí sa môžu ohradiť, že toho nie je veľa, ale veď aj nás, Slovákov, je len pár, a členov Fandomu ešte menej. Všetci sa navzájom poznajú, z čoho vyplýva občasná ponorková choroba či rozpor v názoroch, ale každý konflikt vedie k vyčisteniu ovzdušia a pokračuje sa ďalej, niekedy dokonca lepším smerom. V každom prípade poteší, ak napríklad nejaký autor získa prestížnu cenu (navrhnutú Fandomom); poteší to rozhodne aj jeho vydavateľa a fanúšikov. A tak isto poteší bežného neorganizovaného fanúšika, ak má raz - dva razy do roka možnosť obliecť si svoju obľúbenú uniformu imperiálneho vojaka a hajde za seberovnými na nejaký con.

Kedysi si aj ty usporiadavala malé rodinné Pavelcony. Prečo prestali?

Z jednoduchého dôvodu - účastníci z Pavelconov vyrástli. Pôvodný Pavelcon vznikol, pokiaľ si pamätám, ako "defenzívny seminár" nádejných mladých autorov, ktorí sa snažili prísť na to, ako ulahodiť porotcom literárnych súťaží. Čítali sme si navzájom poviedky, hodnotili, vylepšovali, robil sa brainstorming, vymýšľali sa nové príbehy, hrali sa hry, a všetko to bolo prepojené s príjemným dovolenkovaním pri vode a výletmi. Autori vyrástli ľudsky i autorsky. Niektorí sa popárili, niektorí si našli svoje životné polovičky mimo vôd fandomu, iní sa viac venujú

kariére a ďalším záujmom. Stretávame sa stále, ale Pavelcon už nie je k tomu potrebný.

Tento rozhovor by mal vyjsť na Istrocon, s ktorým sa odohrá aj šiesty slovenský Parcon. Na čo sa na tomto cone najviac tešíš?

Na Istrocon zavítam na veľmi krátky čas. Teším sa na ľudí, na priateľov, s ktorými som síce v kontakte, ale dlho som ich nevidela, a ktorých mám možnosť vidieť práve iba na veľkých conoch. Teším sa na conovú atmosféru, kde každý na tri dni odhodí starosti všedného dňa a užíva si podľa ľubovôle to, čo ho najviac baví - veď na veľkom cone je na to času a priestoru viac než dosť. Hlavne sa ale teším na uvedenie do života prvej slovenskej antológie pôvodnej fantasy Čas hrdinov, na ktorej mi ako spolueditorke skutočne záleží, a som zvedavá na ohlasy čitateľov.

Kedy podľa teba elektronické publikovanie nahradí papier? Vidíš medzi nimi veľmi veľký rozdiel?

Dlho som sa z rôznych dôvodov bránila elektronickým knihám - aj ako autor, aj ako spotrebiteľ. Ako autorovi mi to pripadalo trochu dehonestujúce, "lacné" riešenie; ako čitateľ som mala kopy výhovoriek zo "zdravotných dôvodov." Teraz ako autor vidím cestu práve v znížení nákladov na vydanie knihy (najmä ilustrovaných publikácií) a prakticky neobmedzenom náklade. Ako čitateľ vnímam čítačku ako veľmi praktickú vec, ktorá vojde do kabelky, váži pár gramov, dá sa na nej nastaviť veľkosť písma (pre slabozrakých vynikajúca pomoc), a nabité knihy vám vystačia na celú dovolenku. Myslím, že zatiaľ

v pohode môžu koexistovať tlačené knihy aj ich elektronické verzie - každá z nich si nájde svoju cieľovú skupinu. Ale to, či raz elektronické knihy nahradia tlačené, ovplyvňuje príliš veľa faktorov - ekonomických, ekologických, spoločenských, sociálnych atď., a výsledok si ani v najmenšom netrúfam predpovedať.

Koľko si prečítala elektronických kníh? A koľko teraz asi čítaš papierových?

Netuším. Odkedy mám čítačku, do papierových kníh prakticky nezabídam, iba do starých, ktoré mám v knižnici, ak si potrebujem niečo overiť alebo znova prečítať. Ale aj tie postupne nahrádzam elektronickými verziami a uvoľňujem miesto v policiach iným. Dokonca aj súťažné poviedky (pokiaľ v nich, samozrejme, nemusím robiť korektúry) preferujem v elektronickej podobe.

Ako to teraz vyzerá s tvojim písaním?

Biedne. Nedávno som mala narodeniny, blahoželalo mi veľké množstvo ľudí. Každý mi (verím, že viacmenej úprimne), nadeľoval zdravie, šťastie, lásku, úspech a väčšina z nich aj veľa inšpirácie. Ďakujem pekne všetkým. Ale pristala by som, keby mi niekto zaprial a nadelil trochu voľného času a pokoja, aspoň hodinku-dve denne, prosím. Inšpirácie mám v tomto živote dosť; aj ponačítaných kníh, len dokončiť ich treba. Ďakujem.

Ďakujem za rozhovor.

Martin Králik

Jaroslav Lupečka

ZLATO PREKLIATYCH

Krajina bola pustá, plná rozoklaných skál, ktoré ako rozďavené papule hrôzostrašných netvorov čneli do páľavou sa chvejúceho neba. Slnko už dávno vypálilo zo zeme každú stopu života a bolo šialenstvom prechádzať tadiaľto v túto hodinu, pokiaľ človek chcel prežiť. Ale jazdec cválajúci vyschnutou pustatinou nevyzeral na šialenca. V jeho očiach sa zračil strach. Snáď preto sa neustále obzeral za seba, hľadajúc v diaľke stopy po prenasledovateľoch. Zviera, na ktorom sedel, už takmer padalo od únavy, ale muž ho nútil k ešte rýchlejšiemu cvalu. Podľa odevu ho bolo možné rovnako dobre zaradiť do zeme Turanskej, ako aj do najmenej tuctu ďalších. Už na prvý pohľad však bolo jasné, že tento človek určite nepatrí k nájomným žoldnierom, čo neustále putovali krajinami všade tam, kde sa bojovalo. Jeho zbraň, krátka prehnutá dýka, nebola zbraňou vojaka. Takéto dýky používali s obľubou noční lupiči zo Zamory, striehnuci v tmách páchnucich uličiek. Estivá, zbabelá tvár napoly zahalená rúškou z turbanu tento dojem ešte umocňovala.

Villias v duchu preklínal osud, ktorý ho doviedol až sem. A stačilo tak málo a všetko mohlo byť inakšie. Stačilo iba odmietnuť lákavú ponuku toho jednookého lotra z Ajerunu a mohol ďalej pokojne okrádať neopatrných kupcov. Vidina ľahko nadobudnutého bohatstva však bola silnejšia. Pomohol síce svojim spoločníkom vylúpiť zlato z domu vyberača daní, ale jedinou odmenou mu bolo, že ich mal teraz v päťach. Myslel si, že nerobí nič také strašné, keď z lupu niekoľko kúskov zlata putovalo do jeho vrečka prv, ako sa rozdelili. Aké však bolo jeho zdesenie, keď sa dozvedel, že mu ide o krk. Jednooký rozhodne nepatrí k ľuďom, ktorých bolo možné beztriestne ošmeknúť.

Kôň zamieril ku skalám, Villias sa znovu obzrel. Možno práve preto v prvej chvíli nezbadal pochmúrny obraz skazy pred sebou. Uprostred malej kotliny ležalo niekoľko skrvavených tiel.

Zarazil koňa tak prudko, že takmer vyletel zo sedla. V hrdle sa mu rodil výkrik prekvapenia, ktorý sa zmenil na vystrašené klopotanie, keď spoznal v jednom z nehybných tiel Jednookého. Strach sa z jeho vnútra vytratil rovnako rýchlo, ako sa objavil a z pier mu vykĺzol výdych úľavy, keď si pri pohľade na strašnú ranu vo vyholenej lebke uvedomil, že bandita z Ajerunu mu už nemôže ublížiť. Aj ostatní banditi boli rovnako skaličení, ich rany spôsobené s najväčšou pravdepodobnosťou Turanským tulvarom vykvitli hrdzavou červeňou na ušpinených odevoch, rozďavovali sa spomedzi rozťatých krúžkov drôtených košiel a

pokrivených plátov bronzových obrúb prilieb.

Jediným vysvetlením ich smrti bolo to, že Jednooký a jeho spoločníci ho predbehli a číhali tu naňho. A tu sa pravdepodobne zrazili s Kenzankianskymi bojovníkmi, ktorí často putovali týmto územím. V Zamore sa ako blesk roznesla zvesť, že Keraspa, ich náčelník, zahynul za nanajvyš podivných okolností, a tak nebolo divu, že jeho poddaní krvavo zúčtovali s každým, kto sa im priplietol do cesty či už s dobrým, alebo zlým úmyslom.

Villias si nerobil žiadne ilúzie o tom, ako by asi dopadol, keby sa náhodou zrazil s domorodcami niekde tu v skalách. Najlepšie, čo môže urobiť je, že čím skôr opustí tieto končiny a vráti sa do Zamory.

Zoskočil z koňa a začal narýchlo prehliadať mŕtvoly, pretože zo skúseností vedel, že Kenzankiancov nevedie k zabíjaniu ani tak túžba po koristi, ako nenávisť ku každému cudzincovi, ktorý sa odvážil preniknúť do miest, ktoré považovali za svoje územie. Oči sa mu zaleskli chamtivosťou, keď spoza opasku jedného z mŕtvych vytiahol kožený vačok plný zlata. Poťažkal ho a hlasne sa zasmejúc pristúpil k ďalšiemu telu.

Vzadu, za jeho chrbtom, ktosi nahlas zamrmlal. Vytrhol dýku spoza opasku a otočil sa v smere zvuku. Ak sa domnieval, že ho čaká iba ťažko ranený zomierajúci protivník, s ktorým si ľahko poradí, už v ďalšej chvíli mu hrôza zovrela hrdlo, keď uzrel obrovitú postavu, ako sa s bolestným fučaním dvíha zo zeme. Villias už niekoľkokrát zabil a vôbec nepociťoval ani záblesk viny voči tým, ktorých odoslal do ríše tieňov, ale v pohyboch tohto človeka bolo aj napriek tomu, že mal očividne ešte stále zatemnenú myseľ, toľko divokej sily, že sa zmohol iba na ustráchaný, napoly stlmený výkrik. Obor sa obrátil tvárou k nemu a do zlodejových očí sa zabodol pár modrých zreníc, svietiacich spod látky skrvaveného turbanu. Svalnatá ruka zovierala rukoväť tulvaru.

„Hej, ty...“ zamrmlal neznámy, pričom sa jeho telo knísalo ako telo opilca vracajúceho sa nadržanom domov.

Villiasa pochytila panika, keď si uvedomil, že obor stojí medzi ním a jeho koňom. Jediná možnosť, ktorá mu ostávala, bol rýchly útek medzi skaly a nádej, že objaví miesto, kde mali Jednooký a ostatní ukryté kone, skôr, ako sa neznámy dostatočne spamätá, aby ho mohol prenasledovať. Zaútočiť sa nedovážil. Aj keby dokázal pozbierať v sebe toľko odhodlania, mal by iba pramalú nádej. Nepochyboval, ani chvíľu, o tom, že nie Kenzankianci, ale tento mohutný bojovník skoncoval s

jeho prenasledovateľmi. Muž urobil ďalší krok, a tak nečakal ani okamih a vrhol sa k úzkemu priechodu v skalách.

* * *

Conan zlostne vykrikoval, keď videl krpátú postavu, ako sa rýchlo stráca v rokline. Potriasol hlavou, vyhánajúc tak z nej aj posledné zvyšky mdlôb, nevšímajúc si pri tom trieštivé návaly tupej bolesti na zátylku.

Muž, ktorý pred ním utiekol, celkom iste patril k banditom, s ktorými sa nečakane zrazil v úžľabine. Keďže tu, pravdepodobne, na niekoho číhali, museli mať stráž niekde na vrchole skalného masívu. Krpáň sa nepridal k bojujúcim a nebyť toho, že sa Conan tak skoro spamätal, celkom iste by mu bol podrezal krk

„Pri Cromovi!“ zakričal medzi skaly, „Odrežem ti uši, tvojou vlastnou dýkou!“

* * *

Cesta sa vlnila, krútila sa sem a tam, akoby ju tu pred vekmi vyrylo do kameňa telo obrovského plaza. Villias bežal bez prestávky, neoddychoval. Nevšímal si množstvo drobných rán, ktoré utŕžil pri úteku, keď narážal do ostrých výčnelkov. Skaly sa rozostúpili a odrazu sa ocitol zoči-voči temnému otvoru, zvíjajúcemu sa uprostred vysokého kamennému valu. Čias ruka veľmi dávno vytesala nad ním akási prapodivný symbol, ale čas opracoval jeho tvary natoľko, že Villias ani pri najlepšej vôli nemohol rozlúštiť jeho význam. Keď nazrel do tmy, zmocnila sa ho úzkosť, ale vrátiť sa nemohol, pretože od úžľabiny k nemu doliehali zvuky sypúcich sa kúskov kameňa uvoľnených zrejme nohami jeho prenasledovateľa. A tieto zvuky sa rýchlo blížili. Pozrel nahor, ale hladký, okrem jemných prasklín na nemnohých miestach, takmer jednoliaty povrch mu nedával žiadnu nádej na únik.

Možno je to tunel vedúci do ďalšieho údolia a v ňom sú ukryté kone, napadlo mu. Nesnažil sa myslieť na to, čo bude, ak sa mýli a diera v skale nevedie nikam. Ešte na okamih zaváhal, ale nový príval sypúcich sa kameňov ho prinútil rýchlo vkročiť do tmy vystierajúcej k nemu svoju náruč.

Conan mal veľa dôvodov byť nazlostný sám na seba. Akoby sa všetky zlé sily temnoty dohodorili v snahe zabrániť jeho rozhodnutiu vrátiť sa do Cimérie. Veď, ako si ináč mohol vysvetliť zrážku s banditami, ktorí tu určite nečakali na neho, ale na kohosi iného. Vrhli sa na neho bez jediného slova varovania. Bol to typický spôsob boja ľudí neuznávajúcich žiadnu morálku. Nebyť toho, že ešte celkom nedávno zbieral sám skúsenosti medzi pouličnými bitkármi a zlodejmi v tých najvykričanejších štvrtiach Shadizaru, určite by podľahol zákerným úderom, ktorými ho zasypali. Takto však čoskoro presvedčil svojich nečakaných protivníkov o tom, že tento raz precenili svoje sily. Bolo však už priveľmi neskoro čokoľvek urobiť. Vysoký bojovník s nimi skoncoval po krátkom boji. Bohovia mu priali natoľko, že by z nerovného súboja vyšiel takmer nezranený, nebyť toho, že vo chvíli, keď jedným strašným úderom otvoril hrud' posledného banditu,

mu na hlavu spadol kusisko zvetranej skaly, ktorá sa uvoľnila počas boja. Iného človeka by pravdepodobne aj tento náraz kameňa poslal do večnosti, ale Conan, vďaka svojej neľudskej sile, ako aj vďaka helme, okolo ktorej mal omotané hrubé pásy látky chrániacej mu hornú časť hlavy, upadol iba do krátkych mdlôb.

Cimerian zúrivo zasyčal, keď dobehol ku skalnej stene s dierou uprostred. Očami rýchlo preletel okolie. Cesta nahor nevedla, a tak ostávala iba jediná možnosť, že utečenec sa skrýva niekde v temnote jaskyne. Pravdepodobne vyčkáva, ako sa zachová jeho prenasledovateľ. Conan nemal ani tú najmenšiu chuť uzrieť, ako sa z čiernej ničoty odrazu vynára dýka a zabodáva sa mu do tela. Avšak zlosť zmocňujúca sa ho pri myšlienke, že by sa krpáňovi mohlo podariť uniknúť, mu nedovolila vzdať sa prenasledovania. Zamračene minul tajomný symbol a nazrel dovnútra. Míkke prítmie osvecovala akási sinavá žiara prichádzajúca zvnútra a pri pohľade na ňu pocítil záchvev poverčivosti. Nebol to strach, bol to skôr rešpekt pred tajnosťou a starobylosťou podobných miest. Až priveľmi dobre vedel, aké prapodivné tajomstvá a nebezpečenstvá často skrývajú.

Šedý prísvit ho obklopil, utopiac ho vo svojom náručí, a Conan pevne zvierajúc tulvar v jednej ruke a s druhou rukou vystretou pred sebou vykročil dopredu. Občas sa mu zdalo, že vidí na stenách akési zvláštne čiary, pripomínajúce kresby, ale svetlo bolo príliš slabé a steny jaskyne priveľmi poškodené vlhkosťou a zubom času, takže nemalo zmysle pokúsiť sa odhaliť, čo predstavujú. Iba sem-tam mohol vidieť obrysy groteskných bytostí napoly obrastené tmavým machom v chuchvalcoch vyrastajúcom zo skál.

Na chvíľu zastal a načúval, ale mrazivé ticho nenaušil žiaden zvuk. Iba chodba pred ním sa prudko zatáčala do strany. Zlostne zahrešil a rýchlo vykročil do čoraz studenšieho vzduchu sálajúceho z vlhkého kameňa. Ale urobil iba niekoľko krokov a ostal stáť v nemom úžase, hľadiac s vytreštenými očami do obrovskej kamennej sály, ktorá sa nečakane vynorila pred ním.

Hornú stenu jaskyne mohol iba využiť, pretože sa strácala vo výške zahalenej do tmy. Od jeho nôh, až do stredu siene, stúpalo široké schodište, končiace pri zovretých čeľustiach mohutnej kamennej hlavy spodobujúcej akéhosi príšerného démona prastarých čias. Conan, v ktorého krvi bola hlboko zakorenená úcta voči sile mágie dávno zabudnutých božstiev, mal ešte v živej pamäti strašný koniec náčelníka Keraspu v chráme Skrvaveného boha. A toto tu nebolo o nič menej desivejšie. Ešte aj prázdne očné bulvy bez zreníc uprostred pokrivenej tváre ukrývali v sebe prázdnotu a zabudnutie. Conan mal pocit, akoby na svojich pleciach pocítil ľahký dotyk smrti. Pomaly vystupoval po schodoch, pričom vrhol krátky pohľad na asi tucet kamenných sôch strážiacich úpätie schodišťa na nízkych podstavcoch. Na rozdiel od podobizne na vrchole, tieto predstavovali obyčajných ľudí. Do dlhých plášťov s kapučňami zahalení muži sa uprene pozerali v nemom vyčkávaní nahor. Cimerian si s obdivom všimol, s akou dokonalosťou ich stvorili ruky dávnych umelcov.

Conan bol asi v polovici výstupu, keď sa ozval škripavý zvuk a kamenný pažerák temného božstva

sa začal otvárať. Spoza dlhých, do vnútra prehnutých tesákov, vyžarovala do sály prenikavá zlatistá žiara a osvetlila vrchnú časť schodov. Conan ostal stáť na rozhraní svetla a tieňa v napätom očakávaní. Nehýbal sa, podobajúc sa tak sochám na úpätí a iba krátke záchvevy mohutných svalov pripravených kedykoľvek vyraziť do vražedného útoku svedčili o tom, že žije. Spomedzi čelustí zazneli vzlykavé zvuky a na dlážku pred kamenným príznakom sa vyplavila skrivená postava. Tackavo sa postavila, kľčovito zvierajúc záhyby zašpineného odevu v rukách, chrániac tak čosi na svojej hrudi pred vypadnutím.

Pažerák sa s rachotom zavrel, ukryjúc tak žiaru v útrobach, a iba ľahostajný prázdny pohľad hľadel na drobnú postavičku, ktorej sa podlomili nohy a zrútila sa na zem. Sála sa rozozvučala ostrým cvengotom. Conan sa zohol a rýchlym pohybom zachytil jednu z kovových mincí, kotúľajúcich sa všade naokolo. Aj keby bola v sále úplná tma, ten zvuk si nemohol s ničím pomýliť.

„Nech ma démoni pohltia,“ zamrmlal s prekvapením hľadiac na prebleskujúci dážd' zлата sypúci sa po schodoch. Postava sa kvíliac vrhla dole schodmi, sápadúc sa po minciach, ale čím viac sa neznámy snažil, tým rýchlejšie sa kúsky zлата vnárali do nespočetných štrbín schodišťa. Conan počkal, až sa človek priblížil, a potom ho prudkým trhnutím pritiahol k sebe. Zlovestný výkrik sa mu zasekol v hrdle, keď uzrel tvár chyteného. Bol to síce lupič z úžľabiny, ako správne predpokladal, ale jeho tvár už nebola tvárou muža. Držal v rukách starca zošúvereného množstvom vrások a rokov. Rysy tváre ešte nedávno plné života sa krivili pod náporom vysokého veku a posledné kúsky zлата, ktoré ešte udržali hrčovitité prsty, akoby s tichým sykotom vysávali aj posledné zvyšky síl zo slabného tela. Potom sa aj tie, tak ako ostatné, vpili do studeného kameňa.

Muž zachrčal a bol mŕtvy.

* * *

Conan s odporom pustil bezvládne telo na zem. Bol síce ochotný bojovať proti čomukoľvek hmatateľnému, ale mágia dávnych vekov a vecí s ňou spojené ho naplňali vždy nepokojom. Vôbec si nevedel predstaviť, ako by mohol poraziť sily pôsobiace takým zlovestným spôsobom, ako to bolo v prípade nešťastníka ležiaceho na dlážke pred jeho nohami.

Sotva sa však otočil, aby zostúpil späť do chodby vedúcej von z jaskyne, zistil, že návrat nebude jednoduchý. Pred ním stálo dvanásť postáv. Uskočil dozadu.

V strede stojaci zakuklenec zdvihol ruky a a stiahol si kapucňu. Spod hnedastej látky sa vynorila vychudnutá, kostnatá tvár s ostro vystupujúcimi lícnymi kosťami. Neznámy mal lebku vyholenú a pokiaľ mohol Cimerian rozoznať, celú mu ju pokrývalo tetovanie s jemu neznámymi symbolmi.

„Hľadáš zlato?“ spýtal sa chudý muž.

Conan pokrútil hlavou. Kňaz ho zamyslene pozoroval.

„Teraz je to už aj tak jedno,“ vyriekol po chvíli, akoby si vôbec nevšimol Conanov posunok. „Neopustíš tento chrám.“

Kostnatý palec sa skrivil vo vzduchu do

prapodivného znaku a zahalení muži sa pohli. Cimerian vrhol krátky pohľad na prázdne podstavce sôch, vytušiac odkiaľ sa blížiacie postavy tak nečakane mohli objaviť, ale nemal čas dlho uvažovať, pretože sípavý kňazov hlas ďalej pokračoval:

„Počul si už o Sinaj-Thulovi?“

Cimerian sa zarazil, keď počul vyslovené meno. Bolo to meno s úctou šepkané aj v tých najvykričanejších krčmách Hyborského kontinentu. Strašná, mŕtvolami pokrytá cesta tohto neporazeného žoldniera Starého sveta, ktorý sa vďaka neopätovanej láske jednej z princezien dal na zlodejské remeslo, bola zdrojom mnohých legiend a piesní. Zaprisahal sa, že do svojich rúk zhromaždí toľko zлата, že aj žena, ktorá ho tak hlboko urazila, bude si pokladať za česť pokľaknúť pri jeho nohách. Hrôzou sa triasli celé mestá. A potom sa Sinaj-Thul stratil. Jedni tvrdili, že ho uniesli do temných hlbín Svetoví služobníci, pretože zloba tohto banditu bola priam taká ako zlovestnosť hadieho boha, a tam mu slúži až do dnešných čias. Podľa druhých ho zo sveta zniesla zákerná ruka človeka. Ako to bolo naozaj, to nik určite nevedel.

„Poznám to meno,“ zamrmlal Conan, „ale je to meno mŕtveho. Nie je v možnostiach ľudí...“

Kňazov prudký posunok ho zastavil uprostred slova.

„Nemrhaj slovami, máš i nemáš pravdu. Skutočne to bolo dávno. Ešte nebol v lone svojej matky splodený ani otec tvojho otca, keď ho Setova vôľa priviedla do týchto končín.“

Conan vrhol pohľad na kamennú podobizeň.

„To predsa nie je Setova tvár.“

Kňaz prikývol.

Veľký Set má veľa verných. V každom z nich je jeho sila. Každá z tvárí má v sebe čosi z neho a dnes už nikto nevie naozaj, ktorá je tá pravá.

Kňaz ukázal prstom na ľudí, v čele ktorých stál mohutný bojovník aspoň o hlavu vyšší ako Cimerian.

Uklonil sa a pokľakol pred kňazom.

„Vidíš,“ zašepkal chudý muž, ukazujúc pred seba, „aj v jeho tele je Setova vôľa. Iba vďaka nemu ho temnota podsvetia ešte nepohltila.“

Sklonil sa k obrovi a pokynúc hlavou ku Conanovi nahlas povedal:

„Chce tvoje zlato Sinaj-Thul.“

Bojovník zlostne zaryčal a vyskočil na nohy. V jeho rukách, ako aj v rukách jeho ľudí, sa zablyskali zbrane a pomaly ho začali obkľučovať.

Conan ani na okamih neprestal mávať mečom, vytvárajúc tak okolo seba nepriepustný vírivý štít. Prudko sa skrčil a dvomi krátkymi sekmi zasiahol prvých dvoch útočníkov, ktorí sa k nemu nebezpečne priblížili. Z tiel zasiahnutých nevytryskla ani kvapka krvi. Ozval sa iba rinčivý treskot a obe postavy sa rozplynuli v ničote. O pár okamžikov sa ich siluety zjavili na podstavcoch. Boli rovnako nehybné ako pred tým a nezúčastnenými pohľadmi sledovali svojich druhov, ako sa márne pokúšajú preniknúť k neustále sa pohybujúcemu Cimeranovi. Barbar ich zasypával bleskovými výpadmi, vidiac, že nemá proti sebe skutočných ľudí, pretože aj napriek svojej pohybovej zúrivosti a odhodlaniu nepredať lacno svoj život, bol by už dávno mŕtvy. Tieto príznaky povolanej kňazovým kúzľami z kamenného nebytia boli však málo pohyblivé

a nedokázali Conana vážnejšie poraniť. A tak po niekoľkých krátkych chvíľach už iba jediná postava stála barbarovi v ceste. Sinaj-Thul pomaly prešiel k východu a naširoko sa rozkročil.

„Jediná cesta pre teba je tam,“ ukázal na kamenný pažerák.

„Chcel si zlato? Tam je ho dosť, stačí ísť a vziať si ho.“

Conan vystúpil po schodoch a špičkou tulvaru šľuchol do Villiasového zošúvereného tela. Tvár mŕtveho zlodeja sa objavila v prísвите hľadiac na oboch protivníkov pohľadom sklenených očí.

„Aby som dopadol ako tento úbožiak?“ zavrčal posmešne.

„Sám si vezmi zlato, po ktorom si tak bažil,“ zasmial sa mu do tváre, ktorú krivil čoraz väčší hnev a pokračoval:

„Si tu v pasci. Na dosah rúk máš poklad nesmiernej ceny, a predsa nemôžeš k nemu, pretože ho stráži čosi, čo je mocnejšie ako ty. Smrť.“

Zohol sa zakryl tvár mŕtveho zlodeja záhybom jeho odevu.

„Zomrel zbytočne. Zlato mu ukradlo život a vrátilo sa tam, kde ho vzali jeho ruky. Pretože to nie je obyčajné zlato. Je to prekliaty démon, odporný Setov služobník vtelený do kovu.“

Sinaj-Thul pokrčil plecami.

„Aj keby si mal stokrát pravdu, je neskoro, barbar. Nemôžeš odtiaľto odísť. On nedovolí, aby som ťa prepustil.“

Conan zamával tulvarom.

„Ako chceš zlodej. Pošlem ťa tam, kam už dávno patríš a tvoje kosti rozmnožia rady tých, ktorí sa im postavili do cesty pred tebou.“

„Ale ja som Sinaj-Thul,“ skríkol obor, „po mojej hlave bažilo viac mečov ako je vlasov na tvojej hlave. Priprav sa. Svojou krvou čoskoro napojíš hladné kamene tohto chrámu.“

„Áno? Tak!“ vrešťaľ kňaz pri úpätí kamennej tvári. „Zabi ho!“

Sinaj-Thul sa pohlol rýchlo ako jedovatý had. Conan čoskoro zistil, že tento raz to nie je žiaden polomeravý príznak vzkriesený mágiou, ale človek s rukami, vedený ukrutnou zlobou a túžbou po zabíjaní. Iba čierna moc Setova mohla naplniť dušu jeho súpera takým chladným zlom. Široká sekeru preťala vzduch, ale keď dopadla na miesto, kde ešte pred chvíľou stál Cimeran, zasiahla už iba prázdnotu. Conan udrél z boku, ale Sinaj-Thul zakryl úder pažbou svojej zbrane a zaútočil odspodu. Väčšina aj skúsených bojovníkov by v tej chvíli pravdepodobne skončila svoju púť po svete, ale barbar ma za sebou už ne jeden súboj a ovládal aj tie nie práve najčistejšie spôsoby boja, a tak ho nečakaný útok neprekvapil. Rýchlo sa prehol dozadu, a keď ho ostrie sekery minulo sotva o vlások, krátkym oblúkom vnoril svoj tulvar od odkrytej súperovej hrudi. Rýchlo vytiahol čepeľ z rany a širokým rozmachom preťal prekvapeného banditu až dole k bruchu. Sinaj-Thul vytreštil oči a bez jediného hlesnutia padol na schodište.

Barbarou temný zrak preletel sálou a zastavil sa na kňazovi. Ten ho pokojne pozoroval.

Mohutné čeluste sa začali otvárať a spoza kamenných tesákov znovu vytryskla zlatkáva žiara.

Conana na chvíľu oslepila. Iba nezreteľne sa rysovala jeho postava na jagavom pozadí.

„Zabil si Sinaj-Thula, Conan. Čas nad ním nemal vládu, pretože on už nemal vládu nad sebou. Nezbadal, že jeho druhovia už dávno pomreli a ja som zakliol ich duše do kameňa.“

Vyholená lebka sa pootočila k dolnej časti schodov, kde ležala zakrytá Villiasova mŕtvola.

„Aj ten nešťastník chcel zlato. Dal som mu ho. Ale namiesto vďaky a pokory mal v srdci zradu.“

Conan sa pokúšal odtrhnúť oči od žiary, ale tá akoby ešte silnela.

„Sinaj-Thul je mŕtvy a toto všetko je tvoje,“ začul v ušiach sladkastý kňazov hlas. „Nemôžeš predsa dovoliť, aby ktokoľvek vzal to, čo ti patrí.“

V kňazových očiach sa zračilo tiché vyčkávanie a istota. Istota, že Conan neodíde.

* * *

Barbar sa nehýbal. Nemohol vidieť, ako za jeho chrbtom holohlavý muž otvoril oči doširoka smrteľným prekvapením. Z úst sa mu vydral chrapot, a potom sa spomedzi pier vynoril dlhý rozoklaný jazyk. Už iba krátku chvíľu to bola hlava človeka presvietená záplavou zlatého svetla, ale potom sa jej tvár skrivila do odporného úšľabku príslušníka hadieho ľudu.

Conan odrazu zacítili, že sa opäť môže pohybovať. Rýchlo sa obrátil, ale mohol už uzrieť iba bezhlavé telo, ako klesá na zem a hlavu plaza kotúlajúcu sa s nehybnými zrenicami dole schodmi. Za pozostatkami kňaza stál Sinaj-Thul. Conan nemohol pochopiť, ako sa bandita aj napriek ranám, ktoré utŕžil od Cimerana, dokázal pozviechať.

„Nikto... nikto nedostane moje zlato,“ chrčal ranený a s divokým výkrikom sa vrhol na Conana. Ten uskočil nabok a bandita dopadol priamo na vlny zlatej rieky vo vnútri kamennej papuli. Pomaly sa dvíhal, vyťahujúc sekeru zasypanú napoly mincami. Telo akoby sa mu začalo scvrkávať a kusy odevu sa rozpadli na prach. Dvihol ruky k zvráskavenej tvári a pomedzi prsty mu padali do zlata chumáča vybielených vlasov. Sily ho celkom opustili, koža sa stratila a o niekoľko okamihov už iba vyschnutá múmia s čiernymi jamami očných otvorov prosebne pozorovala zhnusenú Conanovu tvár.

Barbar si odpľul a s odporom odvrátil tvár od mŕtveho. Ani tisícnásobne väčšie bohatstvo by ho neprinútilo vstúpiť do vnútra. Ktovie, aké sily ešte driemu v tomto chráme. Premýšľal, koľkokrát mu už hadí boh skrížil cestu, a to aj napriek tomu, že už mnoho rokov delilo od dneška doby, keď vládli jeho vyznávači civilizovanému svetu, alebo aspoň jeho veľkej časti. Dnes už iba v temných kútoch Stýgie nachádzali svoje útočisko.

„Pri Cromovi,“ zamrmlal si popod nos, keď vychádzal z jaskyne a zamieril k úžľabine s koňmi, „nevidím ani najmenší dôvod zastaviť svojho koňa prv ako jeho kopytá spočinú na Cimerskej pôde.“

Otočil sa chrbtom k čiernej diere v skalách a rýchlym krokom sa pustil tam, odkiaľ sa ozývalo netrepeživé podupávanie a fŕkanie koní.

ilustrovala Jana Mimrová

Petra Slováková

VLČICE

Poviedka Istroconu 2012 - 1. miesto

Světlo svíček se neustále třepetalo, ačkoliv byla všechna okna zavřená. Několikero stříbrných hodinek tikalo v nesouběžném rytmu, takže způsobovaly zvuk podobný padajícím kapkám deště. Vrčení motorků s ozubenými kolečky, slabé symfonie klavírního koncertu, které se nesly z hlavního sálu – to vše v pokoji tvořilo podivnou atmosféru. Ručičky se neustále pohybovaly z číslice na číslici, odpočítávaly čárky na porcelánových cifernících, než se jim srdíčka zastaví a ony budou čekat, až je někdo natáhne, aby se mohly rozběhnout. Stíny si mezi sebou povídaly. Otáčely se na stěnách zcela odlišně od svých majitelů, zkoumaly drobky na podlaze a stavěly z nich myší pyramidy, kterým se smáli, když se sesypaly. Vlčice seděla u mrtvého těla. Sametový přehoz kolem tmavě krví.

Starý muž své společnosti nevěnoval pozornost. Věděl, že ho ochrání, než dokončí svůj úkol, jako už to udělala mnohokrát předtím. Sám by si sotva všiml ukrytého vraha dřív, než by měl jeho zabodnutou dýku v zádech.

Dočetl dopis, který mu vlčice přinesla. Musel napsat odpověď a odeslat ji Královně, dokud ho od smrti ještě dělilo několik minut. Starý psací stroj neúnavně, bez přestávky ťukal, až se skoro zdálo, že nepíše lidská bytost. Mužský hlas, který text nahlas předčítal, ani na okamžik nezaváhal a něco s o mnoho slabším hlasem po něm již řečené opakovalo jako tiché přitakání. Celý pokoj byl jako ozvěna bez jeskyně.

„Irové se chystají spáchat na Královnu atentát. Přesný den a čas jsou uvedeny v těchto tajných dopisech. Jsou tam obsaženy i další tajné informace, které by měly přispět k podpoře našeho království. Královna ten dopis musí bezpodmínečně dostat co nejrychleji to půjde,“ řekl a vlčice zavrčela.

Zabijáci stáli vedle oken a závěsy kolem nich schlíple visely z ozdobných garnýží. Muž dočetl a unaveně pootočil hlavu. Možná si jich vlčice povšimla už dříve, proto ta místa ostře sledovala pohledem zlatých očí, vrčet a výhružně cenit zuby však začala až nyní. Muž si ztrápeně povzdychl, ale jeho hrdost mu nedovolila

přehnaně reagovat. Nechtěl dát najevo svým vrahům, že se mu ruce třesou a nitrem mu zmítá strach. Položil dopis na leštěnou desku stolu, kultivovaně si pozvedl k ústům šálek čaje s malíčkem decentně zdviženým a napil se.

„Víte, proč jsme tady,“ řekl jeden z cizinců. Černý cylindr mu vrhal do obličejů stín.

„Samozřejmě,“ odpověděl šlechtic, aniž by jim věnoval pozornost.

„Takže víte, jak to skončí.“

„Ovšem,“ zněla odpověď.

„Dejte nám ty dopisy a budeme milosrdní...“

Vlčice na koberci u jeho nohou náhle hbitě vyskočila. Popadla balíček, který ležel na stole a rozběhla se pryč. Muži vyrazili. Byli vycvičeni k zabíjení a proto jim nezkušený šlechtic, který zatím popadl nožik na dopisy, nemohl způsobit žádnou újmu. Nejbližší lehce strhl jeho ruku a sám mu vrazil nůž pod žebra. Roztrhl mu přitom vestu a hodinky vypadly z kapsy. Rozbily se na podlaze na součástky, na zlaté pláště a ozubená kolečka. Tělo se zhroutilo na zem.

„Musíme chytit toho vlka,“ řekl jeden ze zabijáků. Ostatní jen mlčky přikývli, aby nerušili nastalé ticho v místnosti. Klid mrtvého.

* * *

Květnové ráno bylo ještě poměrně chladné. Slunce nepálilo, místo toho se vzduch pomalu ochlazoval a padala rosa. A ve vzduchu poletovaly mechanické pampelišky. Padáčky plachtily mezi stébly vysoké trávy a když uplynul dostatečný čas, semínko, které nesly, se s cvaknutím oddělilo, kovový obal se zavrtal do země a pak se teprve otevřel. Příroda byla mocná, ale občas se jí mohlo trochu vypomoci. Zvláště když k tomu obdařila lidské pokolení takovou inteligencí. Viktor mhouřil oči nad nádherným exemplářem Parnassia a skrze brýle se zlatými obroučkami se v jeho očích zračil úžas. Liliana, jeho sestra, svírala slunečník a s úsměvem na tváři kráčela mokrou trávou. Občas se sklonila, aby utrhla květinu k přivonění. Viktor

se usmál. Už dlouho mu nepřipadala tak uvolněná. Alespoň na okamžik mohla zapomenout za to, co ji neustále pronásledovalo v nočních můrách. Krátký a pomíjivý pocit štěstí vystřídal strach, když dívka mimoděk vykřikla. Řízla se o ostré stéblo trávy a s údivem pohlédla na svou krev.

„Liliano!“ vykřikl Viktor a přiběhl k ní.

„Nic mi není,“ zašeptala dívka, i když byla viditelně pobledlá.

„Jen jsem se pořezala.“

„Ošetřím ti to,“ řekl hned nesmlouvavě její bratr.

„Ne,“ odmítla to a ovázala si prst kapesníkem. Nenechala ho k sobě přiblížit, ani mu ránu neukázala.

„No tak. Může to být vážné!“

„Není, věř mi. Nechci, abys přišel do styku s mou krví. Mohly by se stát... věci, které bys nechtěl.“

„Bojím se o tebe. Všechno kolem je tak nebezpečné. Opravdu chceš jít ke královně?“

„Musím, je to moje – naše povinnost vůči království.“

„Asi máš pravdu. Od chvíle, kdy se královna vrátila zpět z Killarney je situace značně vyostřená. Musíme být ostražití. Na dvoře k tobě budou ohleduplní. Znají to. Hemofilie, tak jak to řekl ten švýcarský specialista, který učí na curyšské univerzitě. Sama královna přenáší hemofilii a celý dvůr se třese, kdy se některý z princů řízne o stéblo trávy a vykrváčí k smrti. Ona s tebou soucítí, ví co to obnáší být nemocný. Jakmile dostaneme ty zprávy do královského paláce, královna nám dá, co potřebujeme k experimentům. Jsem si jist, že tě dokáží vyléčit. Jednou najdeme lék na všechny nemoci.“

Viktor ji objal a ona mu položila hlavu na rameno. Cítila, že za pár hodin vyjde měsíc. A na zádech jí vystávala husí kůže i v tom příjemně teplém odpoledni.

* * *

„Pojedete se sestrou?“ zeptal se Lord Byrne.

„Ovšem. Nemohu a nechci ji nechat samotnou, i když samozřejmě nemohu být přítomen po celé délce cesty.“

„Jestli se strhne povstání, nebudete v bezpečí. Královniny děti se rozdělily a za chvíli si každé vytvoří vlastní armádu, se kterou se budou snažit dostat k moci. Náš drahý Affie, tedy vévoda z Edinburghu, hrabě z Kentu a hrabě z Ulsteru, se stáhl do ústraní, aby mohl kout pikle bez přihlížení dvora.“

„Královna je v pořádku?“

„Když jsem odjížděl, tak byla. Princezna Alice se o ni pečlivě starala. Ale za těch pár dní se mohlo leccos změnit. Dával bych si na Alfréda pozor, je to voják a námořník, vyzná se ve své práci. Eduard si chce svou pozici korunního prince udržet za každou cenu a vůbec se mu nedivím, že jeho továrny fungují ve dne v noci a že dělníky nenechává spát. Přijímá každý den nové vědce do svých laboratoří. Nové bitevní lodě. Vylepšené, s neuvěřitelnými zbraněmi mnohokrát ničivějšími než naše staré. Torpédové čluny... Hovoří se o zázracích, které tam prý vytváří.“

„Zázraky... kdyby nám tak jeden také byl dán,“

povzdychl si Viktor a upřel pohled na sestru.

„Slyšel jsem o té nešťastné náhodě. Jak se k vám jedné noci při kruté zimě přikradli vlci.“

„Ano, byli vyhladovělí na kost a to je dohánělo k zuřivosti. Napadli služebné. Odnesli dítě a ztratili se v lese. Když pak po šesti letech našli holčičku s našim rodinným medailonkem, téměř jsme to považovali za zázrak.“

„Ale sestra se vám vrátila, co víc si můžete přát?“

„Nejspíše bych měl děkovat za vše, čeho se mi dostalo,“ odpověděl s rozmyslem Viktor.

„Ovšem uprostřed hlubokého lesa existuje křížovatka světů. Tu pověst známe všichni. Na místě, kde se kříží, roste obrovský, letitý strom. Není to křížení jen reálných cest, ani těch vyšlapaných zvěří, může to být něco mnohem hlubšího, něco, co tam bylo od počátku lesa. Na tom stromě je oběšený vlk, proto se to jmenuje Rozcestí oběšeného vlka. Každý měsíc se tam schází sněm a vlci přinášají část kořisti jako obětinu. Vládne jim vlk v rouše beráncím, Ovčí král...“

„Ano, znám tu legendu.“

„Přímo pod tím stromem jsme moji sestru našli. Nemusím Vám snad vysvětlovat, jakou roli sehrála v obětině. Od té doby ji trápí nemoc podivného charakteru a já se o ni musím starat.“

„To je mi líto, kdybych mohl být nápomocen...“

„Nemůžete, ale děkuji. Nyní mě omluvte, musíme vyrazit.“

„Šťastné pořízení. A Bože chraň Královnu!“

* * *

Liliana stáhla paraplíčko a nešťastně se ohlédla po davu vesničanů, kteří se shlukovali před branou. Prošla s hlavou hrdě vztyčenou jak jí to velel její původ, ale uvnitř v ní byla malá dušička. Viktor se k ní přidal, aby jí byl oporou. Dav se srocoval kolem a lidé se zachmuřenými tvářemi si ji nebezpečně měřili, připraveni každou chvíli vyrazit. A ona tam stála na pranýři a demonstrovala krutost lidstva. Pověřivý lid se bál každého stínu a všichni věděli, že v téhle rodině není něco v pořádku. Co nevěděli, to si domysleli a tak byli každou vteřinu připraveni upálit čarodějnici.

„Bůh jim odpusť!“ zašeptal Viktor a zakroutil hlavou nad lidskou omezeností.

„Co když na začátku existovalo peklo, kterého se lidé tak strašně báli, že si vymysleli nebe, aby mohli alespoň doufat, že těm otřesným věcem uniknou? Že když se budou kát a chovat se slušně, tak neprijdou do té jámy za očištěm?“

„Takhle nemluv, Liliano. Musíme věřit v nebe, to jediné nám zbývá. Bůh nás obdařil moudrostí, tak ať nám věda pomůže.“

„Vím, že se mi nic nemůže stát. Žádná jejich zbraň mi nemůže ublížit. Ale přesto se bojím. Nezranitelnost není všechno.“

„Jen klid,“ řekl a pomohl jí do kočáru.

Koně vyrazily střídáním tempem. Viktor věděl, že budou muset riskovat alespoň dvě zastávky, než se Liliana vydá na vlastní pěst.

Kočí vykřikl. Třeskot zbraní byl jen dílem

okamžiku. Ozvala se ohlušující rána, po které kočár změnil směr a kabina se začala labilně naklánět. Liliana spadla na zem. Viktor sáhl po pouzdru s pistolí. Měl nabitou jedinou kulku a hodlal ji použít. Něco těžkého dopadlo na střechu kočáru.

„To jsou vrahové!“ vykřikla Liliana a přikrčila se u bohatě polstrovaného sedadla. Vrahy znali oba. Byli to dokonalé vynálezy, lidé z písku a kovů, v jejichž žilách koloval prach a srdce jim tikalo jako hodinový strojek. Říkalo se o nich, že jsou nezranitelní, ale žádný ze sourozenců se nehodlal vzdát. Liliana pohlédla okénkem na zapadající slunce. Vjeli do lesa, kočár skákal přes nerovný terén, koně se plašily a dřevěné nápravy skřípaly. První z vrahů skočil dovnitř. Vysoká postava zahalená v černém plášti a s nožem v ruce. Cylindr jí stínil obličej, ale i tak měli oba pocit, že vidí ten zlověstný úšklebek v koutku mrtvolně bledých úst. Viktor zvedl hlavěň pistole a vystřelil. Kulka postavou proletěla a z rány se vysypal písek. Muž jen naklonil hlavu na stranu, jako by si prohlížel ten zázrak, že jej někdo zasáhl. Vykopl Viktorovi zbraň z ruky a praštil ho pěstí, až spadl na sedadlo. Šlechtic se vymrštil a cizince nakopl, až prorazil stěnu s dvířky. Jenže to už z druhé strany seskočil další. Liliana mu skočila kolem krku a přenesla na něj celou svou váhu, díky níž útočnicka vyvedla z rovnováhy a on spadl pod kola vozu.

„Musíme zastavit koně!“ vykřikl Viktor. Chytil se o ostění a vytáhl se ven z kočáru. Díky každé nepozornosti mohl následovat vraha pod kola vozu. Vyskočil na kozlík, ale málem spadl, protože mu uklouzla noha. Balancoval nad koňskými hřbety, než se mu povedlo chytit otěže. Koutkem oka viděl, jak je sledují dva vrazi. Oba šli mlčky, rychle a vypočítavě. Obklíčili je a neustále se přibližovali. Ve Viktorovi by se krve nedořezal. Polkl a snažil se, aby se mu netřásl ruce. Mohl bojovat, věděl, že je zkušený šermíř a poměrně dobrý střelec, ale jak se měl vypořádat s monstry, které nešlo zabít? Vytáhl svou vlastnoručně vyrobenou pistolí. Čekal až se nabije, ale světýlko zářilo, pára z ní stoupala a kolečka ve složitém soukolí se točila. Viktor zacíлил, vrahové se nezastavili, ani neuhnuli z předem dané trasy. Vystřelil tedy. Salva narazila do jednoho z nich a po nepřetržité palbě ho roztrhala na kusy. Druhého zasáhly úlomky střel, které se mu zaryly hluboko do masa. Viktorovi docházelo, že ingredience na tyto bytosti budou nejspíše pocházet z mrtvých lidí, protože organika v nich byla zastoupená a nepostradatelná. Liliana vyskočila z kočáru a rozběhla se hlouběji do lesa. Jeden z vrahů ji následoval. Viktor odhodil nepotřebnou parní pistolí a urychleně přemýšlel, co dál, aby si zachránil život. Seskočil z kozlíku, zatímco koně nervózně frkali. Pak se za vrahem mihl temný stín, který ho srazil na zem. Ozvaly se trhavé zvuky a hrdelní vrčení. Viktor zmoženě klesl na zem a dal si hlavu do dlaní.

Liliana se vrátila z lesa, ústa měla potřísněná krví a vlasy rozcuchané. Šla s jistotou a našlapovala mimo bahnitě kaluže. Ani jednou nezakolísala. Podal jí krajkový kapesník. Viktor se ještě stále třásl strachy, kdežto ona nehnula ani brvou. Byla tak dokonalá, klidná jako mramorová socha Venuše vytesaná tím

nejjemnějším dlátem.

„Dál půjdu sama,“ řekla. Viktor přikývl, sedl na vůz a vydal se svou lidskou cestou.

Vlčice se rozběhla přes louku. Hnala se skrytá pod rouškou noci a smysly měla napjaté k prasknutí. Na jasné obloze svítil úplněk, obrovský stříbrný měsíc. Věděla o mužích v rákosových porostech dřív, než na ni vystřelili. Změnila směr cesty a přeběhla brázdou víc na západ. Vlčice se místy propadala do bahna, místy plavala v kalné vodě zvížené z nedávných dešťů. Záhy dosáhla k vysoké trávě a nebýt divoce křičících divokých kachen, které vyplašila, nikdo by si toho ani nepovšiml. Nepřátelé dlouhou dobu nevěděli, jakým zázrakem se dopisy a depeše dostávají do královnina paláce, ale pak ta informace přece jen unikla. Nejspíš zrádce. I dlouho potom využívali pověřivosti lidí i jejich racionalitu, aby jejich tvrzení vyvraceli a různě překrucovali. Koneckonců, kdo dnes věřil ještě na pohádky z temné minulosti Británie.

* * *

Viktor dorazil ke dvoru o dva dny později tajnými chodbami pod hradem a našel jen hořící obydlí, hradby obležené vojáky a hladovějící poddané. Po cestě odstavil kočár a díky svému pověření od Královny procházel skrz spřátelená území s imunitou. Když se konečně dostal do cíle určení, byl na pokraji sil. Všude za zdmi zuřily nepokoje. Irsko se snažilo osamostatnit a každý plnokrevný občan táhl do útoku proti Království. Stávající situaci nepomáhaly ani rozbroje ve vládě. Rozpory mezi vlastními lidmi dělaly další nepřátele. Nespokojení občané se srocovali na náměstích, v oknech ministrů zase protestně visely státní vlajky. Alfréd budoval v zálivu flotilu ozbrojených lodí, kdežto Eduard držel města, kolaboroval s Francouzi a jeho vzducholodě a střelné vozy křížovaly prostor kolem Londýna.

Viktor věděl, že jejich služeb bude i nadále potřeba. V dobách války víc než kdy jindy potřebovali nenápadného posla, který dokáže přes nepřátelská území nepozorovaně přenášet zprávy. A Liliana díky své vlkodlačí krvi mohla vše. Doručovala zprávy a dokázala myslet a reagovat na vzniklé situace. I se svým prokletím mohla sloužit Královně.

Viktor vystoupil z podzemního labyrintu přesně v pravé poledne. Liliana mu přiběhla vstříc a objala ho.

„Stihla jsem to, ale strhla se přestřelka. Ministr zaútočil na královnu, když se vracela z procházky. Strhla se panika, ale je v pořádku!“

Zvuk střelby otrásl letitými zdmi. Oba sourozenci si kryli hlavy.

„Musíme se vrátit, co nejdříve,“ řekl Viktor a s úžasem sledoval oblohu plnou vzducholodí, které po sobě pálily.

„Kéž bych něco takového vynalezl,“ povzdychl si, když v tom jim jeden z obrovitých letounů vybuchl přímo nad hlavou. Vojáci prolomili první linii, ale zastavili se o hradby jako když příboj narazí do skály. Vzducholodě se řítily k zemi. Hořící plátno vlálo za tělem jako fénixův ocas. Viktor se snažil couvat, ale pak zády narazil na zeď továrny. Kolem padaly trosky, kovové součástky cinkaly o zem a ty těžké vykousávaly

do povrchu cesty obrovské díry. K sourozencům dolehl zápach spáleniny. Nemohli dýchať a oba se začali dusiť. Skrze kouř a tříštění součástek viděli temnou siluetu. Přibližovala se neuvěřitelnou rychlostí jako obr milovými kroky, aby spolkl své oběti. Snažil se sestru strhnout stranou, ale věděl, že nezbyvá čas. Po stěně před nimi zaskřípaly trubky. Prostor se uzavíral. Vší silou Lilianu zvedl a postrčil ji kupředu. V tu chvíli mu bokem projela špice z motoru. Nostačil ani vykřiknout. Instinktivně se stáhl a pokusil se předmět vytáhnout, ale zaklínil se mezi padajícím potrubím. Obrovská rána ho ohlušila a zřejmě také přebila jeho křik. Vzducholod' se převrátila na bok a zbytek kabiny jel setrvačností po dlažbě. Nárazy ji zpomalily. Střecha popadala kolem uvězněného. Rozžhavené plechy ho minuly, ale on před sebou neustále viděl to řídicí se monstrem, které se před ničím nezastavilo. Následovala dutá rána, která se rozlehla po okolí jako háv tlakové vlny po výbuchu válečné pumy. Prach je oslepil. Ohlušeně čekali, až ozvěna zmizí. Viktor zjistil, že se nemůže ani hnout. Zaškubal sebou, ale krom lepkavé vlhkosti na pravém boku nic necítil. Donutil se otevřít zalepené oči, z nichž mu samovolně tekly slzy. Otočil tvář špinavou od kouře k místům, kde mu končilo pravé rameno, aby viděl, že ho utržený bok vzducholodě přimáčkli ke zdi a rozdrtil mu ruku. Horký kov ránu vypálil, takže zabránil tepennému krvácení. Viktor vzlykl. Bylo mu lehké – potácel se v mátohách, až se propadl do spánku, v němž ho tvář jeho sestry

stále provázela a volala, aby to nevzdával. Zašeptal, že má žízeň. V malátném stavu před smrtí si uvědomil, že Liliana vzala ze země kousek střepe a přiložila si ho k zápěstí. Pak mu něco ukáplo na rozpraskané rty. Léč na všechny nemoci...

* * *

Večer zapálila svíčku a sedla si za dubový stůl. Do číši nalila víno. Cinkot nádobí ho probral z mátožného spánku. Otočil hlavu, aby si mohl s úžasem v očích prohlédnout svou novou mechanickou paži. Zkušebně sevřel prsty v pěst a přitom sledoval, jak se kolečka otáčejí a trubice, skrze něž proudila krev, se stahovaly. V místech, kde mu byla paže odervána, ležel ještě stále zkrvavený obvaz, zpod něhož vyčuhovaly stehy. Ani nedýchal nad precizností té práce. Jednalo se o prototyp, který léta vymýšlel a konstruoval spolu s Lilianou, rovněž skvělou mechanikou. Nikdy by takovou operaci nemohl přežít, kdyby byl člověk. Ale teď už nebyl.

„Jak je ti, bratře?“ zeptala se aniž by se otočila. Jeho vlčí oči pozorovaly nádherná ramena odhalená z šatů.

„Děkuji za optání. O mnoho lépe.“

ilustrovala Zuzana Droppová

Poviedka Istroconu 2012

Tohoročný Parcon ktorý sa conal spoločne s Istroconom od 20. do 22. septembra v Bratislave, je šťastne za nami. Popri iných tajomstvách nám odhalil aj výsledky súťaže Poviedka Istroconu 2012.

Štvorčlenná porota (Miloš Ferko, Martin Králik, Zuska Stožická a Bohumil Stožický) vybrala víťazov spomedzi 32 príspevkov od 24 autorov (z nich iba 6 mužov) v troch kategóriách. Pri rovnosti bodov rozhodovalo hodnotenie jednotlivých porotcov.

V kategórii **vlkolaci** (12 príspevkov) sa umiestnili na:

- 1.) Petra Slováková - Vlčice;
- 2.) Zuzana Droppová - Tokov pes;
- 3.) Lukáš Herma - Vlkodlak ze Pstova.

V kategórii **pamäť** (13 príspevkov) sa umiestnili na:

- 1.) Diana Majerová - Preteky s pamäťou;
- 2.) Lenka Štiblaríková - Odpočívaj v pokoji;
- 3.) Róbert Hric - Obrázok stratený v nehybnosti.

Vo **voľnej kategórii** (7 príspevkov) sa umiestnili na:

- 1.) Monika Herda - Víla Striebrenka;
- 2.) Lenka Štiblaríková - Mladuchy na zabitie;
- 3.) Silvia Jezerská - V tme.

V **celkovom poradí** získali:

- 1.) Petra Slováková s poviedkou Vlčice;
- 2.) Zuzana Droppová s poviedkou Tokov pes;
- 3.) Lukáš Herma s poviedkou Vlkodlak ze Pstova;
- 4.) Monika Herda s poviedkou Víla Striebrenka;
- 5.) Petra Némethová s poviedkou Myšlienky Splnu.

Víťazom srdečne blahoželáme!

Zároveň sa porota ospravedlňuje za nedostatky pri slávnostnom vyhlasovaní výsledkov, ktoré vznikli kvôli nedorozumeniu s vyhlasovateľom súťaže. Chyby organizátora čoskoro napravíme.

Bohumil Stožický

Petra Nemethová

MYŠLIENKY SPLNU

Súťaž Meteor

Mladá zdvihla hlavu a zavetrila. Korisť bola neďaleko a ešte nespozorovala prítomnosť vlkov. Vydala niekoľko krátkych štekavých zvukov, ledva nad hranicou počuteľnosti, aby upútala pozornosť ostatných členov loviacej svorky. Nastražila uši a opatrne sa približovala ku skupine sŕn. Pod huňatým kožuochom sa jej vlnili pružné svaly, srst mala lesklú a hustú, sivastú s nádychom do pieskova. Mladá bola nádherný exemplár vlčice, mocná a dobre stavaná. Nohy mala dlhé, laby široké a isté. Ostrým zrakom sledovala korisť, nepoľavila ani na chvíľku. Toto bol jej druhý lov. Narodila sa len tohto roku v skorom lete a spolu s ďalšími vĺcatami – bratmi a sestrami – vyrastala pod ochranou svorky a keď pokročilá jeseň pozvoľna prechádzala do zimy zmocnela natoľko, aby sa mohla zúčastniť lovu. Potlačila vzrušenie, ktoré jej ihralo telom a stavalo jej chlpy na zátylku a chvoste. Celú svoju pozornosť sústredila na pach koristi, ťažký a bohatý, doposiaľ nepoznačený strachom z nevyhnutného osudu. Vydávali ho teplé pulzujúce telá štíhlych sŕn s mladými, ktoré si hasili smäd pri lesnej rieke.

Na okraji svojho zorného poľa Mladá zazrela ďalšie napäté, kradmo sa pohybujúce zviera. Sivá, jej sestra z predošlého vrhu, bola skúsenou lovkyňou. Práve ona ich priviedla na toto miesto. Keď sa priblížili na okraj čistiny, tesne predtým, než opustili kryjúcu zeleň, Sivá krátko zaštekala. Bol to signál na útok. Vlky vyrazili ako tri sivé šmuhy z lesného porastu a rútili sa na nič netušiacie stádo. To sa dalo do splašeného behu, neskoro si uvedomiac nebezpečenstvo. Sivá zavyla a Mladá sa k nej pripojila spolu so svojim bratom, Rýchlym. Sivej sa podarilo oddeliť jednu staršiu samicu od zvyšku. Mladá využila ponúknutú šancu a hnaná adrenalinom z prenasledovania vrhla sa dopredu. Rozďavila čeľuste a zahryzla sa rovno do krku vyplašeného zvieraťa. Účinok bol okamžitý. Teplá krv tryskala Mladej na ňufák a hrud' ako život unikal z obeť každým slabnúcim tepom srdca. Čoskoro bolo po všetkom. Srna znehybnela na zemi a hľadela na vlčicu nevidomými lesklými očami, akoby s nemou výčitkou. Mladá však nepoznala výčitky. Lovila, lebo to bolo jej prirodzenosťou. Zabíjala aby sa najedla. Zaklonila hlavu a triumfálne zavyla. Po prvýkrát dnes

skolila veľkú korisť. V jej víťaznom výkriku bola radosť, hrdosť – a hlad. Mladá zavrčala na drzého vlka, svojho brata z predošlého roka. Ona skolila korisť – ona sa najprv nasýti, a potom môžu aj ostatní, všetci tí, ktorí sa nezúčastnili lovu. Mladá trhala a požierala mäso vrčiac a chniapajúc po votrelcoch, ktorí chceli uchmatnúť najlepšie kúsky pre seba.

Bol to jej život. Keď sa ochladilo a svet pokryl chladný sneh, korisť sa stala ostražitejšou a bolo ju treba dlhšie stopovať. Mladá však mala radosť z lovu a po boku svojich rodičov a súrodencov pomáhala zháňať potravu pre svorku, ktorá sa s príchodom jari znova rozrástla o pár šteniat. Už nepatrila k najmladším členom rodiny!

A potom sa niečo stalo. Mladá nevedela čo, nevedela ani, prečo sa to stalo. Vlci nerozmýšľali nad „prečo“ a „z akého dôvodu“, dokonca ani nad „prečo práve ja.“ Vlci len žili. Spali, budili sa, lovili, jedli, hrali sa, páрили. Mladá si však zrazu začala uvedomovať veci a začala mať Myšlienky. Boli tam stále, priamo v jej hlave, neustále chaoticky krúžili a kládli hĺby otázok, na ktoré nemala odpoveď. Veď ona donedávna ani netušila, čo sú to otázky. Ale zrazu boli tu, v jej vnútri a vyžadovali pozornosť.

Ako Mesiac na oblohe narastal a guľatil sa, cítila sa stále horšie a horšie. Večer pred splnom bola Mladá taká nepokojná, že sa dala do behu. Necítila sa dobre medzi svojimi, cítila dosiaľ niečo nepoznané: strach a odcudzenie. Utekala a utekala, až náhle zabudla – len na kratučký okamih – ako klásť nohy pred seba a spadla. Spoza stromov vykukol okrúhly a žiariaci Mesiac a osvetlil bledú postavu ležiacu na zemi. Mladá sa posadila. Cítila sa čudne, akoby jej časti tela viac nepatrili. Najhoršia však bola hlava. Tisíce Myšlienok naraz vybuchlo v jej mozgu. Bolo to bolestivé. Zaklonila hlavu a otvorila ústa: chcela zavýť svoju úzkosť do temnoty lesa, ale to, čo vyšlo z jej hrdla bol len úbohý škrekot. Škrípavý zvuk ktorý nepatril do vlčieho sveta. Pokúsila sa vstať. Nepodarilo sa jej to, jej nohy boli zrazu oveľa dlhšie ako jej ruky a nejako sa pokrivil. Sklátla sa dole a nervózne zavrčala. Cítila pod sebou chlad zeme prenikajúci priamo do údov cez bledú a jemnú pokožku. Na niečom si oškrela dlane a z rany jej pomaly presakovali kvapky krvi. Vnímala jej

lance'12

pach, ktorý však bol oveľa slabší, fádny. A nielen to! Celý vonkajší svet zrazu stíchol a naopak, v jej hlave to hučalo a dunelo: bzm, vrrr, sssssssssssssssss.....!

Čiastočne na štyroch – čoskoro si oškrela aj kolená – čiastočne na dvoch, keď sa jej na chvíľu podarilo udržať rovnováhu na nestabilných nohách – napredovala lesom, až sa dostala na čistinu. Hľadela na svet ktorý nepoznala, pretože sa zmenil. Získal – čo to vlastne bolo? Farby? Keďže ich doteraz nepoznala, bola zmätená a vystrašená. A bola jej zima. Zdvihla ruku a sledovala, ako jej na hladkom predlaktí naskočila husia koža. Predsa mala srst! Tá však bola jemná a riedka, vôbec nechránila a nezakrývala. Ruky mala ukončené dlhými prstami, síce ohybnejšími, než boli vlčie laby, nemali však pazúry a aj brušká mali jemné. Vôbec sa nehodili na oporu váhy tela na drsnej zemi. Zdvihla ruku a dotkla sa tváre. Oči boli tam, aj nos, aj keď čudný a necitlivý. Stratila aj tesáky a schopnosť hýbať ušami. Tie boli teraz malé, pricapené na boku hlavy a bezcenné. Aspoň tak sa jej zdalo, pretože svet bol odrazu oveľa tichší, než ako bola zvyknutá. Na hrudi jej viseli dva mäkké výrastky, ktoré vadili pri pohybe. Matne si spomínala, že z podobných kedysi pila mlieko od svojej matky. Tá ich však mala viac a nie také veľké. Mladej ostali len dva. Jej zadné laby sa zmenili podobne ako predné, ibaže mali kratšie prsty a tvrdšie brušká. Pravdepodobne slúžili na chodenie – ako to však dosiahnuť? Ako ich klásť pod seba tak, aby nepadla dopredu? Vytušila, že Myšlienky jej mali pomôcť všetko pochopiť, zatiaľ jej však len vírili v hlave a zvyšovali pocit neistoty.

Mladá pocítila vlhkosť na tvári. Prší, pomyslela si, a potom si s údivom uvedomila: prší z mojich očí! Otvorila ústa a zakvílila. Odplazila sa pod strom a schúlila sa v lone jeho konárov nariekajúc do noci, až vyčerpaná zaspala. Prišlo sa na ňu pozrieť len zopár zajacov a jedna líška. Keď však chytili jej pach, ktorý bol podivuhodnou zmesou vlčieho a ľudského zápachu, rýchlo ušli.

Ráno ju našlo skrehnutú, ale znovu normálnu – aspoň navonok. Myšlienky ostali v jej hlave. Natiahla stuhnuté údy a zavyla. Zavetrila, kým nechytla známy pach a zastreliala ušami, kým nezačula známe zvuky. Rozbehla sa tým smerom, domov, k rodine. Keď dorazila takmer na miesto, nakrátko zaváhala. Bola iná, zmenila sa. Čo ak to vycítia aj ostatní? Čo ak ju odoženú? Potriasla hlavou, aby odohnala Myšlienky. Túžba byť znova medzi svojimi, cítiť istotu vlčieho života bola silnejšia než všetky pochybnosti. Pre istotu sa však poriadne poobtierala o stromy označené pachom ich svorky. Až potom sa ukázala pred ostatnými.

Postupne sa jej vracala radosť zo života a z lovu. Spomienky na tú divnú noc takmer zmizli a Myšlienky skoro utíchli. Mladá znova lovila, naťahovala sa so súrodencami, súperila s rovesníkmi, žila ako všetci ostatní vlci, zo dňa na deň. Jedného rána si však spomenula, keď sa chystala uhasiť si smäd v jazierku. Jeho hladina bola pokojná a číra, povrch sa len sem-tam zavlnil, keď naň dopadol zablúdený list. Odrážala sa v ňom modrá obloha, mraky a koruny stromov, ktoré ho obkolesovali. Mladá sa nahla nad vodu a začala ju chlípať, zrazu však prestala. Zbadala

sa vo vode. Uvedomila si, že sa pozerá na svoj odraz. Presne tak, ako sa v jazierku odrážali mraky a stromy, videla sa v ňom aj ona. Hľadela na svoj nemý obraz a vedela: Myšlienky sa vrátili. Od toho dňa sa nestratili, naopak silneli viac a viac, ako sa Mesiace zaokrúhľoval na oblohe.

Vlkov bolo veľa a svorka potrebovala skoliť mnoho koristi. Cítila sa čulo a napäto, keď sa vydala na lov. Sústredila Myšlienky a po chvíli vystrelila dopredu. Sivá sa držala tesne pri nej a spolu sa im podarilo zaplašiť staršiu srnu bokom od ostatných. Mladá sa ako vždy vrhla na korisť a ukončila jej život jediným istým zahryznutím. Srna klesla a znehybnela. Vlčica chcela víťazne zavýť a privolať ostatných vlkov. Keď však zachytila nevidomý pohľad zadržnutého zvieratá, pocítila výčitky. Prečo na ňu srna tak obviňujúco hľadela? Nezabila ju predsa len tak, ale pre potravu. Bola to však skutočne pravda? Necítila pravé, nefalšované potešenie zo zabíjania, z momentu, keď ona rozhodovala o živote a smrti? Kto jej dal právo vziať život iným? Znechutene sa odvrátila a nedotkla sa mäsa, nechala Sivú a ostatných, nech sa nasýtia bez nej. Neskôr, keď jej už od hladu škvkalo v bruchu, zadržla dve žaby a zhltnula zopár chrobákov – tie nemali také veľké a obviňujúce oči, ktoré by na ňu vyčítavo hľadeli.

Toho večera zabešla ešte ďalej ako minule. Tušila, čo príde a vôbec sa na to netešila. Bála sa – premenená bola bezbranná, nemala pazúry ani tesáky, jej údy ju neposlúchali a v tme poriadne nevidela, ani nepočula. Keď narazila na drevený ľudský brloh, zastala. Z vnútra sa širil nepríjemný, ostrý pach ľudí, uši jej však napovedali, že brloh bol prázdny. Keď strčila ňufákom do pohyblivých dosiek na vchode, so škripotom sa otvorili. Vošla. Vo vnútri bol zápach nepríjemne silný, vedela však, že ho nemusí dlho zniesť. Nad obzorom videla slabú žiaru vychádzajúceho Mesiaca a už cítila, ako sa jej ježia chlpy na zátylku. Premena bola nepríjemnejšia ako minule, pretože Mladá vedela, čo bude nasledovať. Napokon svet stíchol a pachy vybledli. Schúlila sa na zemi a želala si, aby ráno prišlo čím skôr.

Na druhý deň však zistila, že ju Myšlienky prekabátili. Vliezť do ľudského príbytku nebol práve najlepší nápad: celá bola napáchnutá ľuďmi a vlci na ňu vrčali, keď sa vrátila. Keď po nej dokonca chňapla aj jej Matka a Sivá, s kňučaním odbehla do neďalekého lesa a po chvíli zúfaleho pobehovania skočila do jazierka, vyvápala sa v bahne na brehu a poobtierala sa o okolité stromy. Trvalo takmer dva dni, kým ju vlky zasa strpeli medzi sebou.

Mladá však vedela, že je iná ako oni. Bola votrelcom vo vlastnej svorky, nepatrila viac medzi nich. Mala výčitky, pretože ich klamala tým, že sa tvárila ako jedna z nich, ako obyčajný vlk. Čoraz väčšia časť jej vnútra sa menila: nebola ani vlkom, ani človekom. Najradšej mala noci, keď nebol na oblohe Mesiace a niekedy ani hviezdy. Temnota bola jej spojencom, chránila ju a kryla ako matka. Počas novu takmer zabudla, aké je to byť človekom. Bola zasa takmer len vlkom. Keď sa však blížil spln, narastali v nej ľudské pocity a Myšlienky. Jej inakosť sa najviac prejavila, keď sa dni začali predlžovať a v prírode

začal klíčiť nový život. Nastal čas dvorenia a párenia a aj Mladá pocítila volanie prírody, ktoré zažalo jej slabiny túžbou po partnerovi. Všetky vlky boli akési nervózne a popudlivé. Svoruku navštevovali cudzinci, ktorí si dúfali uchmatnúť súcu samicu a založiť si vlastnú rodinu. Sivá si našla partnera ako prvá a po nej ďalšie vlčice. Mladá bola netrpezlivá, všemožne dávala najavo svoju pripravenosť, ale jej snaha bola márna. Žiaden vlk sa k nej nepriblížil bližšie než na pár krokov. Keď zachytil jej pach, vrčiac na ňu vyceril zuby a varovne prehol chrbát. Bola čudná, potenciálne nebezpečná. Nechcel takú partnerku.

Mladá ostala tej jari nedotknutá. Skľučovalo ju to a aby sa rozptýlila, vrhla sa na lov potláčajúc výčitky svedomia z toho, že brala život. Hoci výdatne pomáhala svorke v zháňaní potravy aj v čase, keď už boli samice obťažkané a keď začali vrhať vlčatá, nepriateľstvo ostatných vlkov voči nej neutíchalo, naopak, narastalo.

Napokon, keď vlčatá začali vyliezať z nôr, bola prinútená opustiť svorku. Matky ju nepustili do ich blízkosti, vlky s ňou nechceli loviť. Neustále sa musela obháňať a dávať pozor, aby sa jej niektorý nezahryzol do krku a neutrhol ju. Necítila sa dobre; necítila sa viac vo svojej svorke ako v rodine. S ťažkým srdcom utiekla do lesa a bežala, až kým vyčerpaná neklesla do mäkkého lesného porastu. Keď sa vydýchala, nachlípala sa vody s neďalekého jarčeka a ulovila zopár malých lesných hlodavcov.

* * *

Stal sa z nej vlk samotár. Nikdy neostala dlho na jednom mieste, putovala z lesa do lesa, z revíru do revíru. Ojedinele narazila na ľudí; pozorovala ich spoza hustého porastu alebo z veľkej vzdialenosti, sama nepozorovaná. Boli to muži so sekerami, veľkí a mocní chlapi, ktorí rúbali stromy. Keď sa zatúlala ešte ďalej, k okraju lesa, stretla aj ľudské mláďatá. Zbierali lesné plody a švitorili tenkými hlasmi. Jedného dňa nabrala odvahu a vybehla na čistinu, rovno pred ľudí. Tí sa však vydesili a zahnali ju palicami a ostrými kameňmi späť do lesa. Predsa len bola odsúdená na samotársky život. Nemala patriť nikomu a nikto nemal patriť jej. Keby bola v ľudskej podobe, plakala by. Takto len utekala, až kým sa stromy nezliali do jednej hnedej a zelenej masy.

Snažila sa držať hlboko v lese, ďaleko od ľudí. Jedného dňa sa ale zatúlala nesprávnym smerom a pohltená Myšlienkami nezbadala, že stromy okolo nej zredli až úplne zmizli. Zo zamyslenia ju vytrhol pohyb niekoľko krokov pred ňou. Človek. Muž. Prvý inštinkt jej kázal obrátiť sa a ujsť, no niečo ju zdržalo. Už bolo neskoro. Človek ju zbadal. Napodiv neprejavil žiadne známky strachu – stál pokojne a uprene hľadel na Mladú. Zavrtila. Áno, v jeho pachu nebolo po obavách ani stopy, pomyslela si. Bolo tam však niečo iné, známe, čo znova zažalo túžbu v jej slabinách. Vlčí pud ju nabádal: „Chod' k nemu, bež, daj mu najavo, že si pripravená!“ Myšlienky ju však od toho odrádzali: „Nechod', je to človek a ty si vlk. Ublíži ti.“

Človek stál. Pohlol rukami. Mladá, ktorej ľudské inštinkty boli v týchto dňoch silné ako vždy

pred splnom si uvedomila, že ju volá k sebe. Neochotne sa pohla. Keď sa k nemu priblížila, uhla zrakom a sklonila hlavu.

Muž natiahol ruku. Keď jemne pohladil srst' na jej ňufáku, bolo to, akoby sa dotkol jej obnaženej duše. Zmiatlo ju to, zaspätkovala a zavrčala. Muž sa ani vtedy nepreľakol, naopak, otvoril ústa a vydal sériu zvukov. Mladá nerozumela ľudskej reči, ale bola už natoľko skúsená, aby vycítila, že ju chlácholí. Pomaly sa upokojila a znovu sa k nemu priblížila. Dovolila, aby sa dotkol jej hlavy, chrbta a bokov. Hladkal a škrabkal ju.

Potom sa však obrátil a pustil sa do kroku. Mladá ho nasledovala.

Keď večer sadol na dvor a zahalil ho tmavosivým závojom, Mladá podišla ku dverám a po chvíli váhania položila prednú labu na kľučku a stlačila ju. Dvere sa ticho otvorili a vlčica sa potešila. Dobre sledovala čo človek robil pri vstupe do domu, no i tak si nebola istá, či to správne pochopila. Pustila sa po neosvetlenej chodbe a dvere nechala otvorené. Muž nepotreboval zaistiť vstup do svojho príbytku. Mladá si všimla, keď ho sprevádzala dedinou za uši trhajúceho brechotu psov, ako mu ľudia s rešpektom ustupovali z cesty. Jeho dom sa nachádzal na vzdialenom konci dediny, osve od ostatných a bezprostredne za ním sa týčila temná masa divokého lesa. Takého, aký bol Mladej domovom. Na veľkom dvore mužovho domu sa povaľovali kusy pňov, kmene stromov a rôzne haraburdie. Lahla si medzi drevo, položila hlavu na predné laby a čakala.

Večer sa objavil sa vo dverách s kusom krvavého mäsa v ruke a hodil jej ho. Vrhla sa na ponúknutú pochúťku, bola hladná. Potom počkala, až sa na dvore a v dome zotmelo a odvážila sa vojsť.

Na chodbe Mladá zavrtila a pustila sa po pachu do izby, kde sa nachádzal. V miestnosti bola tma, nie však príliš tma pre ostré vlčie oči. Oproti dverám cítila pach uhlíkov a spáleného dreva z vyhasnutej pahreby. Bola to však iná vôňa, ktorá ju lákala oveľa viac: bohatý a pižmový pach muža. Mladá podišla k posteli, na ktorej pod prikrývkou spal Človek. ňufákom nadvihla látku a jedným ľadným pohybom sa vyhupla na posteľ a pod deku, ktorá ho ukrývala. Lahla si. Jeho telo bolo teplé a hladké a vábivo voňalo. Už len pár dní, myslela si, pár dní a bude jeho. Muž sa pohlol v spánku a ovinul rameno okolo jej huňatého tela. Zavrela oči, povzdychla si a zaspala.

* * *

Po prvýkrát sa nevedela dočkať splnu. V tú noc, keď bude Mesiac okrúhly a jasný na oblohe, sa mu konečne bude môcť ukázať vo svojej ľudskej podobe. Bude vedieť, že je to ona? Zdvihla hlavu a netrpezlivo zavyla na tučnú žltú guľu: „Priberaj, zaokrúhľuj sa! Poponáhľaj sa, nevidíš, že sa trápim?“ Čakanie bolo dlhé. Bola to ďalšia zo zvláštností, ktoré sa v nej prebudili s ľudským vedomím – netrpezlivosť, očakávanie, neistota.

* * *

POVIEDKA

Vytúžená noc napokon prišla. Mladá už od skorého poobedia nervózne pobežovala po dvore. Keď sa začalo stmievať, zastala a čakala uprene hľadiac na dvere. Keď žltý vrcholok Mesiaca v splne vykukol spoza horizontu, začala sa premieňať. Pomaly sa vzpriamila a vykročila ku dverám. Jeden, dva, tri, opatrne udržiavala rovnováhu rozpaženými rukami. Na ramenách a predlaktiach mala husiu kožu a bradavky mala tvrdé. Možno to bolo chladným nočným vánkom, a možno vzrušením z očakávania. Položila ruku na kľučku – šlo to ľahšie ako labou. Zastala. V dome bola tma a teplo. Priamo pred ňou bola dlhá temná chodba a Mladá cítila, ako sa jej ježia vlasy na zátylku. V tme sa niečo pohlo a zasvietili na ňu dva žlté body – oči, neboli však ľudské. Začula temné vrčanie,

ktoré sa podobalo na vlčie, bolo však trochu odlišné. Nebezpečnejšie. Nebolo však času na útek a posledné, čo si Mladá videla bola chlpatá postava, ktorá sa na ňu vyrútila z chodby, zvalila ju na zem a zahryzla sa do mäkkej pokožky na jej krku. Potom sa zotmelo.

Muž sa prebudil na dvore, nahý a stuhnutý od chladu. Bradu a krk mal zašpinenú niečím lepkavým a páchnucim. Posadil sa a poobzeral sa okolo seba a rozplakal sa. Neďaleko vedľa neho ležalo vlčie telo, krvavé a dotrhané. Bola to Mladá, hlavu mala obrátenú jeho smerom a hľadela na neho s nemou výčitkou v nevidomých očiach.

ilustrovala Zuzana Droppová

ČASOPIS JUPITER

vyhlasuje dlhodobú literárnu súťaž pre nepublikovných autorov

METEOR

PODMIENKY:

- poviedky s fantastickým ozvláštnením
- v slovenskom jazyku
- od autorov, ktorým doteraz nevyšla knižne žiadna próza

SYSTEM SÚŤAŽE:

- v každom čísle časopisu uverejníme minimálne jednu takúto poviedku
- bude označená logom súťaže
- začiatkom nasledujúceho roka budú čitatelia hlasovať o víťazovi
- ten získa obrázok od našich popredných ilustrátorov

JUPITER

Diana Majerová

PRETEKY S PAMÄŤOU

Workshop

Pohľady prítomných sa upreli na výsledkovú listinu a sálou prebehli nielen nadšené výkriky, ale aj smutné povzdychy. Niekoľko návštevníkov sa priblížilo k spevnenej sklenenej stene, ktorá zaberala jednu celú stranu obrovskej sály. V diaľke, uprostred nekonečného vesmíru, sa dali rozoznať obrysy jednomiestnych vesmírnych stíhačiek, ktoré sa zoradľovali na štarte.

„Ako sa vám páčia závody, slečna Galabaneová?“ spýtal sa nízky muž po jej boku.

„Veľmi, pán Wentworth. Som rada, že mi ich môj brat Frank doporučil,“ s úsmevom odvetila vysoká blondína v tmavomodrých šatách. „Už som videla preteky podmorských plavidiel, aj tradičných stíhačiek, aj preteky zvierat, ale nikdy som nesledovala závody vo voľnom vesmíre.“

„Ani som netušil, že niekde vo vesmíre sa toto považuje za šport,“ Wentworth na jeden hlt dopil drink, odchytil okoloidúceho čašníka a objednal si ďalší nápoj. „O pretekoch mi povedal známy, s ktorým sa tu mám stretnúť.“

„Dúfam, že vás nezdržujem, pán Wentworth,“ povedala slečna Galabaneová.

„Nie, vôbec nie,“ roztržito odvetil.

Wentworth sa obzeral navôkol, keď prehovorila. Postávali spolu v rohu pri vysokom stole, ktorý im slúžil na odkladanie drinkov. Za ich chrbtami, vo výške ich pliec, sa ťahala vyvýšená plošina. O zábradlie sa opierali skupinky ľudí, ktorí odtiaľ sledovali závody a diskutovali o výsledkoch.

„Chcem sa vám poďakovať, že ste mi ponúkli, že sa môžem s vami zviať vašim transportérom, keď sa môj objednaný odvoz nedostavil. Viem, že ste to nemuseli robiť, keďže sa nepoznáme, ale o to si to viac vážim. Povedzte, pán Wentworth, čím sa vlastne živíte?“ spýtala sa nakoniec.

„Pracujem pre vládu...“ zrazu sa zarazil a zmenil tému. „Pracujem ako každý, slečna. Už ste si vsadili na všetky závody?“

„Áno. Dúfam, že sa mi dnes bude dariť, pri tipovaní nemávam veľa šťastia. Niekde som počula, že toto plavidlo slúžilo kedysi ako výletná, a potom transportná, loď. Využili ju len párkrát, keď

evakuovali zranených z Rendonu VII., ale potom ju vyradili. Počas letu mali niektorí ľudia čudné vidiny, ktoré sa im zdali byť veľmi reálne,“ zasmätene povedala. „Niektorí z nich sa z toho zbláznili.“

Wentworth sa otočil, pozrel sa na slečnu Galabaneovú a zamračil sa.

„Nemali ste na sebe tmavomodré šaty?“ spýtal sa.

„To určite nie, vždy boli čierne,“ zasmiała sa slečna. „Možno sa vám zdalo, že sú tmavomodré. V sále je trochu menej svetla, ale môžem vás ubezpečiť, že celú dobu mám na sebe tieto čierne šaty.“

„Prisahal by som, že neboli čierne. Ešte pred pár minútami, keď sme hľadali prázdny stôl, boli tmavomodré,“ slušne odporoval Wentworth. „Všimol som si ich ešte na planéte, na jasnom slnku, keď sme nastupovali do transportéra.“

„Pán Wentworth, neberte to osobne, ale vo všeobecnosti sú muži málo všímaví. Možno si to len zle pamätáte,“ s úsmevom ho podpichla.

„Moja pamäť vždy bola a je vynikajúca,“ odmerane odvetil.

„Prepáčte, nechcela som vás uraziť.“

„Nič sa nedeje, slečna. Som len trošku mimo svojej kože, ale príjemne strávený večer vo vašej spoločnosti to rýchlo napravi,“ odvetil zmierlivo, ale na tvári mu bolo badať napätie.

Čašník priniesol dva poháre, jeden podal slečne a druhý dal Wentworthovi do ruky.

„Objednal som si gonkint s ľadom a tu žiadny ľad nie je,“ podráždene povedal Wentworth čašníkovi.

„Prepáčte, pane, ale objednali ste si gonkint bez ľadu,“ slušne odvetil.

„Prečo by som to robil? Vždy ho pijem s ľadom.“

„To neviem, pane,“ pokrčil ramenami čašník. „Donesiem vám nový s ľadom?“

„Naozaj ste si objednali gonkint bez ľadu, počula som to,“ nesmelo sa do rozhovoru zamiešala slečna Galabaneová.

„Ste si istá?“ prekvapene sa spýtal Wentworth.

„Úplne. Do gonkintu sa zvyčajne pridáva ľad, ale ja ten nápoj neobľubujem, preto ma to veľmi

nezarazilo,“ odvetila. „Nie ste unavený? Vyzeráte trochu strhane a nervózne.“

Čašník sa medzitým vytratil a nepočkal na Wentworthovu odpoveď.

„Som celkom svieži,“ odvetil Wentworth, ale neznelo to veľmi presvedčivo. „Naozaj som povedal, že chcem bez ľadu? Ešte sa mi nestalo, aby som naň zabudol.“

Slečna Galabaneová podišla medzi ľudí dopredu, aby lepšie videla na závod, ktorý práve odštartoval.

„Prepáčte, pane, ale jeden z hostí na recepcii hlásil, že v okolí izby Zelený slon sa pohybuje podozrivý pán,“ diskrétno pošepol do ucha čašníka Wentworthovi, ktorý skúmal svoj nápoj.

„Čože?“ obrátil sa Wentworth, ale zahliadol už len čašníkove čierne vlasy a jeho biely oblek.

Slečna Galabaneová sa odvrátila od napínaveho závodu, prebiehajúceho tisíce kilometrov v tmavom vesmíre.

„Prosím?“ spýtala sa.

„Čašník hovoril, že sa niekto obšmieta okolo mojej izby,“ odvetil, študujúc niečo na displeji svojich hodín.

„Aký čašník?“ nespelo sa spýtala.

„Ten, čo tu pred chvíľou bol. Taký mladý s čiernymi vlasmi,“ odvetil, bez ďalších rečí sa zvrhol a vybehol po schodisku.

Slečnu Galabaneovú nechal pri stole samotnú s pohárom v ruke a s otázkou v očiach. Wentworth sa predral cez masu ľudí do rozľahlej sály s recepciou a na jej konci zbehol schodmi do ubytovacích priestorov. Až v polovici chodby si uvedomil, že by mal sledovať nápisy pri dverách. Minul Modrú rybu, potom Červeného holuba a hneď za ním natrafil na Zeleného slona. Priložil kartu k displeju na otváranie dverí a prekvapene zostal stáť. Izba vyzerala ako po tornáde, posteľ bola prevrátená, periny a vankúše boli rozhádzané po dlážke. Wentworth sa rozbehol k otvorenému kufru na zemi a hneď za ním zbadal predmet, ktorý hľadal. Starostlivo prehliadal nevelkú kocku, ktorá sa mu zmestila akurát do rúk. Z úst sa mu vydral uľahčený vzdych a s kockou, pevne pritisnutou k hrudi, sa rozbehol späť k recepcii.

O necelú minútu sa vracal k izbe, v závese za ním fučal rozložitý recepčný.

„...všetko je rozhádzané. Vyzerá to, že moje veci sú v poriadku, ale mali by ste to riadne vyšetriť! Neposkytujete kvalitné služby, keď dopustíte, aby sa hosťovi vlámali do izby!“ hromžil Wentworth, keď konečne zastali pred Zeleným slonom.

Priložil kartu a znova zostal stáť vo dverách. Recepčný poza neho nakúkal, aby mal lepší výhľad, až sa nakoniec okolo neho jemne pretlačil do izby, kde sa pomaly rozhliadal.

„Prepáčte, pane, izba je podľa mňa v poriadku,“ poškrabkal sa na brade.

Posteľ bola na svojom mieste, periny aj vankúše tiež a zavretý kufr stál na nevelkom stolíku.

„Ale...“ Wentworth sa v šoku pozeral naokolo. „Len pred chvíľkou tu bolo božie dopustenie.“

„To ma mrzí, pane, ale nie som si istý, ako vám môžem pomôcť,“ zahlásil recepčný. „Ste si istý,

že ste predtým vošli do správnej izby?“

„Nie som idiot! Pamätám si snáď svoju izbu!“ nahnevane zvolal Wentworth, nenápadne kontrolujúc ikonku Zeleného slona nalepeného vedľa dverí.

„Samozrejme, pane,“ pochybovačne povedal recepčný a snažil sa nenápadne prepchať okolo Wentwortha, ktorý naďalej stál vo dverách ako soľný stĺp. „Ak by ste niečo potrebovali, dajte prosím vedieť niekomu na recepcii.“

Wentworth si ani nevšimol, ako recepčný rýchlym krokom zmizol v záhybe chodby. Nervózne poľahkal kocku v ruke, skontroloval údaje na displeji hodín a otvoril kufr. Kocku starostlivo vložil medzi pár kusov oblečenia na dne kufru. So spýtavým pohľadom si ešte raz obzrel upratanú izbu a váhavo vykročil späť do vyhládavej sály.

Slečna Galabaneová stála v rohu pri stole, kde ju zanechal. Pomaly si odchliapkávala z nápoja a prezerala výsledkovú listinu, ktorá sa zjavila hneď po skončení závodu na obrovskej sklenenej stene. Wentworth sa pretlačil k nej, cez čoraz viac hustnúci dav ľudí.

„Už som si myslela, že ste na mňa zabudli,“ povedala, keď ho zočila. „Stretli ste sa so svojim známym?“

„Nie,“ roztržito odvetil. „Len sa mi niečo zdalo, ale je to v poriadku.“

Wentworth sa otočil, zobral si plný pohár a poriadne si odpil. Vrátil pohár na miesto a prisunul sa bližšie k slečne Galabaneovej. Ľudia, postávajúci pri vedľajšom stole, sa rozprávali natoľko hlučne, že ledva počul, čo mu hovorila. Oprel sa chrbtom o stôl.

„Ani v tomto závode som nemala šťastie. Najväčší favorit mal nejaké problémy s motorom a skoro vybuchol. Mali ste vidieť ľudí v sále, ktorí na neho stavili, ako nadávali,“ zasväteno mu vysvetľovala.

Sálou sa rozľahol hlas moderátora, oznamujúci ďalší závod.

„Dúfam, že v tomto závode som stavila na víťaza,“ žmurkla na neho.

Wentworth neprítomne pokýval hlavou a čítal meniace sa údaje na skle. Ruku natiahol dozadu, vzal pohár a začudovane sa na neho pozeral.

„Čo sa deje?“ opýtala sa slečna Galabaneová, keď sa nenapil.

„Bol skoro plný. Ešte pred chvíľou bol plný,“ zarazene povedal s pohľadom upretým na zvyšok drinku na dne pohára.

Slečna Galabaneová ho nepočúvala, venovala sa hosťovi, ktorý sa jej prihovril. Wentworth, s malým zaváhaním, dopil zvyšok drinku a prázdny pohár položil na stôl.

„Pán Wentworth, ste v poriadku?“ spýtala sa ho, keď sa ospravedlnila hosťovi, aby sa mohla venovať Wentworthovi. „Vyzeráte, akoby sa niečo stalo. Dúfam, že som vás nevydesila mojimi rečami o pôvode tejto lode. Ako som povedala, iba som to počula, určite to nie je pravda.“

„Len sa mi niečo zdalo. Všetko je v úplnom poriadku,“ nepresvedčivo povedal a zastavil okoloidúcu čašníčku. „Miešaný gonkint. A tento pohár môžete zobrať.“

Slečna Galabaneová sa spolu s čašníčkou neisto pozerali na Wentwortha, keď sa otočil a schmatol plný pohár gonkintu tak, že ho skoro na seba vylial.

„Tento vám nechutí, pane?“ opatrne sa ho spýtala čašníčka.

Wentworth pozeral na plný pohár očami rozšírenými od prekvapenia.

„Bol prázdny,“ hlesol. „Určite bol prázdny.“

„Doneste mi, prosím, pomarančový džús a pre pána nový gonkint.“ povedala slečna Galabaneová, snažiac sa prekričať hlasnú vravu v plnej sále. „Ja si pôjdem prepudrovať nos, ak dovoľíte.“

Vrhla na Wentwortha pohľad plný údivu a pobrala sa za čašníčkou.

„Prepáčte, pane, ale okolo vašej izby sa znova potuluje nejaký človek,“ zaznel pri Wentworthovom uchu rovnaký hlas, ako nedávno.

Kým sa Wentworth otočil, čašník zmizol v dave. S pohľadom upretým na displej hodínok sa predieral cez ľudí, až zastal pred skupinkou na schodoch, ktorá sa živo bavila a úplne zablokovala cestu k recepcii. Vrátil sa naspäť okolo stola a vyšiel postranným východom, ktorým sa dostal, preplietajúc sa spleťou chodieb, až k obytným priestorom. Prichádzal k izbám z druhej strany. Zastal pred Fialovou sofou, keď si všimol, že Zelený slon je o izbu ďalej. Priložil kartu, a keď sa dvere otvorili, párkrát zažmurkal. Rukami si vbehol do ustupujúcich vlasov a ešte raz skontroloval ikonku Zeleného slona vedľa dverí. Zrakom prešiel po rozhádzanej izbe, posteľ bola prevrátená, vankúše, periny aj kufor ležali na dlážke. Za kufrom zazrel roh kocky. Pomaly zaspätkoval, až chrptom vrazil do obrazu na stene.

„Je tu niekto?“ spýtal sa, hoci videl, že chodba je prázdna.

Rozbehol sa k recepcii. O necelú minútu sa behom vracal k izbe, s dvoma ľuďmi v závese, a divoko pritom gestikuloval.

„...zase je rozhádzaná. Niekto si tu zo mňa robí žarty, to je neprípustné! Prečo tu nemáte zavedený kamerový systém?“ priložil kartu k displeju a netrpezlivo rozrazil dvere. „Len sa pozrite!“

Ochrankár a recepcný strčili hlavy do izby a vymenili si zmätené pohľady. Wentworth si to všimol a potriasajúc hlavou zatvoril oči, ale neotočil sa, aby videl, čo videli oni.

„Všetko je na svojom mieste, že?“ spýtal sa porazeneckým tónom.

„Pane, vaša izba je uprataná, všetko vyzerá ako má byť,“ slušne odvetil ochrankár s menom Leroy na náprsnom vrecku.

Recepcný, hľadiac smerom k Wentworthovi, nenápadne naznačoval ťukanie si na hlavu.

„Toto je už druhýkrát, čo sa to stalo. Prídem sem, všetko je rozhádzané. Dovediem sem niekoho iného, zrazu je všetko v poriadku. A netvrdzte mi, že som si to vymyslel, pamäť mám dobrú!“ výhražne zakončil, keď videl, že Leroy chce niečo povedať. „Mám izbu Zelený slon, odkedy som sem pred hodinou prišiel a jasne si pamätám, že obraz na chodbe visí presne oproti mojim dverám. A som si istý tým, čo som videl.“

Recepcný uprene študoval jednofarebný koberec. Leroy vošiel dovnútra a skúmavo sa rozhlíadal po upratanej a čistej izbe.

„Môžem?“ spýtal sa, ukazujúc na kufor na stole.

Wentworth pokýval hlavou a rozladene sa ďalej rozhlíadal po izbe. Leroy otvoril kufor a s prekvapeným výrazom na tvári zobral malú kocku do oboch rúk.

„Vy máte Kiburov trezor?“ spýtal sa skoro posvätné. „Ešte som ho nevidel tak zblízka. Má skenovanie sietnice, dokáže rozoznať DNA majiteľa a otvoriť sa dá, len ak sa na správnych miestach vyvinie správny tlak jeho majiteľom.“

Recepcný prestal skúmať dlážku a s obavami kĺzal pohľadom z Wentwortha na Leroya, akoby rozmýšľal, či je vyšinuté správanie nákazlivé. Nenápadne začal ustupovať až k obrazu na chodbe.

„V prípade, že sa ho pokúsi otvoriť nepovolaná osoba, môže byť trezor naprogramovaný na samozničenie. Má v sebe lokalizátor, ktorý dokáže určiť jeho polohu s presnosťou na tri metre. Ak by ho niekto odniesol, napríklad na druhý koniec lode, trezor vyšle signál a na displeji hodínok majiteľa sa ukáže varovná správa,“ pokračoval Leroy s entuziazmom. „Pracujete pre vládu, že máte prístup k takýmto hračkám?“

„Áno, ale to nie je podstatné,“ zavrčal Wentworth. „Viete toho podozrivo veľa o tak nezvyčajnom trezore.“

„Som nadšenec, čo sa týka moderných ochranných zariadení,“ odvetil Leroy.

„Asi len tých, čo si musia hostia sami obstaráť, aby im nezmizol ich majetok,“ uštípačne poznamenal Wentworth. „Nepáči sa mi, že sa venujete viac môjmu trezoru, ako nájdeniu osoby, ktorá je zodpovedná za zmenu stavu mojej izby.“

„Prepáčte, máte pravdu,“ nadšenie z Leroya vyprchalo a opatrne trezor položil späť do kufra. „Mohli by ste mi, opísať, ako ste sa dozvedeli, že je niečo vo vašej izbe v neporiadku?“

Wentworth ignoroval jemný pochybovačný podtón v Leroyovom hlase.

„Jeden z čašníkov mi to prišiel povedať. Dvakrát. Ale vždy sa stratil v dave skôr, ako som sa ho stihol spýtať na podrobnosti alebo si ho lepšie obzrieť. Ideme!“ zavelil a bez čakania sa vybral rýchlym krokom preč z izby.

Recepcný sa od nich na recepcii nenápadne odpojil. Leroy ďalej nasledoval Wentwortha, ktorý nevenoval pozornosť slečne Galabaneovej, zamieril do davy a na špičkách sa rozhlíadal po dave. Zrazu zamieril priamo k jednému páru a víťazoslávne na muža ukázal.

„To je on! To je ten čašník!“ vykrikol.

Mladý muž v tmavočervenom obleku sa otočil a so zdvihnutým obočím sa na neho zadíval.

„Môžem vám pomôcť?“ spýtal sa.

„Vy ste mi dvakrát povedali, že sa niekto poneviera okolo mojej izby. A hneď potom ste zmizli v dave,“ obviňujúco povedal Wentworth.

Ľudia, stojaci neďaleko nich, postupne prestávali venovať pozornosť závodcom, prebiehajúcim za

© 2010 R. B. ...

sklom, a obracali hlavy smerom k ich skupinke. Žena v bledoružových koktejlových šatách, ktorá sa rozprávala s mladým mužom predtým, ako boli vyrušení, sa pohoršene pozrela na Wentwortha.

„Mladý muž nie je nijaký čašník. Prerušili ste náš rozhovor, ste nezdvorilý,“ prehlásila dôrazne.

„Je to ten čašník. Viem to! Hlas má trochu iný, ale som si istý, že on ma poslal do mojej izby. Keď som tam prišiel, izba bola rozhádzaná, ale len čo som sa o chvíľu vrátil s personálom, izba bola vo vzornom poriadku!“ nástojil na svojom Wentworth.

Leroy sa neisto rozhliadal po čoraz väčšom počte ľudí, ktorých nezvyčajné divadlo zaujalo. Mladý muž sa tváril prívetivo, zato Wentworth pôsobil mierne nestabilne, oči mu nervózne behali po miestnosti a na hornej pere sa mu perlil pot.

„Moja pamäť mi slúži výborne. Videl som čašníka s krátkymi čiernymi vlasmi, vašej postavy, v bielom saku s červenými pásikmi na rukávoch. Určite ste sa medzitým prezliekli!“ trval na svojom Wentworth.

„Krátke čierne vlasy, biele sako s červenými pásikmi, asi ako tamten čašník?“ slušne sa spýtal mladý muž.

Wentworth sa otočil a na chvíľu ostal v pomykove. Chrbtom k nemu stál čašník, čo zodpovedal popisu. Počas nastalého ticha sa otočil, aby zistil čo sa deje a zostal prekvapene stáť. Jeho bledá tvár s modrými očami ostro kontrastovala s jemne tmavou pleťou a mandľovými očami mladého muža. Rastúce publikum sa striedavo pozeralo na oboch, porovnávajúc ich.

„Zozadu sa aj celkom podobajú,“ povedal niekto z prítomných.

„Aha, aj tamten sa na nich podobá,“ zahlásil ďalší ukazujúc na iného čašníka.

Zatiaľ, čo sa Leroy vypytoval čašníkov, čo sa podobali opisu, Wentworth stál uprostred davu a neveriaco sa díval navôkol. Mladý muž v tmavočervenom obleku sa vrátil k prerušenej konverzácii a ľudia sa postupne vracali k prebiehajúcim závodom. Občas zaznel smiech a vtipy o množstve vypitých drinkov, ale nikto už Wentworthovi nevenoval pozornosť.

„Spýtal som sa všetkých čašníkov, ale všetci tvrdili, že vám nič nepovedali,“ povedal Leroy, keď sa pripojil k Wentworthovi. „Pre vaše upokojenie, postavím stráž pred vašu izbu.“

„Vy mi neveríte! Myslíte si, že si to len vymýšľam!“ útočne povedal Wentworth a prstom pritom pichal Leroya do hrude. „Ale ja viem, čo som videl.“

„Samozrejme, pane,“ odvetil Leroy a pohľadom hľadal záchranu.

„Nepotrebujem vašu ľútosť, ani predstieranú pomoc,“ dostával sa do ráže Wentworth.

Slečna Galabaneová sa vynorila z davu a s ospravedlňujúcim výrazom na tvári ťahala Wentwortha k stolu. Ten sa rozhliadal po okolí a hrud' sa mu namáhavo dvíhala od rozčúlenia. Slečna Galabaneová mu do ruky strčila pohár gonkintu. Keď ho do seba obrátil, všimol si jej ustarostený pohľad.

„Ani vy mi neveríte,“ zavrčal podráždene.

„Ja vám verím. Je to zvláštne, čo sa vám deje, ale verím vám,“ povedala rýchlo. „Všimla som si muža, ktorý nás už nejaký čas pozoruje. Možno má s tým niečo spoločné.“

„Ktorý?“ strhol sa Wentworth.

„Vidíte muža v tmavožltom saku? Teraz sa tvári, že číta výsledky závodu,“ stišila hlas.

Pestrofarebne oblečený dav sa na sekundu rozostúpil a Wentworthovi sa podarilo zahliadnuť muža, o ktorom hovorila slečna Galabaneová. Na vyvýšenej plošine sa o zábradlie nedbalo opieral muž popijajúci drink, a keď si všimol, že je tiež pozorovaný, nenáhľivo odvrátil zrak. Wentworthovi na čelo vystúpil pot a začal sa rozhliadať po veľkej sále. Práve sa začal ďalší závod. Ľudia sa presunuli od baru k sklenenej stene a živo diskutovali. Hluk prehlušil aj hlas z reproduktorov, ktorý oznamoval mená pretekárov.

„Ktorý závod beží?“ zrazu sa spýtal.

„Myslím že šiesty,“ odvetila.

„Už tu dávno mal byť,“ zahundral.

„Váš známy?“

Wentworth niečo nervózne zamrmľal, pozrel smerom k mužovi v žltom saku, schmatol slečnu Galabaneovú za ruku a začal sa predierať davom ľudí. Náhlivým krokom vyšli postranným východom. Slečne Galabaneovej sa podarilo niečo povedať až pri soche, ale ignoroval ju a vliekol ju okolo Fialovej sovy k Zelenému slonovi. Nervóznym pohybom pricapil kartu k displeju dverí a s úľavou si vydýchol, keď sa pred nimi objavila uprataná izba.

„Pán Wentworth,“ začala slečna, ledva popadajúc dych po behu na vysokých opätkoch. „Strážte dvere,“ rozkázal.

Otvoril kufor, vybral trezor a priložil si ho pred tvár, priamo pred pravé oko. Ozvalo sa jemné pípnutie. Rýchlo vložil palec do malého výklenku na boku kocky a po ďalšom pípnutí chvíľu oboma rukami ohmatával kocku. Keď našiel správne miesto, jemne zatlačil a počkal pár sekúnd, kým sa ozvalo cvaknutie. Otvoril vysunutý kryt a náhlivo z trezora vybral malú doštičku, nie väčšiu ako kartu od izby. Tú si vložil do pravého náprsného vrecka.

„Pán Wentworth, čo sa deje?“ spýtala sa slečna Galabaneová.

Stála vo dverách a s obavami pozorovala Wentwortha, ktorý sa správal čoraz nervóznejšie.

„Všetko je v úplnom poriadku,“ rukou prešiel po náprsnom vrecku.

Zrakom prechádzal po miestnosti sem a tam.

„Musím sa dostať do hangára a pohľadať môjho známeho. Mal sa so mnou stretnúť po štvrtom závode, ale doteraz sa neukázal. A ešte je tu ten „neviditeľný“ čašník a chlap v žltom saku,“ nesúvisle rozprával.

Počas monológu hodil trezor do kufru a ťahal ho za sebou k dverám. Slečna Galabaneová stála ešte vo dverách, kde kútikom oka zahliadla akýsi pohyb. S vydeseným výrazom sa vrhla na Wentwortha a rýchlo ho vtlačila späť do izby. Dvere sa za nimi automaticky zavreli.

„To je ten chlap. Videla som ho na chodbe,“ šepkala slečna Galabaneová pritisnutá rukami k jeho hrudi.

„Žlté sako?“

„To je on. Čo urobíme?“

Wentworth nervózne preglgol a očami skenoval izbu.

„Skúsím ho zdržať, kým sa dostanete do hangáru,“ navrhla slečna Galabaneová.

„Áno, áno, to by bolo od vás milé,“ horlivo odvetil.

„Dávajte si pozor,“ povedala mu a zadávala sa mu do očí. „Som rada, že som vás spoznala.“

„Aj ja,“ Wentworth sa nadýchol, akoby mal ešte niečo na srdci, ale na poslednú chvíľu si to rozmyslel.

Slečna Galabaneová sa odtiahla, napravila si šálu na ramenách a odhodlane otvorila dvere. Ráznym krokom vyšla z izby a pobrala sa smerom doľava. Wentworth počul jej kroky ako zrazu zastali a zachytil dva hlasy. Opatrne vykukol z izby a zočil slečnu Galabaneovú, ako sa rozpráva s mužom v žltom saku, ktorý stál chrbtom k nemu. Čo najtichšie sa pobral opačnou stranou, kufrík pritom niesol v rukách. Pri recepcii sa zastavil, keď pri vchode do sály uvidel známú postavu. Rýchlo k nemu dokráčal a schmatol ho za ruku. Muž sa otočil s prekvapeným výrazom na tvári, ale keď zočil Wentwortha, v očiach mu nahnevane zablyso.

„Nie tak verejne, Wentworth,“ zasyčal Millerson a vyslobodil si ruku. „Tvárte sa nenápadne.“

Obaja sa premiestnili do kúta, snažiac sa ukryť medzi palmami.

„Na to nie je čas, niekto sa snaží zo mňa urobiť blázna a prenasleduje ma,“ odvetil Wentworth.

„Vedia o vás?“ nahnevane sa spýtal Millerson.

„Sú tu vojaci, aby vás zatkli? Myslel som si, že viete, ako splynúť s davom.“

„Nie som amatér. Na Ministerstve nikto nezistil, že som skopíroval tajné údaje, čo ste chceli. Po prílete sem sa mi začali diať divné veci a ani vy ste sa neukázal načas. Využil som jednu slečnu na odlákание pozornosti a vybral som sa sa vás pohľadať. Urobme obchod čo najrýchlejšie a ešte rýchlejšie odtiaľto vypadnime,“ vyhlkol Wentworth.

„Niekto mi poškodil východ z lode, museli ma odtiaľ vyslobodiť.“

„No tak rýchlo uzavrieme obchod, kým sa niečo zlé stane.“

„Máte ten disk?“ spýtal sa Millerson a rozhliadal sa navôkol.

„Máte peniaze?“ Wentworth na neho podozrievavo pozrel.

„Samozrejme.“

Millerson podal Wentworthovi malý príručný kufrík a nenápadne mu pritom ukázal jeho obsah. Wentworth spokojne pokýval hlavou. Siahol do náprsného vrecka a podal Millersonovi disk. Chystal sa s oboma kuframi odísť, keď ho zastavila Millersonova ruka na rameni.

„Počkajte chvíľku. Potrebujem si overiť, čo som vlastne kúpil,“ povedal výhražne.

Wentworth nespokojne zastal a nervózne sa rozhliadal po okolí.

„Je tam všetko, na čom sme sa dohodli. Plány operácií Ministerstva vo vašej oblasti, aj tie ostatné

veci, o ktoré ste mali záujem. A teraz ak dovolíte, musím preveriť, či ma naozaj niekto podozrieva alebo sa môžem v poriadku vrátiť na Ministerstvo,“ odsekol podráždene Wentworth.

Millerson medzitým vytiahol malý tablet z vnútorného vrecka a priložil naň disk. Niekoľko sekundové ticho bolo prerušené krátkym pípnutím.

„Fajn, disk je plný súborov,“ povedal Millerson a skúmal údaje čo sa mu ukazovali na displeji. „Dúfam, že sú to hodnotné údaje, inak...“

„Je tam všetko, čo ste chceli.“

„Viete že si vás môžeme nájsť, v prípade, ak ste nedodrжали svoju časť dohody.“

Wentworth preglgol a prikývol.

„Tešilo ma,“ povedal Millerson a rýchlym krokom sa pobral smerom k hangáru. Wentworthovi na čelo vystúpil studený pot, pevne zvieral obidva kufré a nervózne sa obzeral naokolo. Po chvíli sa aj on pobral smerom k hangáru, nenápadne pokukujúc, či ho niekto nenasleduje.

* * *

Mladý muž v tmavočervenom saku prešiel okolo izby Zelený slon a zastal pred izbou Červený holub. Dvere sa otvorili a odhalili slečnu Galabaneovú, ktorá sa uprene pozerala na muža v žltom saku uprostred rozhádzanej izby.

„Wentworth aj Millerson práve odlietajú z lode,“ zahlásil mladý muž s úsmevom.

„Tušia niečo?“ spýtal sa muž v žltom saku.

„Wentworth má peniaze a mierne paranoidný výraz na tvári, Noah. Je presvedčený o tom, aký je skvelý špión a nadšený zo skvelého predaja tajných informácií. Nepochybujem, že sa o to pokúsi znova,“ odvetil.

„Už som sa bála, že sme to prehnali. Wentworth chvíľu vyzeral, že všetko prekukol a neverí už nikomu a ničomu,“ zapojila sa slečna Galabaneová.

„Ešteže som mal parochňu, keď som mu doniesol drink bez ľadu. Vôbec ho nenapadlo, že sa mi pozeral do tváre. Nikto si nevšíma personál,“ zasmial sa mladý muž.

„Millerson bol tvrdohlavý a vôbec nereagoval na výzvy zaparkovať na vyznačenom mieste, kde som ho mohol ľahko zablokovať, aby sa nedostal z lode. Nakoniec som na jeho lodi manuálne poškodil vchod, ešteže ma nechytily,“ povedal Noah. „Tie šaty ti pristanú, Aisley.“

„Budem ich nosiť častejšie. Len sa neviem rozhodnúť, ktorá farba sa mi páči viac,“ povzdychla si a stlačila nenápadný gombík, ktoré zmenili farbu z čiernej na tmavomodrú.

„Akcia sa skončila, poďme na dôležitejšie veci. Predpokladám, že najväčšiu časť odmeny dostanem ja, keďže som pripravil dokonalú kópiu disku s vymyslenými údajmi. Veľa času mi zabralo upraviť údaje tak, aby vyzerali ako pravdivé. Som zvedavý, kedy na to Millerson a jeho ľudia prídu,“ upriamil pozornosť na seba mladý muž.

„Collier, všetci vieme, že si jednotka v tom, čo robíš, ale najviac som si oddrel ja. Nielenže som vymieňal Wentworthove drinky z vyvýšenej plošiny

tak, aby ma nik nevidel, ale som aj behal okolo dvoch izieb ako blázon. Premiestniť kufor z jednej izby do druhej, povymieňať ikonky pri dverách a premiestniť obraz počas necelej minúty, to nie je len tak,“ vystatovačne povedal Noah s úsmevom.

„Máš pravdu, na tvoj vek je to obdivuhodné,“ poznamenal Collier.

„Pokoje, chlapi. Keby nebolo môjho skvelého hereckého výkonu, rýchlych a šikovných prstov pri vymieňaní disku, žiaden by sme nemali,“ odvetila Aisley s úsmevom.

„Má pravdu,“ zasmial sa Collier.

„Ako vždy,“ zahundral Noah.

„Vy dvaja dajte izbu do pôvodného stavu ja sa zatiaľ spojím s našou klientkou na Ministerstve. Netrpezlivo čaká na výsledok akcie. Poinformujem ju, že jej podozrenie o podriadenom Wentworthovi sa potvrdilo a že máme disk. To, ako využije informácie

o Millersonovi je už na nej a Ministerstve. A potom si počkáme na odmenu za naše služby,“ zavelila Aisley.

„Nemôžeme upratovanie nechať tak? Veď na to je tu personál,“ povedal Collier.

„Collier,“ výstražne povedala Aisley.

„Dobre, dobre, nič som nepovedal. Len sa rýchlo vráť. Nie som si istý, či si Noah zapamätá, čo má robiť.“

„Collier,“ pre zmenu výstražne povedal Noah.

„Áno, tak sa volám, máš dobrú pamäť, Noah,“ zasmial sa Collier.

„Ste ako malé deti. Prestaňte, lebo odtiaľto odletím sama,“ povedala Aisley, keď odchádzala.

Zeleného slona a ostatné izby nechávala za sebou.

ilustrovala Zuzana Droppová

Workshop

Hromovlad: Preteky s čím? Poviedka ma nebavila prvý raz a nebavila ma, ani keď som sa k nej musel vrátiť. Prečo? Text sa tvári ako špiónážny príbeh, ale nie je ním. Mohol by byť aspoň vtipný, ale nie je. (Vlastne to ani nie je sci-fi. Veď keby sa odohrával v hoteli pri Ženevskom jazere, namiesto kozmických lodí jachty, namiesto šiat meniacich farby by boli dva takmer identické šperky a v kufri miesto Kiburovho trezoru zamknutá kazeta, nič by sa na jeho podstate nezmenilo.)

Fraška, zámerna osôb, miest a vecí, bez jasne definovaných hrdinov. O Wentworthovi som si až do vysvetľujúceho záveru myslel, že je hlavnou postavou. Autorke nestál ani za popis. Až neskôr som sa dozvedel (a nie z textu), že poviedka je súčasťou série príbehov o skupine vesmírnych podvodníkov. To som si mal vopred naštudovať osoby a obsadenie a poviedku čítať riadne pripravený? Pretože iná cesta ako by som mohol začať považovať vystupujúce postavy za hrdinov mi nenapadá. Nevieť kto sú, čo sú, akí sú, len vidím čo robia.

Nedostatok opisov v protiklade k deju, ktorý stál na zámene maličkov. Ale keď práve v takýchto príbehoch pomôžu plné priehrstia detailov zamaskovať tie dva-tri dôležité, ktorými potom autor čitateľa na záver ohúri. Tu nie, tu si mám všimnúť nápoje, zeleného slona, šaty, neporiadok a ochrankára s menom, nič viac. V poviedke, kde nemáme vedieť čo je pravda a čo nie jednoducho musí byť niečo skutočné, jasné, hmatateľné, hoc aj by sa to v závere ukázalo ako podvod. Viac ako zmätok potrebujem atmosféru, lenže atmosféru čoho? Pretekov, ktorých príbeh si nik nevšímal? Podvodu, pri ktorom niet dôvodu stáť ani o podvedeného, ani o podvodníkov?

Navyše jazyk poviedky špatia neslovenské slová (drink, závody, doporučil, vsadil).

Zuzana Stožická: Poviedka sa mi páčila - sympatický, osviežujúci príbeh. Na rozdiel od niektorých porotcov som nehľadala viac ako ľahkú hru na špiónov a preto ma potešila. Mám slabosť pre tento typ humoru, takže rada odpustím drobné chyby. Čo by sa dalo zlepšiť? Slovenský jazyk (pozor na bohemizmy: napr. vsadiť - správne staviť, závody - správne preteky), trocha doladiť štylistiku, zostručiť vyjadrovanie, vyhodiť opakované slová. Autorka už o podvodníckej skupinke uverejnila poviedku v časopise XB-1, Preteky s pamäťou sú teda súčasťou cyklu. Možno by nebolo na škodu do textu nenásilne doplniť viac informácií o hlavných hrdinoch (kto sú, čo chcú, kam smerujú), aby sa toto dobrodružstvo dostalo do kontextu.

Miloš Ferko: špiónáž, mätenie pamäte, svižné, predvídateľné, odhalenie príliš náhle, autor neschopný vytvoriť mechanizmus postupného odhaľovania, takže textu chýba hĺbka vŕhovania do napätia, ostáva dvojrozmerný ako poviedky osvietenstva – pred a po, predvedenie a vysvetlenie, ktoré samo osebe nudí, pretože nevyplýva z deja. Prvá časť však pobavila, rozptýlila, zaujala. Čítalo sa dobre.

Martin Králik: Pekná poviedka, veľmi slušne napísaná, s dobrou štylistikou a postavami. Sú tam kozmetické chybičky ako občas čechizmy či pár čiarok, no celkovo ma veľmi potešila a veľmi dobre sa mi čítala.

Milošova polička

Vyšívané tekvice

Nie debutantka. Autorka pod dievčenským menom Jefimčuk získala za zbierku noviel pod názvom Jurba cenu Olesju Hončara. Teda, vopred varujem, hrozí klasika.

Preklad názvu, konvenujúceho s obrázkom na obálke, znie: vyšívané tekvice. Heloweenské, patriace k sviatku všetkých svätých, teda mŕtvolácke. Pretože hrdinka románu je mŕtva. Ocitá sa v časti záhrobia, obývanej ženami, ktoré buď spáchali samovraždu alebo odišli zo sveta myšlienkou odmietania mužov. Teda výlučne ženská osada, zdá sa pravdaže, zopár strán trvá, kým sa dotušíme, že sme (asi) na druhej strane, napokon, na druhej strane nachádza sa dedina s mužmi, občas niektorá zo žien odíde, pretože spáchala svadbu, iné majú (takmer tajných) milencov. Svety sú priestupné. Na jar z vody vychádzajú rusalky, k ženám sa blížia iba opatrne, nakoľko nie je isté, kto prebýva na ktorej strane hranice.

Hrdinka, pochopiteľne, odchádza na cestu, stretáva hovoriaceho psa, ten mení sa na muža, chvíľu aj partnera, predtým však treba absolvovať pobyt v horskom kláštore mníchov, brániacich hranice. Stále nie je jasné, kde je tu a čo tam, príznaky lezú z oboch strán. Iba prítomnosť fantastického ozvláštnenia dá sa konštatovať v podstate s istotou.

Prechod do sveta v meste plného kaviarní sa vyznačuje potlačením nadprirodzenej zložky na minimum, ešte stále ale nie sme tu či tam.

Prepáčte, stále som nepochopil, údajne narodení východne od rieky Poprad, používajú zmienené slovká naopak. Obrisy výšivky sa preplietajú, ak ste však náhodou priaznivcom point, nečítajte, dáma vylezie späť, pretože spätne rekonštruovala, že odmietla lásku. Schopná čítať text odzadu, vráti sa. Takmerakoby Eurydika, bez Orfea.

Text pozornejším poskytne, namiesto a popri pointe s príchutou kliše, príležitosť lúskať alúzie - na Carolla či Lewisa len letmo, omnoho väčšmi rezonujú motívy slovanských mýtov, ruských a ukrajinských rozprávok, folklóru a tiež folklórom ovplyvnenej literatúry. Viacero motívov a obrazov odkazuje na dramatickú feériu Lesná pieseň, v ktorej Lesja Ukrajinka (1871-

1913) píše o láske mávky (druh víly, ktorá vzniká z duše dievčatka, čo zomrelo v detstve) k človeku. Dielo je na Ukrajine známe asi ako u nás Hájnikova žena, teda v dôsledku nútenej školskej lektúry obsah pozná každý, preto sa autorka nezaťažuje vysvetľovaním. Otvorenosť voči ukrajinských reálií neznalým čitateľom je teda, bez text brzdiaceho poznámkového aparátu, sporná. Ibažeby sme si užívali farby výšivky bez ohľadu na tvar a hrozbu hĺbky studne, na ktorej sedí rusalka.

Román Vyšívané tekvice nepatrí do rámca modernej ukrajinskej intencionálnej fantastiky. Ani vedecká fantastika, ani fantasy, ani horor. Všetky spomenuté žánre, často premiešané v rôznych pomeroch, patria u našich východných susedov k populárnym. Okrem nich však, omnoho výraznejšie než na Slovensku, v literatúre pôsobi tradícia folklórnej fantastiky, prevrstvenie štylizovanej literárnej tradíciou. Gogoľ, Ševčenko, už spomenutá Lesja. A tekvice na výšivkách – v súčasnosti takmer výlučne v skanzenoch, múzeách, obchodoch so suvenírmi a tzv. ľudovým umením – vedľa kozáckych šablí. Ak by sme mali hľadať analógie, pravdaže, iba veľmi približne, vynára sa francúzsky či škandinávsky regionalizmus prvej polovice dvadsiateho storočia, slovenský naturizmus, latinsko americký magický realizmus. Zmienenými tendenciami ovplyvnená próza si napokon opäť nachádza miesto aj v (geograficky, historicky, národnostne) blízkych literatúrach – spomeňme Haličské poviedky Poliaka Andrzeja Stasiuka či marákešský cyklus nášho Pankovčina, prípadne pomerne čerstvú novelu Mareka Krajňaka Carpathia. A, samozrejme, v jednoduchšej, zrozumiteľnejšej, komunikatívnejšej, no žiaľ, aj primitívnejšej podobe tiež Pilipiukove príbehy o Vandrovcovi, v ktorých sa mágia pozbavená tajomna stáva brutálnou groteskou. Ale to je už iná kapitola.

Olena Zacharčenko
Višivani garbuzi
Fakt, Kyjev, 2006

Miloš Ferko

Stratená kniha

Lips Tulian

...ve strašném rozčilení zapomněl na trabanty, kteří zatím po skále skoro až k němu vylezli.

Lips Tulian (tullianum znamená po latinsky temnica), vlastným menom Phillip Mengstein alias Erasmus Schönknecht, zvaný tiež Wachtmeister, sa narodil roku 1675 ako syn mestského hajtmána. V cisárskom pluku dragúnov dosiahol hodnosť strážmajstra (vachtmajstra), po súboji ušiel roku 1702 do Prahy, v Čechách sa pridal k bande lúpežníkov a neskoršie sa stal jej vodcom... Zatknutý roku 1711, popravený v Drážďanoch roku 1715, jeho osud bol inšpiračným vzorom pre vznik ústrednej postavy drámy Friedricha Schillera Zbojníci. Našťastie pre milovníkov literárnych podhubí však nielen... Príbeh o hrdinstvách statočného vodcu rebelov, vrstovníka nášho Jánošíka, koloval v rozmanitých verziách najmä v nemčine a utešene košatel. Koncom devätnásteho storočia vyšiel vďaka Kvidonovi z Felsú v 118 zošitoch na ploche 2832 strán v českojazyčnej adaptácii. Roku 1994 na necelých šesťsto strán zosekaný Jaroslavom Weigelom. Príbeh je plný únosov, súbojov, tajných chodieb, prepadlísk. Zjaví sa železná panna aj mučiareň vcelku, šialený alchymista Böttger v službách kurfirsta Augusta Silného sa opätovne chystá vyrobiť kameň mudrcov pomocou krvi nevinnej panny, avšak...

Z hľadiska fantastiky nemôžeme minúť motív nápoja lásky a smrti vyrobeného čarodejnicou kvôli zamotaniu zápletky. Ktorá, veľmi zjednodušene, popri pomste na miestotrziteľovi Martinicovi a pomoci biednym sirotám. (On isteže berie iba bohatým, v dôsledku čoho Lipsov verný zástupca Samuel v priebehu týždňového záskoku za šéfa vykoná tri prepady lakomých starých držgrošov, ktorí teda v istých oblastiach Čiech a Saska tvoria zo štatistického hľadiska ak nie majoritnú, nuž prinajmenšom nie nezanedbateľnú časť obyvateľstva, Tullianova družina teda vykonávajú tiež misiu pozitívneočistnej selekcie obyvateľstva od neplodných neperspektívnych jedincov) spočíva predovšetkým v Lipsovom úteku pred množstvom zamilovaných a rozvášnených žien, k jedinej, zlatovlasej Hedvige, chvíľu stratenej, následne mŕtvej, uloženej do striebornej rakvy na kopci, zmŕtvychvstalej, utiahnuvšej sa do kláštora a tam chradnúcej stovky strán až - presne podľa vety

Hoga Foga z Limonádového Joa – Chradla, chradla až uchradla... Zatiaľčo mlynárova dcéra Gustinka a grófka Cosel (krycie meno Hilda) žiarlia, pikle kujú (samozrejme všetky vopred v toku textu prezrádzajú v nahlas rozprávaných vnútorných monológoch, takže žiaden čitateľ neodíde ochudobnený o pointu), intrigujú, šľachtická dokonca kvôli Lipsovi riskuje, ba priam až opovrhne postavením metresy na dvore už spomenutého saského kurfirsta Augusta. Podivuhodným spôsobom pracujú tvorcovia (pretože, ako som už spomenul, text sa varil desiatky rokov v mnohých kotlíkoch) s historickými osobnosťami. Nielen kurfirst a Lips či grófka, dokonca aj tiež už spomenutý Böttger jestvoval, namiesto sľubovaného objavu výroby umelého zlata vynašiel umelých porcelán, neskôr zvaný meissenským, čo však už autorov príbehu vonkoncom nezaujalo. Osudy grófky Cosel na faktograficky presnejšej osnove zachytil poľský Walter Scott Jozef Ignacy Kraszewski. - avšak prečo by sme sa mali nechať nudiť a miast' realitou? Podobne ako Josef Váchal v Krvavom románe (1924) neváhajme, okúsme život podživlov... Zákerní mnisi sa zakrádajú podzemnými chodbami, úbohá Hedviga márne uteká, neunikne prepadlisku, kam však našťastie chvíľu predtým spadol Lips, takže stihne dievčinu zachytiť, aby si opäť mohli zopakovať, že spolu nemôžu ostať, pretože potom by skončil román. Áno, vážení, veľkosť tragédie dvojice ústredných protagonistov tkvie v schopnosti obetovať osobné šťastie prospechu celku PRÍBEHU, pred ktorým v pokore kľaciac poskytujú pôžitok desaťtisícim čitateľom na sklonku devätnásteho storočia. Hľa, Lips sa chystá oslobodiť vierolomnú grófku Cosel, hoci aj nechce, no spýtal sa Hedvigu, áno, má odpustiť a byť šľachtetným, nuž počas búrlivej noci štvorá sa na vežu, avšak šľachticnej cestu k odkazu zmarila sokyňa Gustinka, ktorá sa nechá vyslobodiť (ako a prečo sa nechala zajať si vychutnajte sami) namiesto nej, navyše lúpežníci počas cesty k dúpätu na Jastrabom hrade začínajú (nejasne) tušiť, že nebude všetko v poriadku, lebo stavbe chýbajú dve veže, žeby spadli v dôsledku silného vetra, nie, hrôza, útočisko dobyli nepriatelia, však nastal čas na pomstu a tiež zradu v závere, nakoľko hrdinu inak než úskokom chytiť nemožno, mnohokrát vzdoroval stovkám nepriateľov sám. Pozorný k priebehu aktu oslobodzovania prerušil

akciu kvôli pretrhnutiu povrazu, vyskočil z okna za prvým oslobodencom, po druhú oslobodenkyňu sa vrátil o niekoľko týždňov a desiatok strán neskôr. Ach, héros schopný kvôli NAPÄTIU čitateľov vyskočiť do najtemnejšej tmy, hoci vonkoncom netuší ako a či vôbec dopadne! Dôstojný súper kúkov Cartouchových či Fanfána Tulipána, klasika žánra, ktorý dnes už vonia fialky zospodu medzi dinosaurami... Z hľadiska logiky a tzv. vysokého vkusu oprávnene, avšak ak náhodou vám bude prítmavo na myslí, oplatí sa siahnuť a možno

miestami aj, bez sebaobranu iróniou, nechať sa strhnúť vírom a vierou v moc deja, ktorý dokáže ak nie všetko nuž mnoho. Lips Tullian je holdom epike v najrýdzejšom zmysle slova - bez bázne hany a príkras. Berte alebo nechajte tak.

Kvidon z Felsú

Lips Tullian /loupežnický román z počátku 18. století/

Miloš Ferko

Rogerland

*Udalosťou leta na slovenskom internete bol redizajn stránky fandom.sk. Po novom na nej nájdete článkov z množstva zdrojov, od twitteru Fantázie cez scifi.sk, stránky časopisov XB-1 a Pevnosť až po blog Riddick či môj - celkovo 17 zdrojov. V dolnom menu si môžete vybrať, z ktorého z nich vám stránka zobrazí najnovšie príspevky. Na vrchnej lište (ktorá sa mení podľa veľkosti obrazovky) si môžete nastaviť, že vám ukáže iba novinky či poviedky, strojom času sa preniesť na konkrétny album, vyfiltrovať si príspevky v ilustrátorskej súťaži "Svet na tvoj obraz" a v menu nástroje napríklad analýzu kvalitu textu. Je tam aj tlačidlo "fandom", cez ktoré a dostanete k článkom o slovenskom fandome a Fandome - či už ich definíciu a jeho predstavenie, zoznam conov, klubov a ocenení. Stránka sa stále dopracováva, nové prostredie je označené ako beta verzia a tak čakáme, do akej podoby sa nakoniec vyvinie.

* Na Istrocone a Parcone mal stánok zaujímavý projekt Aperta Libro (<http://www.apertalibro.com/>). Ide o spoločné písanie kníh. Na stránke skrátka môžete začať písať vlastnú knihu, ktorú vám iní budú dopisovať, alebo dopisovať cudziu - už ich tam je vyše tridsať a skoro všetkých sci-fi či fantasy. Samozrejme, nechýba zdieľanie na sociálnych sieťach. Aj táto stránka sa ešte dopracováva.

* Veľa kvalitných článkov vydal v posledných týždňoch český Sarden. Či už je to zoznam desiatich vecí, ktoré nerobiť, keď chcete osloviť vydavateľa (<http://www.sarden.cz/uvaha-jan-kotouc-desatero-veci-co-nedelat-kdyz-chtete-oslovit-nakladatele>) alebo rozhovor s Jozefom Pecinovským (<http://www.sarden.cz/interview-rozhovor-s-josefem-pecinovskym>). Na veľkom priestore sa Sarden venuje septembrovému Istroconu a Parconu - v reportáži Martin Kochlicu (<http://www.sarden.cz/reportaz-hladanie-novej-identity-istroconu-0>), Haniny Veselej (<http://www.sarden.cz/reportaz-parcon-istrocon-comics-salon-2012-%E2%80%93-reportaz-z-bratislavy>) či jej

fotogalérii (<http://www.sarden.cz/galerie-parcon-istrocon-comics-salon-2012>).

* Ak používate twitter a ste prepojení aj s americkými scifistami, určite viete o nemilej udalosti, ktorá sa stala počas odovzdávania tohtoročného Huga 7. septembra. Spoločnosť Ustream z neho vysielala priamy prenos po internete. Robotické filtre, dohliadajúce na neporušovanie autorských práv, však prenos prerušili počas odovzdávania Huga Neilovi Gaimanovi za scenár k epizóde Doctora Who - a to napriek tomu, že spomínaná spoločnosť mala na ukážku, ktorú z neho vysielala, povolenie. Prenos sa už nepodarilo obnoviť, čo spôsobilo vlnu tweetov. Ustream sa všetkým ospravedlnil (<http://www.ustream.tv/blog/2012/09/03/hugo-awards-an-apology-and-explanation/>) a kompletný ceremoniál odvysielal zo záznamu. Je stále k dispozícii na adrese <http://www.ustream.tv/channel/hugo-awards>, celých 2 hodiny 12 minút, neprerušených a bez reklamy.

* Na záver pár tipov pre anglicky čítajúcich kindlistov, ktorí si chcú lacno naplniť svoje prístroje kvalitnými SF poviedkami. Necelý dolár vás budú na Amazone stáť megapackery poviedok, zatiaľ je ich päť (ten posledný je však drahší) a prvý nájdete na adrese http://www.amazon.com/The-Science-Fiction-Megapack-ebook/dp/B00657ZEW6/ref=pd_sim_kstore_3.

Balíky postupne obsahujú čoraz novších autorov, čize kým v prvom sú James Blish, C. L. Mooreová či Fredrik Brown, v piatom už nájdete Gardnera Dozoisa, Corryho Doctorowa a Jaya Lakea. Keď sa Amazonom poriadne pokutrete, nájdete aj 99 centové megapackery zamerané na Mars, horor či vyslovene mýtus Cthulhu. V prípade, že chcete úplne najnovšie poviedky, ešte jeden tip. The Magazine of Fantasy & Science Fiction ponúka dve kindle verzie. Zadarmo dostanete digest, ktorý obsahuje komplet publicistiku a jednu celú poviedku. Kompletné číslo, nazvané extended edition, stojí zase tých 99 centov.

Martin Králik

Červenáaktuality

HOLLYWOODSKE ČACHROVANIE S KRVOU

...a inými telesnými tekutinami.

Nedávno vyšla na modrých plackách kompletná sága o Indym Jonesovi s luxusne zreštaurovanou pôvodnou trilógiou. Krv teraz krásne vynikne. Je fascinujúce dnes sledovať Dobyvateľov stratenej archy. Nielen preto, že je to stále dokonalý dobrodružný film, ale aj s prihliadnutím k faktu, že v roku 1981 tento film premietali v kinách s prístupnosťou PG. To znamená „parental guidance suggested“ – sprievod dospelého odporúčaný. Dnes už tento rating dostávajú prakticky iba detské filmy, digitálne animáky, Disney, Pixar atď. Dokonca aj Harry Potter už je PG-13, teda „parents strongly cautioned“ – aby sa deti samé v kine nebáli. Len si skúste Dobyvateľov zľahka prebehnúť v hlave: Alfred Molina v úvode skončí napichnutý na bodcoch, pri prestrelkách ffka krv, jeden zloduch skončí rozsekaný vrťou lietadla, hrdina bez varovania zastrelí slabšie ozbrojeného protivníka, lotri sa v závere roztečú alebo rovno vybuchnú. Dnes by to bolo R ako vyšité, teda „restricted“ – osoby mladšie ako 17 rokov musia mať

dospelý sprievod, osoby mladšie ako 12 rokov majú zakázaný vstup.

Indiana Jones a Chrám skazy bol ešte tvrdší, s vytrhávaním srdca a miaganím zloduchov v drviči na rudu. Tam už sa MPAA naozaj krútila a Spielberg preto vynášiel vyššie zmienenú pégé-trinástku (do roku 1984 nasledovala po PG už R).

MPAA okrem udeľovania prístupnosti zvykne tvorcom dávať odporúčania, ktoré scény zmierniť, aby snímka dostala nižší rating (ten logicky znamená väčšie potenciálne publikum). Keď je film príliš krvavý, vulgárny a hlavne obsahuje veľa nahoty, organizácia sa zvykne vyhrážať prístupnosťou NC-17 – to už je film do 17 rokov naozaj neprístupný (napr. Showgirls, z poslednej doby trebárs Shame – Hanba). Ako inak, filmári si vymysleli veľa spôsobov, ako s MPAA vybabrať. Kolujú legendy o Scorsesem, ktorý do Mafiánov a Kasína pridal ultrabrutálne výjavy, ktoré tam vlastne ani nepotreboval. MPAA ich prikázala vystrihnúť... a iné krvavé scény už nechala tak. Tarantino použil podobný postup pri Pulp Fiction.

Hansel and Gretel

Krv máme samozrejme radi. Letné pukance typu Avengers či Transformers si bez kečupovej zálievky ľahko predstavíme, ale sú proste témy, ktoré R potrebujú. Kvôli krvi, kvôli šľavnatejšiemu jazyku, a sem-tam nejakým ženským oblinám. Vo filme s prístupnosťou PG-13 je povolené maximálne štyrikrát slovo „fuck“, no nesmie byť použité v sexuálnej súvislosti. Zvyčajne sa ale F-slovo zvykne použiť iba raz, v nejakej pamätnej situácii (napríklad Rockovo „Get the fuck out of my way!“ v Rýchlo a zbesilo 5 alebo Wolverineovo „Go fuck yourselves!“ v X-Men: Prvej triede). No hoci existujú veľmi úspešné filmy s prístupnosťou R (napríklad Matrix), v Hollywoode všeobecne platí, že vyššia prístupnosť = nižšie tržby. Pokiaľ sa zmäčkuje podľa tejto rovnice, fanúšikovia zúria. Hlavne ak ide o adaptáciu alebo pokračovanie niečoho, čo malo pôvodne „dospelú šľavu“ – trebárs PG-13 Smrtonosná pasca 4, v ktorej si Bruce ani nemohol vychutnať svojho tradičného „motherfuckera“, alebo pripravovaný film podľa komiksu Lobo, ktorý má byť PG-13. Lobo mládeži prístupný? Čože?!

Indiana Jones and Riders of Lost Ark

Podobná vzbura vypukla začiatkom tohto roka, keď na internet preniklo, že Chuck Norris si vydupal PG-13 pre Expendables 2. Jednotka bola tvrdé R a ťažila z toho značnú časť svojho pôvabu. Štúdio sa zľaklo masívnej negatívnej vlny a Expendables 2 sú nakoniec R. Došlo tu paradoxne k obrátenému procesu – film bol totiž natočený ako prístupný. Počúvajte pozorne, takmer sa v ňom nekláje. A všetka krv, ktorá vo filme vytečie, je pridaná digitálne až v postprodukcii. Žiadne skutočné gore ako v prvej časti alebo v Rambovi 4, ktorý obsahuje aj „praktické“ efekty (trhanie ohryzka a pod.). Je to jeden zo zriedkavých prípadov, kedy sa film pred uvedením do kín namiesto „riedenia“ pritvrdzoval.

Dredd

nevypočítateľný. Najnovší Resident Evil s podtitulom Odveta je šľavnaté R s množstvom explodujúcich hláv a poletujúcich končatín. Je to úspech, tak ako predchádzajúce časti. Naopak Dredd prepadol. Britskí tvorcovia si povedali, že stará adaptácia so Stallonom vyhorela, pretože nectila ultrabrutálnu komiksovú predlohu. To je čiastočne pravda. Lenže nová verzia dopadla z komerčného hľadiska ešte horšie. Nič nepomohli nadšené ohlasy z Comic Conu v San Diegu ani nečakane dobré kritiky. Pritom recenzenti sú nadšení práve nekompromisnosťou filmu, ktorý v kvalitnom 3D a v spomalených záberoch necháva projektily trhať ľudské telá na krvavé blato. Smola, Dredd neuspel a plánovaná trilógia nebude. A nájde sa ne jeden hollywoodsky producent, ktorý z toho bude viniť práve brutalitu filmu.

Zaujímavý prípad je čerstvé čachrovanie s ratingom akčnej hororovej fantasy komédie Hansel and Gretel: Witch Hunters. Jeremy Renner (Avengers) a Gemma Arterton (Princ z Perzie) v nej hrajú dospelých Janka a Marienku, ktorí sa mnoho rokov po incidente v perníkovej chalúpkke živia ako profesionálni lovci bosoriek. Film bol relatívne drahý, bude uvedený v 3D a je to fantasy, teda žáner, ktorý producenti najradšej pchajú do gágorov malým faganom. Režisér Tommy Wirkola (presadil sa nórskou zombie komédiou Mŕtvy sneh) však natočil „Janka a Marienku“ ako ultrakrvavé béčko plné extrémne čierneho humoru. Štúdio Paramount sa zľaklo a vyžiadalo si PG-13 zostrih. Malo však aspoň toľko súdnosti, že obidve verzie, prístupnú i neprístupnú, premietlo skúšobnému publiku. Netreba snáď ani dodávať, ktorá sa páčila viac. Janko a Marienka budú v januári sekať čarodejniciam kotrby.

X-Men: First Class

Niekedy tvorcovia vzdorujú tlaku štúdiového systému aspoň tým, že si presadia „unrated“ verziu filmu na DVD a BR. Občas sa s tým dokonca počíta dopredu. To je prípad práve natáčaného The Wolverine. Scenár je údajne taký temný, že Hugh Jackman a režisér James Mangold uvažovali o natočení dvoch verzií – PG-13 pôjde do kín, R sa objaví na plackách. Ak sa to podarí, uvidíme Logana v pravej berserkerovskej nálade a adamantiové pazúry konečne skropí trocha červenej. No bol by niekto proti?

Ďuro Červenák

Film

EXCALIBUR

Nazor Mateja Vojtky

Aby sme si to ujasnili hneď na úvod: tento článok rozhodne nie je pre tých, ktorých k Excaliburu viaže: 1) nostalgia, 2) platonická láska, 3) prvá sexuálna skúsenosť alebo pre tých, 4) čo ho pokladajú za dobrý film. Vy radšej nečítajte ďalej a obráťte list. Ušetríte si nervy, nestúpne vám tlak a hlavne nepočastujete autora množstvom nepekných prívlastkov a pomenovaní, ktoré by vám on musel pracne odplácať. Autorovi sa to nechce robiť. Autor je unavený. Unavený a našťvaný. Bezmála dvojapohodinové martýrium, ktoré mu tento film prichystal, na ňom totiž pravdepodobne zanechá trvalejšie následky.

Po obligátnych úvodných táraninách býva v druhom odstavci dobrým zvykom trochu si priblížiť základné východiská príbehu, ale myslím, že v tomto prípade by to bolo iba urážkou vášho rozľadu. Je to jednoducho artušovský mýtus: Artuš, Merlin, Lancelot, Excalibur, Pani jazera, rytieri Okrúhleho stola, a tak ďalej a tak ďalej. Nájde sa určite množstvo väčších či menších odchýlok od kánonu. Teraz k tomu podstatnému.

Meč Excalibur

Nedá sa povedať, že by to zo začiatku nevyzeralo pomerne sľubne – nočná bojová scéna a aj po troch desaťročiach stále solídne pôsobiaca výprava. Aha ho, sexuálna scéna! A krv! Pekne, pekne, žiadna rozprávočka sa teda nekoná. Čudne hrajúci Merlin síce pôsobí trochu zvláštne, ale to sa vstrebe, vravím si. Avšak, tristo hrmených, chválil som dňa pred večerom! Po úvodnom dejstve sa totiž zjavil hlavný hrdina v celej svojej sláve, jediný a jedinečný spasiteľ a vládca, múdry a spravodlivý

kráľ Artuš! Ehm... teda vlastne zle obsadený, provinčného komika pripomínajúci zjav. A to už som vedel, že bude zle nedobre.

Najzásadnejším problémom filmu je scenár. Nejde ani tak o to, že mu chýba nejaký výraznejší dejový oblúk, nakoľko ho tvorí iba sled tu viac, tu menej rozsiahlych epizód z Artušovho života. Problém je skôr vo fakte, že scenárista ukážkovo zlyháva vo chvíľach, kedy má diváka do deja akýmkoľvek spôsobom emocionálne zainteresovať. Tento nešťastný úkaz má jeden prostý dôvod – žiadna postava Excaliburu nepôsobí ako normálne zmýšľajúca a konajúca ľudská bytosť z mäsa a kostí, ale ako čosi neživotné, vystrihnuté z legendy. Možno si poviete, že je to v poriadku, veď tu predsa hovoríme o adaptácii legendy. No, ono to v poriadku nie je. Keď niekto vypúšťa z úst papierom šuštiace dialógy a navyše veľakrát ani nekoná v súlade s logickým myslením, je naozaj zásadný problém vnímať túto osobu ako reálneho človeka. V akomkoľvek fantastickom svete totiž divák potrebuje hrdinu s ktorým sa môže stotožniť, a ktorý mu slúži ako sprievodca v príbehu plnom divov. V Excalibure nie je po niekom takom ani vidu, ani slychu a kvôli tomu sa následne systematicky rúca úplne všetko. Čo s príbehom na ktorom nám nezáleží, pretože nás nezaujímajú jeho aktéri? Taký príbeh nás skrátka zákonite nudí. A ak má ešte k tomu vražednú stopáž vyše dve hodiny... To už sa potom divák veľmi ľahko prehupne od nudy k o niečo vulgárnejšie pomenovanému pocitu.

Na druhej strane – sa už veľakrát stalo, že um herca zachránil to, čo pokazilo pero scenáristu. Lenže tu je ďalší kameň úrazu – s výnimkou Helen Mirren sú herecké výkony všetkých zúčastnených naozaj otrasné. Najviac to samozrejme vadí pri ústrednej dvojici – Nigel Terry ako Artuš je hlavne v raných fázach filmu typovo obsadený viac než nevhodne (veľmi pripomína komediálneho herca Petera MacNicola a kto ho pozná, tak vie, že to rozhodne nie je dobré), a aj keď mu neskôr scenár predpíše fúzy a bradu, zakrývajúcu onen komediálny vzhlad, tak k zlepšeniu nedôjde. Ani zďaleka. Terryho hlasový prejav totiž spoľahlivo ničí akýkoľvek náznak kráľovskej vážnosti a vznešenosti, ktoré by postava potrebovala. Miestami to dokonca vyzerá, akoby si Artuš dával s podobne postihnutým Merlinom preteky v kvíkaní a v kolísavej intonácii.

Človek by sa tomu aj zasmial, ak by mu súčasne nebolo tak trápne.

Merlin (Nicol Williamson)

Nuž a posledným hrdzavým klincom do rakvy je réžia. Keď sa sami seba spýtate: „Čo by mal človek vyžadovať od príbehu kráľa Artuša?“, tak hádam aj menej náročný človek by určite odpovedal: „Predsa nejakú tú veľkoleposť, zimomriavky a pár nezabudnuteľných scén, no nie?“ No... nie. John Boorman si s podobnými vymoženosťami rozhodne netyká. Ako inak si potom vysvetlíť fakt, že nielen celý film sám o sebe, ale dokonca ani len jeho jednotlivé scény nie sú ani za mak vygradované a napätie by sa z nich nevydolovalo ani bagrom? Boorman dokonale zabíja tak potenciálne výživné scény ako napríklad vytiahnutie Excaliburu zo skaly (namiesto toho je nám predstavená estrádna show na tému „Ja ho vytiahnem – Vytiahni ho ty – Búú, on ho vytiahol“) alebo súboj Artuša s Lancelotom (pošľuchovanie dvoch dementov v brnení). Hudba je používaná minimálne (aj kvôli tomu väčšina scén nepríjemne pripomína divadelnú inscenáciu) a keď už sa nejaká objaví, tak je to vo chvíľach, kedy sa Boorman rozhodne, že „teraz si dáme niečo nadupané“. A táto nadupanosť je takmer vždy syntetizovaná neelegantne odstrihnutým majsterštykom Carla Orffa O Fortuna, známym tiež ako Carmina Burana. Nevieť ako vám, ale mne podobné použitie majestátnej (a o mnohé desaťročia staršej) skladby v súvislosti s filmom, s ktorým sama o sebe nemá absolútne nič spoločné, pripadá ako podvod voči divákovi. Ako lacný trik, ktorý má vyvolať atmosféru a pocit veľkoleposti tam, kde ho režisér nedokázal navodiť sám alebo s pomocou vlastného skladateľa (celkom by ma zaujímalo, čo na toto odstavenie od taktovky neborák Trevor Jones vlastne hovoril).

Nevadí mi, že drak, o ktorom sa toho vo filme toľko narozprávalo, sa nakoniec neukázal. Neočakával a nevyžadoval som ho tam. Čo som ale vyžadoval, bola veľkolepá, dobre zrežovaná a dobre zahraná fantasy so silnou atmosférou, ktorá by bola hodná môjho času. Nedostal som to. Ani v najmenšom, takmer ani v drobných náznakoch. A práve preto sa nezdráham tento paškvil označiť za rádoby drsnú rozprávočku, nehodnú toľkej chvály

a ospevovania. A vôbec tu nejde o to, aký je ten film starý a koľko peňazí naň padlo. Schopnejším tvorcom by stačila polovica premrhaného rozpočtu a výsledok mohol byť omnoho, omnoho kvalitnejší. Trikrát fuj a trikrát hanba, vážení!

Názor Martina Králika

(na film aj predchádzajúci názor)

Excalibur bol prvý skutočný fantasy film. Jediný pred ním, ktorý za niečo stál, bol poloanimovaný Pán prsteňov z roku 1978, ktorému napísal scenár Peter S. Beagle, dejovo však skončil príchodom Gandalfa do Helmovho žľabu – a na ďalší diel už neboli peniaze. Prvý Conan je od Excaliburu o rok mladší a Highlander o dva.

Je to aj prvý vysokorozpočtový (na tú dobu) sword and sorcery film a prvé spracovanie Artušovskej legendy. Pokračujme vo faktoch ďalej – celosvetové tržby ani rozpočet známe nie sú, v Amerike zarobil 34 miliónov, čo pravdepodobne na pokrytie výroby stačilo hravo. Samozrejme, nedá sa to porovnávať s najväčším hitom toho roku, Dobyvateľmi stratenej archy (212 miliónov), viac vtedy zarobil nielen Súboj titanov (41 miliónov), ale o zhruba dva milióny aj odpadový Tarzan s Bo Derekovou.

Úspech u kritiky tiež bol sľubný. Za kameru nominácia na Oscara aj Cenu britských kameramanov, ako film nominácie na viaceré sci-fi ceny ako Hugo či Saturn – no najmä víťazstvo v Cannes pre režiséra za umelecký prínos a nominácia filmu na Zlatú palmu.

Kráľ Artuš (Nigel Terry)

Film rozbehol kariéru viacerým dovtedy málo známym hercom ako Helen Mirren, Liam Neeson, Gabriel Byrne či Patrick Stewart. Na Rotten Tomatoes má vysoké hodnotenie 79 percent a na MDB rovnako chvályhodné 7,4.

Prečo to píšem? Mám pocit, že na Macejkov názor aj na film sa treba pozerať trochu z iného pohľadu. Ten film je skrátka dôležitý tým, čo

znamenal. Dokázal svetu, divákovi v kinách aj umeleckým kritikom, že dobrá fantasy sa nakrútiť dá. Začal éru zaujímavých fantasy filmov. A mnohých, tak ako aj mňa, dostal k sword and sorcery a artušovskej legende oveľa skôr, ako sme vedeli, čo to všetko vlastne je.

Samozrejme, že som si ho kvôli tomuto článku pozrel. A áno, občas sa mi zdalo, že postavy len pobejú, herci sa len tvária a dej je trochu zmätený. Všetko to však prebil základný pocit, ktorý vytvorila pre mňa pri každom umeleckom diele najdôležitejšia súčasť – atmosféra. Že ma to celé ešte aj teraz dokázalo držať, že som sa dokázal báť, radovať, smútiť a čudovať spolu s postavami. Môže za ňu niekoľko zložiek. Predovšetkým srdcia hercov. Akoby vedeli, že hrajú niečo prelomové, že ukazujú svetu, čo to ich Írsko a tie artušovské mýty sú. Pretože to je ich legenda, ich rozprávky, na ktorých vyrastali. Pretože aj keď je Excalibur nazývaný americkým filmom, režisér John Boorman, všetci herci a aj Macejkom spomínaný skladateľ Trevor Jones sú Angličania či Íri každým kúskom kože – a tak aj hrajú.

Keď už sme pri tej hudbe. Prial by som si, aby to bolo tak, ako Macejko píše - aby bola hlavná téma podkladom vždy, keď sa deje “niečo nadupané”. Prvýkrát sa bohužiaľ ozve až v tretine dva a štvrt hodiny trvajúceho filmu – a potom ešte dvakrát. Čo hovoril Trevor Jones na odstavenie? Presne to, čo by sme od pravého Brita čakali – nejde mu o prezentovanie svojej osoby, ale svoj výkon plne podriaďuje filmu a rozhodnutia režiséra plne rešpektuje a uznáva. (Dva rozhovory, kde sa ho to pýtajú nájdete tu http://www.bsospirit.com/entrevistas/tjones_e.php a tu http://www.runmovies.eu/index.php?option=com_content&view=article&id=632:trevor-jones-&catid=35:interviews .)

A ešte raz – prečo vlastne píšem tento text?

Pamätám sa ako ma naštvalo, keď Fantázia uverejnila článok, v ktorom Ďuro Malíček (vtedy ešte nie šéfredaktor) označil najstaršie Hviezdne vojny za jeden z najzbytočnejších SF filmov. Pamätám sa, ako ma naštvalo, keď Fantázia uverejnila Jílkovu kritiku Fabiana, postavenú na kritériách mainstreamovo-postmoderného kritika. Mne nevadilo, že tie články vyšli. Naopak, bol som rád, že som si mohol prečítať iný názor (to je dôvod, prečo vlastne Macejkov text uverejňujem). Mňa len štvvalo, že časopis k tomu nepridal názor náš, scifistický.

Mladý Artuš

Zoberme si Macejkov spôsob videnia Excaliburu a nenápadnú snahu odmietať myšlienku, že na staré filmy (seriály, knihy) sa nedá pozerieť dnešnými kritériami. Prestavte si, ako by sa do týchto kritérií dali vsadiť spomínané prvé Star Wars, originálna séria Star Treku či Asimovova robotická séria. Alebo si to radšej nepredstavte.

Martin Králik,
Matej Vojtko

Artuš a Merlin

Misfits

Vo Veľkej Británii sa v posledných rokoch rozmohla takzvaná ASBO subkultúra. Sú to skupiny mladých ľudí s asociálnym syndrómom. Kým u nás sa tínedžerským vandalom vyhrážajú polepšovňami, na ostrovoch dostanú za menšie priestupky oranžové kombinézy a určitý čas si odpracujú na verejnoprospešných prácach. Dej seriálu Misfits je zasadený do skupiny pubertiakov, ktorí si práve vykonávajú svoj trest. Počas prvej služby zasiahne mestečko, v ktorom žijú menšia búrka. Následne sa ukáže, že to nebola len všedná preháňka.

Počas tohto záhadného dažďa nadobudol každý z hrdinov nadprirodzené schopnosti. Na prvý pohľad sú všetky nezmyselné, no fungujú ako dodatky k jednotlivým osobnostiam. Napríklad postava Alishe, ktorá bola celý život pomerne povolná, pôsobí ako magnet na chlapcov – keď sa jej dotknú, nevedia jej odolať. V seriáli sa však objavajú aj stereotypné schopnosti čítania myšlienok, neviditeľnosti, cestovania v čase a podobne. Dej sa sústreďuje na päťicu hrdinov, ktorí zápasia s typickými problémami pubertálneho veku, hlavne s búriacimi sa hormónmi. Zároveň sa snažia naložiť s novými schopnosťami tak, aby pomohli ľuďom okolo seba.

Partia Misfits

Ústrednú postavu predstavuje Nathan (Robert Sheehan), ktorý divákov upútal hlavne tým, že nevie, kedy jeho vtipy prechádzajú z humoru do oplzlosti. Zo skupiny hlavných hrdinov je na tom najhoršie – matka ho vyhodí z domu a je nútený prespávať v komunitnom centre. V seriáli vystupuje aj postava sciistu Simona (Iwan Rheon), ktorý je síce veľmi nenápadný, no v jeho izbe uvidíte napríklad mimozemšťanov Dalekov. Mužskú stranu obsadenia uzatvára Curtis (Nathan Stewart-Jarrett), ktorý sa do kombinézy dostal prakticky náhodou. Z protagonistiek vyčnieva najmä Kelly (Lauren Socha), ktorá je vďaka svojmu prízvuku veľmi vtípnym elementom. Päťicu uzatvára už spomínaná Alsiha (Antonia Thomas).

Seriál vyniká tým, že sa nesústreďuje len na hlavného hrdinu. Dalo by sa polemizovať o tom, či

hlavného hrdinu vôbec má. Priebeh epizód sa sústreďuje na celú skupinu, no jednotlivé časti sa viac venujú konkrétnemu protagonistovi. Vďaka tomu sa vo väčších časových intervaloch dozvedáme zákulisné informácie z ich životov.

Nathan (Robert Sheehan)

Vo Veľkej Británii sa Misfits tešia veľkej obľube. Svedčí o tom aj ocenenie Bafta, ktoré mu bolo pridelené ako najlepšiemu seriálu roku 2009. Mladých hercov účinkovanie v ňom vystrelilo doslova ku hviezdám. Robert Sheehan sa prednávkou objavil na striebornom plátne po boku Nicolasa Cagea vo filme Season of the Witch a momentálne nakrúca prvú časť filmovej adaptácie fantasy série The Mortal Instruments od Cassandry Clare. Novinári hercov sledujú na každom kroku a Lauren Socha si prednávkou práve vďaka zachytenému incidentu vyslúžila vyhazov zo seriálu. V pripravovanej štvrtej sérii, ktorá sa má začať na jeseň vysielať, uvidíme z pôvodného obsadenia už len Nathana Stewarta-Jarretta. Po jeho boku sa má opäť objaviť postava Rudyho (Joseph Gilgun), ktorú autori predviedli už v minulej sérii.

Misfits sú taktiež zaujímaví aj tým, ako ich televízia propaguje. Stále viac sa rozmáha trend liveblogovania – divák sleduje seriál s laptopom na kolenách a priebežne zdieľa svoje pocity na sociálnych sieťach. Tvorcovia založili každému hrdinovi konto na Twitteri a počas epizódy sa do komentovania interaktívne zapájajú. Seriál sa vysiela v mnohých krajinách, prednávkou si ho mohli vychutnať aj českí diváci.

Ak ste Misfits ešte nevideli, mali by ste to čo najskôr napraviť. Je to svieže sci-fi, ktoré vyniká špecifickým humorom. Keďže sa jedná o britský seriál, aj po štyroch sériách neprekročí početom častí tridsať epizód. Na jednej strane je to príjemné v tom, že časti sú dejovo naozaj nadupané. Na druhej strane si ich však veľmi rýchlo pozriete a opäť môžete rok čakať. Takisto vás určite prekvapí chémia, ktorá medzi hercami vládne a originálne spracovanie superhrdinského kliše.

Miroslava Klemková

Aidan 5

Vo svete webseriálov nie je núdza o zaujímavé, umelecky hodnotné projekty. Jedem z nich vám predstavím.

Zaujímavý je už jeho vznik. Existuje projekt s názvom "The 48 Hour Film Project". Postupne počas celého roka sa odohráva po celom svete, od amerických miest cez napr. Prahu po Bejrút či Ho Či Minovo mesto. V piatok tu filmári dostanú inštrukcie - postavu, rekvizitu, riadok dialógu a žáner a v nedeľu majú odovzdať hotový 4 až 7-minútový film. A musia doň významne zapojiť charakteristický znak mesta. Znie to šialene, ale v roku 2012 sa do projektu zapojilo v 120 mestách 50 tisíc filmárov s 4000 filmami a za jedenásť rokov existencie nakrútilo 278 tisíc ľudí 19 tisíc filmov.

V roku 2008 v americkom meste Columbus zvíťazil sci-fi kraťas Aidan 5. Tvorcovia neuvádzajú, aké dostali podmienky, no vytvorili zaujímavý príbeh so sci-fi základom a noirovou atmosférou, za čo získali nielen prvé miesto, ale aj nominácie v ďalších kategóriách ako špeciálne efekty či zvuk. Postúpili tak na celoamerické kolo, ktoré sa konalo na festivale nezávislých filmov v Miami a skončili druhí. V tom čase už vznikol nápad na webseriál. Krátky film bol potom ešte vysielaný v Cannes a dodnes je na youtube (<http://www.youtube.com/watch?v=6mHTEulRKhW>).

Započala príprava webseriálu, ktorého prvú (na pôvodnom filme založenú) epizódu zavesili na web 13. augusta 2009. Ďalšie epizódy sa však dostávali von pomaly - v roku 2012 dve a v roku 2011, od apríla do novembra, zvyšok šesťdielneho seriálu. Nasledovalo deväť nominácií na ceny Medzinárodnej federácie webovej televízie, seriál však žiadnu kategóriu nevyhral.

A čo je teda na ňom také zaujímavé? No prvý

samozrejme udrie do očí spôsob spracovania. Pred zeleným plátnom nakrútené postavy sú vložené do kresleného prostredia. Je to čistý noir/hard-boiled komix so všetkým, čo k tomuto žánru patrí - obleky a klobúky z 20. - 50. rokov, sprievodný monológ hlavného hrdinu, poloautomatické zbrane. Sci-fi je potom v príbehu - hlavným hrdinom je detektív, ktorý rieši vraždy svojich klonov. Nechýbajú samozrejme prestrelky, bitky, únosy, romantické vedľajšia línia či v záverečnom dieli UFO.

Tvorcov ani hercov nepoznáte. Tim Baldwin a John Jackson, či herci Bryan Michael Block, Maya Sayre a John Michael Stubbins na ničom významnom nepracovali, mihli sa iba v zopár nezávislých filmoch. Ich kreatívny potenciál je však veľký a tak verím, že nás obdaria buď druhou sériou tohto zaujímavého seriálu, alebo nejakým podobným projektom. Hádám im k tomu dopomôžu aj peniaze z DVD, ktoré nedávno s prvou sériou vyšlo.

Martin Králik

Melodický metal

Neviem, či mi niečo ušlo, ale toto leto bolo pre melodický metal výnimočne suché. Až koncom augusta sa začali objavovať zaujímavé albumy. A aj keď tie, ktoré ma zaujali, sa delia na dva debuty a dva kúsky legendárnych kapiel, majú spoločnú jednu vlastnosť - melancholickú náladu.

In the Silence: Gathering

Ťažko očakávať nejakú inú, keď sa skupina volá IN THE SILENCE. Debut "A Fair Dream Gone Mad" síce vydali vlastným nákladom a stále ho streamujú na <http://inthesilence.bandcamp.com/>, no ich zvuk neznie vôbec nováčikovsky. Smutné pokojné vybrnkávačky občas preruší kvalitné gitarové peklo (napr. hneď v prvej skladbe), a tak správne tušíte, že celkový výsledok najviac poteší fanúšikov Opeth. Americká skupina sa nebojí zapojiť ani jemné folkové melódie - ako v skladbe "Serenity", ktorá ale v polovici prekvapí peklom zbustrovaných gitár. Ešte by som vyzdvihol hlas speváka Johsa Burkea - je až na neuverenie, aký čistý hlas dokáže udržať vo vysokých polohách a ešte hrať na gitare.

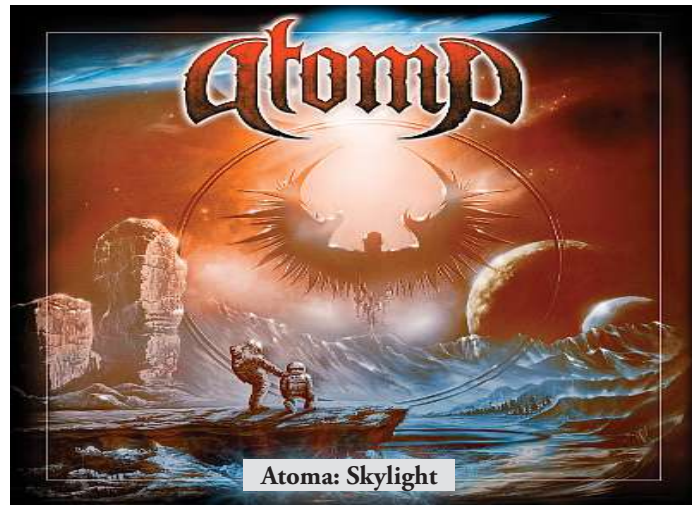

KATATONIA DEAD END KINGS

Zaujímavé hlasy boli vždy doménou THE GATHERING. Tí aj na novom albume "Disclosure" hrajú svoj klasický experimentálnejší metal až rock - a tak sa človek ani neprevapí, keď v skladbe "Meltdown" zaznejú do elektronických gitár trúby. Album je plný pekných, melodických a harmonických skladieb, od prvej až po záverečnú inštrumentálku.

Rovnako ako THE GATHERING, aj KATATONIA prináša album po troch rockoch - a loví v podobných vodách. Samozrejme, ich verzia melanchólie je jemne strihnutá gotikou. Už stabilne sme zvyknutí na príjemný hlas Andersa Nyströma. Jeho spoluhráči sa tentoraz krotili s klávesami aj symfonickými kompozíciami.

Na záver si predstavíme debut kapely ATOMA, bez ktorého by som sa v lete nedostal z divných subžánrov elektronickej hudby (ako sú moombathon či bhanga). Keď som však začul prvé tóny albumu "Skylight", moje srdce poskočilo. Nevrávim, že by som doteraz nejako holdoval post-rocku či post-metalu, no títo Švédi ich prinášajú vo veľmi čistej a pritom prístupnej forme.

Atoma: Skylight

Zaujímavé je aj zloženie kapely - tvoria ju štyria čisti Švédi a dvaja Peržania. Fakt, že sa spevák volá Ehsan Kalantarpour, dáva tušiť, že spievať sa možno nebude v európskom jazyku. Tušenie je správne, skupina spieva po perzsky. To však vôbec nevádi, album sa počúva mimoriadne dobre. Prispieva k tomu aj široká paleta hlasov, od čistého cez občasný growl (titulná skladba) až po ženské zbory v skladbe "Rainman". V tomto skupina prinomína mojich obľúbených AMORPHIS.

The Gathering: Disclosure

Martin Králik

Hudba

DUST TO DUST

O Helloweene Angličania hovoria ako o nemeckom Iron Maiden. Hlavne v európskych štátoch však postupne vznikali vlastné Helloweeny (u nás to bol Dereš). Vo Francúzsku sú z nich najlepší Heavenly a ich tretí album "Dust to Dust" podľa mňa patrí medzi málo známe perly power metalu.

Heavenly: Dust to dust

Rovnako ako mnohým iným skupinám (napr. Blind Guardian), aj týmto Francúzom spoiatku pomáhal

mozog Helloweenu, neskôr Gamma Ray, Kai Hansen. Občas jeho vplyv v spievaní Bena Sota, frontmana Heavenly, počuť výrazne, čo nie je na škodu. Napríklad hneď v prvej skladbe po úvodnom intre. Ak sa v nej však človek započúva do textu, už mu to ostane počas celého albumu. A tak zistí, že album je koncepčný a rozpráva príbeh upíra, od jeho konverzie po záverečný boj so silami temna. Viem, neznie to veľmi originálne, no podobné témy v power metale nie sú príliš časté.

Teraz k hudbe. Ako prvá výrazne zaujme "Lust for Life" a to hlavne klasickým maidenovským nástupom zdvojených gitár po sóle. Album neobsahuje tak obľúbenú ťažiskovú trinásťminutovú skladbu, progresivitu v jeho štruktúre prináša dvojdielna skladba "Illusion". Výborne funguje aj vypaľovačka "Victory", kde atmosféru podfarbuje optimistický text o nádeji vo víťazstvo nad zlými vnútornými silami. Najdlhšia "Miracle" poteší pekným pomalým záverom. Pred koncom nás ešte čaká kvalitná inštrumentálka "Hands of Darkness". Do toho si pridajte namixované kratučké zvukové efekty v úvodoch skladieb či okolo sóla, zaujímavý hlas a (občas trochu príliš) výrazné klávesy, ktoré potešia každého fanúšika európskeho power/speed metalu. Odporúčam vyskúšať. Francúzi po ňom vydali ešte dva albumy, no od roku 2009 sú ticho. Čo je škoda.

Martin Králik

Stratená veda

Fantastická ríša akademika Lysenka

Stratená?

Vo vesmíre sa len málo vecí skutočne stráca. Občas sa skryjú z dohľadu, maskujú za niečo, čo vyzerá celkom inak, zmenia meno... A skôr či neskôr sa znovu nájdu. Zákony zachovania bývajú neúprosné, v prírode aj v histórii.

V tejto rubrike chceme pustiť fantáziu na prechádzku slepými uličkami vedy. Oprašovať myšlienkové konštrukcie zmetené do prepadliska dejín vrtkavými prúdmi ideológií, silou poctivých vedeckých dôkazov a času. Z učebníc poznáme príbehy víťazov. Vedci aj fantasti však už dávnejšie prišli na to, že nie jedna strana sporu, ale práve spor samotný umožňuje ten správny kvas ideí, ktorý je živnou pôdou pokroku. No ako v každej pôde v dejinách života, i tu sa dajú nájsť pekné špinavosti. Vedecké teórie poškrvené bahnom ideológie. A prehnité výplne bielych plášťov, ktoré sami seba nazývajú vedcami, no na presadzovanie svojich myšlienok (a likvidáciu oponentov) používajú tvrdú ruku politickej moci.

Slepá ulička vedy, kam smeruje naša druhá expedícia, je poriadne široká – hotový prospekt. Otvorila sa v búrlivom období prvej polovice dvadsiateho storočia na horúcej pôde Sovietskeho zväzu, kde sa na želanie straníckych sekretariátov i nemysliteľné stávalo možným. Vitajte vo fantastickej ríši akademika Lysenka.

Jarovizácia – zrod legendy

Kde bolo – tam bolo, za siedmimi horami a o niečo menej morami žil ambicióznym mladý agronóm Trofim Denisovič Lysenko. Pri práci na poľnohospodárskom výskume v Azerbajdžane pozoroval zvláštny jav. Keď semená ozimnej pšenice vystavil vlhkosti a chladu, mohol ich vysiať na jar ako jarnú pšenicu a zožať v polovici leta úrodu. Vyhol sa tak riziku vymrznutia, ktoré často decimovalo oziminy (siete na jeseň, takže museli prečkať zimu) v krutej ruskej klíme. V roku 1928 ten zázrak publikoval pod názvom jarovizácia (vernalizácia) a vzbudil v sovietskom poľnohospodárstve veľké nádeje.

Čo je vernalizácia? Tento proces u niektorých rastlín mierneho pásma zabezpečuje, že budú kvitnúť na jar a nie napr. na jeseň, hoci počasie na jar a na jeseň môže byť podobné. Preto semeno či cibuľa potrebuje zažiť obdobie chladu. Nízka teplota „odmokne“ v apikálnom meristéme (deliace sa pletivo rastového vrcholu) schopnosť odpovedať na signály vyvolávajúce kvitnutie.

Molekulárni biológovia a genetici dnes už poznajú aj metabolické dráhy a gény zodpovedné za tento proces.

No Lysenko sa nestaral o to, ako a prečo jarovizácia funguje – videl v nej hlavne kľúč ku hviezdnej kariére. Chcelo to len nebotyčnú drzosť, zabudnúť na správne vedecké metódy či nutnosť overovania výsledkov. Spracovanie ozimnej pšenice chladom totiž nebolo v dobách „pred Lysenkom“ celkom neznáme. Sedliaci ho nevyužívali, lebo pri ňom dochádzalo k veľkým stratám a preto neprinášalo vyššie výnosy.

Lysenko sa s detailnejším prieskumom ani overovaním nebabral. Nasľuboval zdesaťnásobenie úrody do niekoľkých rokov. Tvrdil tiež (nesprávne), že ovplyvnenie semien jarovizáciou je dedičné. Hovoril o zimnej úrode hrachu v Azerbajdžane a mnohé ďalšie, čoraz fantastickejšie veci (ktoré sa nikdy nepotvrdili). Jeho hlas musel byť sugestívny, lebo stranícke špičky mu načúvali viac než ochotne. Bol mužom praxe, ktorý pohŕda planými debatami akademikov a rieši veľké problémy sovietskeho človeka bez toho, že by sa zbytočne zdržiaval laboratórnou prácou či zavádzajúco zložitou štatistikou. Napokon, nádej, ktorá plynula z jeho nových metód, vrátila časť sedliakov demotivovaných kolektivizáciou späť k práci na poliach a to sa rávalo. V tridsiatych rokoch jeho vplyv rástol. V roku 1935 prvý raz vystúpil v Kremli. Získal otvorenú podporu Stalina a moc likvidovať svojich oponentov. V roku 1940 sa stal riaditeľom Ústavu genetiky Sovietskej akadémie vied. Napokon ovládol celú oblasť poľnohospodárstva, vedy a vzdelávania.

Nepriatelia nadovšetko

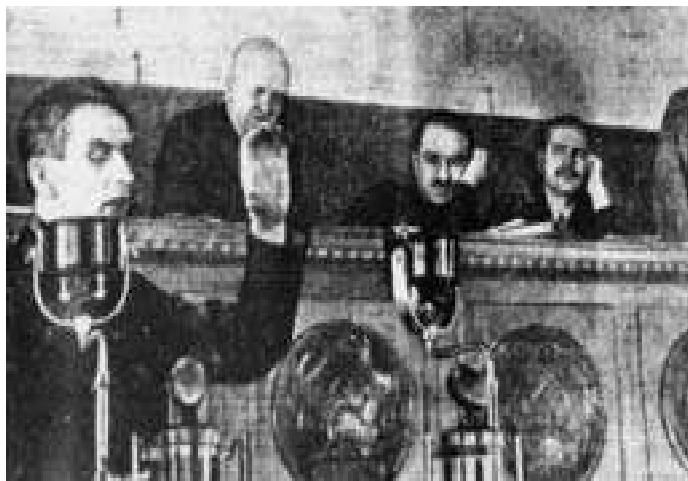
„Kto sú štyria najväčší nepriatelia socialistického poľnohospodárstva? Jar, leto, jeseň, zima,“ rozprávalo sa ešte koncom minulého storočia. Socializmus pominul, no tento vtíp ostal v pamäti ľudí, asi že bol v jadre pravdivý. Socialistická revolúcia postihla oblasť poľnohospodárstva mimoriadne ťažko – kolchozníci so starým zriadením odmietli aj fungujúci systém a postupy, ktoré sa ich predkovia učili celé generácie.

Rozprával sa aj iný vtíp: „Americký farmár sa chváli: My keď vysadíme zemiaky v máji, už v júli môžeme vykopávať. Nemecký kontruje: My keď sadíme v máji, vykopávame už v júni. Ruský kolchozník sucho konštatuje: My keď sadíme zemiaky prvého mája, vykopávame druhého mája.“

Ostatní poľnohospodári sa užasnuti pýtajú: Ako je to možné? Rus odpovedá: Vy neviete, čo je hlad.“

Hladomor bol začiatkom tridsiatych rokov v Rusku vážnym problémom. Historici časť viny pripisujú kolektivizácii a časť dlhotrvajúcim suchám. Situácia vyžadovala vziať rozum do hrsti a navrhnúť nové efektívne postupy, ktoré by fungovali v „kolektivizovaných“ podmienkach. Nanešťastie inovátori veľmi rýchlo zistili, že oveľa jednoduchšie ako zvyšovanie výnosov je hľadanie vinníkov a nepriateľov, ktorí bránia v rozvoji socialistického poľnohospodárstva.

Možno tu leží časť odpovede na otázku, ako mohol Lysenko udržať svoju pavenú tak dlho – celé desaťročia – na výslni mocenskej priazne. Nepatril k veľkým mysliteľom, jeho nadanie spočívalo v schopnosti manipulovať s ľuďmi. Dostával sa na riadiace posty tak, že jeho šéfovia boli (spravidla sieťou jeho sympatizantov) falošne obvinení zo zrady. Ich zatknutie a Lysenkovo menovanie do novej funkcie na seba nenechalo dlho čakať. Hovoril Stalinovi presne to, čo chcel počuť. Nešlo len o sľuby zdesaťnásobenia úrody. Lysenko rozprával rečou, ktorej diktátor rozumel – medzi vedcami, tak ako medzi kolchozníkmi, sú škodcovia a sabotéri, ktorých treba čo najskôr odstrániť, inak sa dobrá vec nepodarí! V zápale likvidácie nepohodlných jedincov (v prípade genetiky celého vedného odboru) sa dlho strácala skutočnosť, že Lysenkove opatrenia nikdy neprispeli ku zlepšeniu úrody.

Nová biológia

Veda v sovietskom zväze sa definitívne stala politikou – Lysenkovi dovolili obísť bežný proces posudzovania vedeckej práce v odborných časopisoch, aby vykročil na cestu bohapestej propagandy. Lysenkove objavy vychádzali v dennej tlači, dostal dokonca vlastný Bulletin jarovizácie. O zázrakoch sovietskeho poľnohospodárstva denne čítali davy ľudí, ktorí túžili uveriť a prispievali k legende vlastnými „objavmi“. Predsedovia kolchozov dobre vedeli, čo majú písať do dotazníkov – a keďže dotazníky boli jedinou formou overovania Lysenkových teórií, ambiciózny agrónóm si pripisoval jeden

papierový úspech za druhým. Už musel vedieť, že stretnutie s realitou nemôže dopadnúť v jeho prospech – preto sa jej snažil zo všetkých síl vyhýbať.

Lysenkov postup pripomínal scénu z rozprávky o panne, ktorá uniká pred vlkolakom. Keď ju už-už mal, panna odhodila šatku, ktorú musel vlkolak roztrhať a znovu utkať, kým mohol pokračovať v prenasledovaní. Takto sa panna postupne zbavovala kúskov oblečenia, aby obnovila svoj náskok pred netvorom. Lysenko sa pri svojom úniku pred pravdou správal podobne. Keď jeden z jeho zlepšovákov nefungoval a nepostavil sovietske poľnohospodárstvo na nohy (od jeho „revolučných“ postupov sa potichu upustilo), noviny už písali o ďalšom Lysenkovom zázraku. Legenda sa rozrastala a košatila. Z vajca oplodneného viacerými kohútmi sa vyliadlo hybridné kuriatko. Kravy kŕmené čokoládovou diétou dojili tučnejšie mlieko... Napokon vzniklo celé nové poňatie biológie, ktoré poskytovalo „odborné pozadie“ pre Lysenkove fantastické tvrdenia a širokú hraciu plochu pre Lysenkových priaznivcov. Úroveň novej „vedy“ zodpovedala tomu, kto a akým spôsobom ju tvoril. Stranícki šéfovia uprednostňovali ľudí so správnym triednym pôvodom a správnymi politickými názormi, poctivý prístup k experimentom a znalosť vedeckých metód neboli podmienkou. Pomáhal skôr silný žalúdok – cestu k akademickej hodnosti mohlo otvoriť aj testovanie smrteľných jedov na väznoch (ako v prípade bývalého riaditeľa väznice S. N. Muromceva).

Lysenkovci nemali radi náhodu (na rozdiel od západných vedcov, ktorí hovorili o pravdepodobnostiach). Tvrдили, že všetko má svoj dôvod, príroda sa riadi prísnymi zákonmi a bolo by absurdné, keby napr. vývoj posúvali dopredu náhodné, nepredvídateľné mutácie (tento tzv. weismannovsko-morganistický názor vyhlasovali za vnášanie mystiky do vedy). No druhým dychom dodávali, že živá hmota tak celkom nepodlieha prírodným zákonom, ktoré poznáme z fyziky a chémie. Život má vraj vlastné pravidlá, ktoré ešte nepoznáme – tým sa dalo vysvetliť prakticky čokoľvek. Aby obhájili dedičnosť získaných vlastností, tvrdili, že dedičnosť nespočíva len v chromozómoch, ale v každej bunke, v každej „častici“ tela. To vyhovovalo aj teórii vegetatívnych hybridov – Lysenkovci presadzovali myšlienku, že pri štepení stromov sa dedičné vlastnosti štepu a pníka zmiešajú a oboje sa prejaví aj v potomstve. A neostávali len pri rastlinách – podobne vraj po transfúzii krvi od čiernej sliepky bude mať biela sliepka strakaté kuriatka. No sovietska veda kvitla aj odvážnejšími teóriami. Svoju (na dvadsiate storočie až príliš dlhú) chvíľu znovuzrodenia prežila vďaka súdružke Lepešinskej teória abiogenézy. Lahko im v laboratóriu „vznikal“ život, keď nevedeli udržať sterilné podmienky! Sám Lysenko otvorene uznával heterogenézu – kukučka v jeho ríši vznikala z penice. Podľa iných sa zárafa

rodila zo slnečnice, borovica z jedle... Lysenkovi prívrženci Timakov a Verežnikov opisovali, ako jedny druhy baktérií a vírusov plodia iné druhy. Bošjan dokonca písal o prerode vírusov na baktérie cez štádium kryštálov. Lysenko neskôr (na základe nepresného pozorovania iného vedca) tvrdil, že DNA sa počas vývoja bunky mení na RNA, čo považoval za dôkaz svojich teórií na biochemickej úrovni.

Keď to všetko spravíme, rozkážeme vetru, dažďu...

Sklon veriť tomu, čomu chceme veriť je známou slabosťou ľudskej mysle. Neviditeľná ruka podvedomia nasadí nášmu vnímaniu zodpovedajúci filter a ľudia preceňujú informácie, ktoré sa zhodujú s ich svetonázorom a prehliadajú, bagatelizujú alebo popierajú tie, ktoré by mohli ten starostlivo konštruovaný obraz narušiť. Niektorí jedinci na mocenských pozíciách zachádzajú ďalej. Keď od ich vôle závisí čo bude vyhlásené za pravdu, nadobudnú pocit, že to oni môžu určiť, čo bude pravdou. Nečudo, že synovia revolúcie si prírodu predstavovali ako socialistickú spoločnosť. Odmietali napríklad myšlienku vnútrodruhovej konkurencie – najväčším nepriateľom zajaca je podľa nich predsa vlk, nie iný zajac. Zajace majú bok po boku bojovať za prežitie druhu a ak treba, prinášať obeť. Toto ideologické pozadie stálo za technikou výsadby do hniezd – niekoľko semenáčikov v jednej jamke si malo navzájom pomáhať a potom sa obetovať v prospech najlepšieho (táto technika znamenala pre sovietske poľnohospodárstvo značné plytvanie). Prirodzene, rovnako ako proletárov

možno vychovať k uvedomenosti, aj rastliny či živočíchy možno príhodnými podmienkami „vychovať“ do želanej formy tak, aby sa zmenili ich dedičné vlastnosti. Imperialistickí vedci len zatajujú pravdu v snahe presvedčiť ľud, že bohatí sú predurčení byť lepší, čo im dáva právo vykorisťovať pracujúcich.

Ako vidno, prenášanie ideológie do vedy nesvedčí jednému ani druhému. Veda sa bez neustáleho pochybovania a overovania stáva len prázdnu škrupinou a ideológia v kontakte s racionálnym prístupom riskuje, že sa naplno ukáže jej obmedzenosť.

Záhradník na štíte

Azda z vrodenej skromnosti, Lysenko svoju verziu vedy o živote nenazval lysenkizmus, ale mičurinská biológia. Postavil sa na plecía muža, ktorý bol v tom čase už mŕtvy, no jeho práca, myšlienky a postoje sa krásne hodili na vývesný štít socializmu.

Kto bol teda **Ivan Vladimírovič Mičurin** (1855-1935)?

Obdivuhodne zanovitý chlapík. Syn schudobnených šľachticov, ktorí prišli o svoje sady. Kvôli krachu rodiny neukončil ani gymnázium. Zamestnal sa na železnici, kým si nezarobil na vlastný kus pôdy a odvtedy sa naplno venoval ovocinárstvu. Chcel vytvoriť odrody južného ovocia, ktoré by sa dali pestovať aj v drsných podmienkach stredného Ruska, takže krížil mrazuvzdorné severské odrody s veľkoplodými južnými. Prvé roky snaženia mu nepriniesli úspech merateľný peniazmi. Pokúšal sa zo svojich sadov urobiť experimentálnu stanicu

s podporou vlády (1905-1908). No ministerstvo jeho návrh zamietlo – namiesto pomoci mu ako náplasť ponúkli vyznamenanie, čo prijal. Pokračoval v práci, s námahou držal svoje sady finančne nad vodou, z času na čas publikoval v záhradníckych časopisoch a okrem nových odrôd ovocia si pestoval aj nevôľu voči svetu oficiálnej vedy. V revolučných rokoch 1917-1918 (pri prerozdeľovaní pôdy roľníkom) takmer o svoj pozemok prišiel, no dvaja miestni poľnohospodári presvedčili ministerstvo, aby predsa urobilo z jeho sadov štátnu inštitúciu. Od 1920 podpora rástla, boľševici sa ním začali pýšiť ako človekom bez diplomov, čo dosahuje hospodárske úspechy napriek nepriazni akademikov. So vzostupom stalinizmu sa stal riaditeľom vlastného výskumného ústavu (1930). V roku 1931 vyhlasoval, že má 300 komerčne použiteľných variet ovocných stromov. No len jedna z nich bola oficiálne certifikovaná pre pestovanie v sovietskych sadoch. Po politických tlakoch sa to číslo zvýšilo, ale iba pár Mičurinových variet dosiahlo komerčný úspech. Celkom slušný počet z nich však poskytol dobrý základ pre ďalšie experimenty. Dôležitý prínos Mičurina ležal v metodologickej oblasti. Vynašiel rôzne triky na prekonanie bariéry inkompatibility (aby stromy sprístupnil opeleniu aj geneticky vzdialeným druhom, štepil ich na iný druh či rod, používal zmesi peľu rôznych druhov, alebo opeľoval mladé hybridy počas prvého kvitnutia), ktoré neskôr využívali aj ďalší šľachtitelia. Zaujímavé boli jeho experimenty s indukovaním polyploidie (bunka má v jadre niekoľkonásobný počet chromozómov, čo pre rastliny znamená napr. väčšie plody). Mičurin sa vytrvalo bránil vedeckým pokusom o vysvetlenie jeho metód terminológiou genetiky. Pri krížení sa riadil intuíciou, neveril v mendelovskú dedičnosť a možnosť vopred vypočítať pomery zdedených vlastností v potomstve. U organizmov predpokladal „rozumnú prispôsobivú silu v boji o prežitie“ a možnosť zmeny genotypu vplyvom vonkajších faktorov, podobne ako Lamarck, no ideológovia z neho urobili jediného pravého nasledovateľa Darwinu (a neskôr o Darwinovi radšej taktne pomlčali). Na nástenkách sa obzvlášť pekne vynímal Mičurinov výrok „Nemôžeme čakať od prírody žiadne láskavosti – našou úlohou je vziať si ich“.

Stratené hlavy

Rusko je veľká zem, preto sa tam zmesť veľa extrémov. Závratné bohatstvo a beznádejná chudoba, hlboká múdrosť a rozľahlé plytčiny ignorancie, hrdinstvo aj zbabelosť, ideály, pragmatizmus, lojalita až za hrob, prevracanie kabátov... No Lysenko si (tak ako viacerí mocní, ktorých revolúcia vynesla na výslnie) myslel, že táto veľká zem je príliš malá preňho a samostatne mysliacich príslušníkov inteligencie. Pri svojom úteku pred realitou sa snažil odstrániť každého, kto by mohol spochybniť „novú vedu“. Ruská

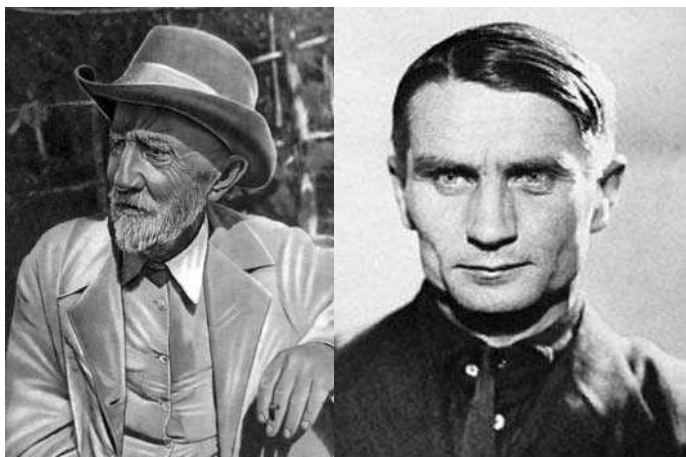
biológia, ktorá na začiatku dvadsiateho storočia dosahovala úroveň svetovej špičky, stratila nejednu hlavu. Za všetky si pripomeňme aspoň dve.

Nikolaj Konstantinovič Koľcov (1872-1940) patril k veľkým mužom ruskej biológie. Začal morfológiou ako mnoho jeho súčasníkov, no od opisovania tvarov živočíchov plynule prešiel ku skúmaniu mechanizmov a zákonitostí, ktoré ich utvárajú. Zaskvel sa na poli cytológie, keď v roku 1908 opísal cytoskelet – vnútornú kostru buniek, ktorá sa skladá z tubulov a určuje tvar buniek. Cez cytológiu sa Koľcov dostal až ku genetike. Ako prvý (1927) predstavil koncept, že dedičné vlastnosti sú prenášané gigantickými „dedičnými molekulami“ z dvoch zrkadlovo podobných vláken, ktoré sa replikujú jedno podľa matrice druhého. Jeho predpoklad sa v základných rysoch potvrdil až o štvrtstoročie neskôr, keď Watson a Crick odhalili molekulárnu štruktúru DNA. Kto vie, na čo všetko by Koľcov stihol prísť, keby ho nechali pracovať. V roku 1920 ešte unikol krivému obvineniu z protisovietskej konšpirácie (Gorkij sa zaňho prihovárал u samotného Lenina). No v roku 1936 sa opäť lámал chlieb – tentoraz na kongrese v Moskve, kde prominentní ruskí učitelia hájili dobré meno serióznej vedy proti Lysenkovým teóriám. Koľcov samozrejme vystúpil na podporu genetiky a nevyhol sa diskreditačnej kampani Lysenkových priaznivcov. Tí sa nemuseli veľmi namáhať – Koľcov svojho času založil ruskú eugenickú spoločnosť, čo z neho za Stalinovej éry urobilo hotového fašistu. Nikoho nezaujímalo, že v dvadsiatych rokoch ruskí vedci eugeniku vykladali skôr ako medicínsku genetiku (skúmali dedičnosť krvných skupín, enzýmov, farby vlasov, očí...) a podobné spoločnosti kvitli začiatkom dvadsiateho storočia po celom svete. Koľcov zomrel v roku 1940, podľa oficiálnej správy na infarkt, podľa biochemika Zbarského ho otrávil tajná polícia. Pani Koľcovová spáchala ešte v ten deň samovraždu.

Nikolaj Ivanovič Vavilov (1887-1943), botanik a genetik, precestoval celý svet, aby študoval pôvod, variabilitu a imunitu kultúrnych rastlín. Identifikoval centrá pôvodu kultúrnych

rastlín, formuloval zákon homologických sérií príbuzných druhov a založil najväčšiu svetovú zbierku semien kultúrnych rastlín. O oddanosti jeho spolupracovníkov svedčí aj fakt, že Vavilovova genobanka pretrvala aj blokádu Leningradu – hovorí sa o asistentovi, ktorý zomrel od hladu obklopený jedlými semenami. Vavilov mohol byť správnym človekom pre zmiernenie hladomoru, ktorý v Sovietskom zväze panoval po kolektivizácii a nezvyčajne suchom počasí. No nesľuboval politikom zázraky na počkanie, takže vraj „nedokázal skĺbiť teóriu s praxou“. Keď začal upadať do nemilosti, spočiatku sa vraj snažil vyžehliť si to u Stalina pochvalnými výrokmi na adresu Lysenka, no bezvýsledne. Ako šéf ústavu genetiky Sovietskej akadémie vied bol terčom útokov Lysenkových priaznivcov, najmä na kongresoch 1936 a 1939, kde obhajoval genetiku. Tie časy boli plné farbistých výjavov podobných divadelným scénam – predstavte si sálu plnú kolegov, podriadených, známych, žiakov, z ktorých väčšina vie, že prednášajúci hovorí o poznatkoch získaných serióznym výskumom a stojí proti politicky pretláčaným neovereným teóriám, no poslucháči pískajú, prerušujú ho poznámkami a posmešným potleskom. V roku 1940 Vavilova zatkli a umiestnili do gulagu. Nikoho neprekvapilo, že jeho kreslo nestihlo ani vychladnúť a už na ňom sedel Lysenko. Vavilova po troch rokoch skolil hlad, vyčerpanie a choroba. V roku 1955 v rámci „de-stalinizácie“ prehodnotili jeho rozsudok a v 1960-tom ho verejne rehabilitovali. Učebnice sa (znova) prepísali a Vavilov sa posmrtno stal opäť hrdinom sovietskej vedy.

Samozrejme, bolo ich ešte veľa – hrdinov i nenápadných komparzistov. Zomreli, odišli, alebo ich zlomilo mučenie, báli sa o rodinu a tak radšej napísali, čo sa od nich očakávalo... Ich mená ostali zväčša len v dobovej tlači, ktorú si (pre výstrahu) požičiavajú už iba historici vedy. Objavy, ktorými mohli prispieť ľudstvu, keby sa z biológie v ich zemi nestala fraška, urobili neskôr v iných krajinách iní vedci. A Sovietsky zväz celou silou propagandy musel presviedčať seba i svet, že súdruh generálny tajomník nie je nahý a to, čo zostalo z kedysi kvitnúceho odboru, má nejakú úroveň.

Druhý dych

Lysenko bol majster v odvádzaní pozornosti od svojich neúspechov, ale zodpovednosti za katastrofálny stav sovietskeho poľnohospodárstva sa nemohol len tak ľahko zbaviť. Veľké projekty jarovizácie, letnej výsadby zemiakov či vysokorýchlostného šľachtenia pšenice nepriniesli žiadny úspech. O nápadoch na jarovizáciu jarnej pšenice, alebo zasypávanie ovocných stromov snehom škoda hovoriť. V roku 1947 začala s jeho zázrakmi na počkanie strácať trpezlivosť aj komunistická strana. No Stalin mu dal ešte jednu šancu – zachrániť sovietske poľnohospodárstvo pomocou „novej“ odrody pšenice. Kachetinská pšenica hrubozrnná však nebola úplne nová. Agronómovia už dávno vedeli, že hoci táto odroda pšenice vytvára mimoriadne veľké klasy, prosperuje len ak sa vyseje nariadenko a teda má na jednotku plochy nižší výnos ako obyčajná pšenica. Lysenkovi bolo jasné, že hrá iba o čas (ale aj to, že lepšiu príležitosť nedostane). Nasľuboval Stalinovi hory-doly a diktátor mu veril až natoľko, že dal v roku 1948 povolenie k úplnej likvidácii genetiky. Lysenko udržal svoju pozíciu dokonca aj po Stalinovej smrti (1953) a tešil sa podpore Chruščova, no počas päťdesiatych rokov hlasy Lysenkových kritikov začali opäť silnieť a už neboli tak kruto potláčané. Sovietskej vede svitli slobodnejšie časy. Chruščov rehabilitoval genetikov, ktorí prežili Stalinove čistky a nechal ich pod vedením N. P. Dubinina robiť aj „nelysenkovský“ výskum. Výsledky molekulárnych biológov a genetikov z kapitalistického západu im napokon dávali za pravdu. V roku 1963 vraj už aj niektorí „lysenkovskí“ vedci uznávali DNA ako dedičný materiál, hoci stále popierali existenciu génov.

Voľný koniec

Lysenko svoju naháňačku s pravdou definitívne prehral až na konci Chruščovovej éry. Odborná komisia, ktorej umožnili prístup na Lysenkove experimentálne pozemky, roznosila jeho prácu na kopytách a všetky prešľapy zverejnila. V roku 1964 oficiálne odvrhli jeho učenie a o rok neskôr Lysenka odvolali z funkcie riaditeľa Ústavu genetiky. Ak za začiatok jeho éry určíme prvé kremeľské vystúpenie (1935), vydržal neuveriteľných tridsať rokov intríg a sľubov bez jediného reálneho vedeckého výsledku. Svoj vplyv vyviezol aj za hranice Sovietskeho zväzu – jeho učenie sa nakrátko ujalo v Číne a samozrejme opanovalo celý východný blok vrátane Československa. Z takejto „výmeny elít“ sa potom miestna veda ťažko spamätávala, najmä v našom malom štáte. Len vo Východnom Nemecku mali dosť rozumu, aby popri mičurinskej biológii nechali prežiť aj genetiku.

A Lysenko? Zbavili ho všetkých privilégií, ale pokračoval v práci až do svojej smrti v roku 1976. Veril vôbec niekedy tomu, čo hlásal? Historici

dodnes nie sú jednotní – je ťažké predstaviť si, že za všetkým tým falšovaním, zatajovaním neúspechov, zahmlieváním a prekrúcaním mohol stáť muž konajúci z presvedčenia. No ľudská myseľ občas dokáže krkolomné kúsky. Protirečenia so skutočnosťou zvyčajne nezastavia dobre rozbehnutý fanatizmus. V každom prípade, Lysenko má svojich prívržencov aj dnes. Na internetových stránkach rôznych komunistických združení sa dajú nájsť Lysenkove životopisy so zdôraznenými úspechmi (a taktne zamlčaným neslávny koncom kariéry), ako aj vedecké „kontroverzie“ – zveličenie skutočností, ktoré vtedajší genetici ešte nemohli tušiť, ale náhodou zapadajú do Lysenkových teórií.

Ako obľúbený príklad používajú mimojadrovú dedičnosť. Lysenko považoval za nositeľa dedičnosti celú protoplazmu (obsah bunky). Genetici na začiatku dvadsiateho storočia tvrdili, že dedičnosť spočíva výlučne v jadre bunky, no o pár desaťročí neskôr museli svoju verziu upraviť. Vyšlo najavo, že aj mitochondrie a chloroplasty (ktoré sa do cytoplazmy eukaryotických buniek dostali v evolučnom dávnoveku ako symbiotické baktérie) majú vlastnú DNA nezávislú na jadre.

Ešte zaujímavejší je prípad epigenetiky. Lysenko veľa hovoril o dedičných zmenách spôsobených vplyvmi prostredia. Genetici naopak dlho verili, že zmenu vlastností potomstva je možné docieľať jedine zmenou nukleotidovej sekvencie DNA, napríklad mutáciou. Neskôr sa tejto dogmy museli vzdať, keď zistili, že prostredie môže zmeniť „nastavenie“ génov (rozhodnutie, nakoľko budú aktívne) a toto nastavenie sa prenáša aj do ďalších generácií. Pritom sa nemení poradie nukleotidov génu, len jeho prístupnosť prepisovaniu (napr. metyláciou DNA).

Lysenko samozrejme nič o mitochondriálnom genóme či metylácii DNA netušil a jeho nová biológia by tieto jemné nuansy dedičnosti neodhalila, ani keby na to mala sto rokov miesto tridsiatich. Podklady pre svoje tvrdenia totiž nezískavala korektnými výskumnými postupmi (preslávila sa zázračnými výsledkami experimentov, ktoré sa nepodarilo zopakovať nikde mimo Sovietskeho zväzu), takže aj keby boli v niečom „prorocké“, pre vedu ostávajú bezcenné.

Fantastické výsledky mičurinskej vedy

Špekulátorom a fantastikom však historické konštatovanie nestačí. Pýtajú sa: Čo by bolo keby... Čo by bolo, keby Lysenko hovoril pravdu a ovocie mičurinskej vedy by nakrmilo hladujúcich?

Predstavte si svet, v ktorom by sa Sovietsky zväz stal kvitnúcim (a plodiacim) poľnohospodárskym rajom na zemi. Plné regály. Buclaté tváre pionierov. Iste by zaniklo mnoho biotopov svetového významu, no Sibír by zakvitla. A možno aj Sahara – Sovietsky zväz

by mal príležitosť rozdávať povojnovému svetu plnými priehŕšťami. Vagónmi plnými obilia a mladých ambiciózných agrónomov by iste vyviezol aj socialistické zariadenie. Predstavte si napríklad Zväz afrických socialistických republik (ZASR). S takou surovinovou základňou by sa aj vesmírne preteky mohli vyvinúť v prospech (juho)východného bloku. A keby prispôsobovanie druhov podliehalo mičurinským zákonom, svet by sa čoskoro dočkal prvej šľavnatej marsovskej hrušky maslovky. O Venušine jablká by sa mohli viesť vojny (obrazne povedané, lebo na nasýtenom svete by predsa vládol mier) a obrím dyniam z Jupitera by iste nemohol konkurovať žiadny výpestok pozemského záhradkára. Život by sa poddával rukám socialistických vedcov ako tvárna hlina – s použitím správnych podmienok šľachtenia a správnym nasmerovaním „rozumnej prispôsobivej sily“ sa hocičo môže stať čímkoľvek. Na každej planéte slnečnej sústavy by kolonisti pod červenou vlajkou vybudovali ekosystém dokonale prispôbosený miestnym podmienkam a samotní ľudia by sa s každou ďalšou generáciou menili na pravých Marťanov, Venušanov... Po koľkých generáciách by sa od Pozemšťanov líšili tak, až by sa začali pýtať, na čo sú im tie vlajky? Do akej podoby by sa transformovalo marxistické učenie na odlišných svetoch?

Mičurinská veda ponúka autorom fantastiky nespočet inšpirácií. Príležitosť vytvoriť skutočne cudzie svety zo známych surovín, alebo zdôvodniť to, čo veda na akú sme zvyknutí musí obchádzať. Ak sa v lysenkovskom svete môže druh transformovať na ľubovoľný iný, nechýba veľa a vysvetlíme premenu človeka na zviera a späť. Vyššou formou novej biológie by mohla byť aj snaha rozlúštiť reč prírody a komunikovať s „rozumnou prispôsobivou silou“ rastlín a živočíchov. Ak by bola naozaj rozumná, iste by sa neodvážila odhodlanému lysenkovskému bádateľovi nič odmietnuť... V každom prípade, čas pre lysenkopunk dozrel. Neostáva mi iné, než autorom dopriať veselú obaračku.

Literatúra pre poučenie:

E. W. Caspari a R. E. Marshak, 1965: The Rise and Fall of Lysenko, Science New Series Vol. 149, No. 3681, pp. 275-278.

A. Markoš, 1998: Lysenko, prorok a ideolog, Vesmír 77, pp. 686-688.

V. N. Soyfer, 2005: Rudá biologie, vyd. Stilus Press.

... i pre pobavenie:

Kolektív autorov, 1952: Kniha mladého prírodovedce, vyd. Mladá Fronta.

stránky Red Comrades s PLAMENNOU „vedeckou“ diskusiou na podporu Lysenka: <http://www.cyberussr.com/rus/ly-tl-cv.html>

Fandomas - rozhovor

RÓBERT ŽITŤŇAN

Robert Žitňan, medzi kamarátmi známy ako Win, je dnes jedna z najdôležitejších postáv slovenského fanúšikovského hnutia. Cony ako Istrocon, Comics Salón, Animeshow, Mangafest či Advik, plnia mladí ľudia na stovky až tisícky. Organizuje ich v rámci občianskeho združenia Animecrew, ktoré malo práve na Parcone/Istrocone 2012 desať rokov. Aj preto som s ním o všetkých nich a ich conoch spravil rozhovor. Odpovede sú občas možno trochu dotazníkovité či na druhej strane písané príliš hovorovým jazykom, ale to všetko si práve rubrika Fandomas môže dovoliť.

Ako vznikla AnimeCrew a čo bolo vašim cieľom pri jej zakladaní?

AnimeCrew vzniklo v apríli 2003, nebol som pri založení. Členom som sa stal až v decembri 2003. Ale stanovky združenia hovoria, že cieľmi sú:

a. Osvetová, publikačná, informačná, vzdelávacia a poradenská činnosť v oblastiach japonskej kultúry, kultúry a animovaného filmu, kultúrnej, rasovej, politickej a záujmovej znášanlivosti.

b. Podpora rozvoja japonského animovaného filmu na Slovensku.

c. Šírenie myšlienok kultúrnej, rasovej, politickej a záujmovej znášanlivosti a tolerancie.

d. Spolupráca s mládežou na rôznych úrovniach v spomínaných oblastiach.

e. Podpora voľnočasových aktivít mládeže

Za účelom naplnenia svojho cieľa sme si definovali tieto činnosti:

a. Organizovanie premietaní japonského animovaného filmu, prednášok, seminárov a školení s tematikou japonskej kultúry a iné formy edukačnej činnosti.

b. Vydávanie informačných materiálov s tematikou japonskej kultúry a japonského animovaného filmu.

c. Organizovanie verejných stretnutí mladých ľudí za účelom diskusie, ich oboznamovania s japonskou kultúrou a šírenia myšlienok tolerancie a kultúrnej znášanlivosti.

d. Sprostredkovávanie informácií o japonskej kultúre a japonskom animovanom

filme prostredníctvom informačných materiálov a internetu.

e. Organizovanie kultúrnych festivalov, prednášok, seminárov a školení sa iné formy osvetovej, kultúrnej, voľnočasovej a edukačnej činnosti.

f. Vydávanie informačných, vzdelávacích a kultúrnych materiálov, knižných a časopiseckých publikácií.

Myslím, že za dobu svojej existencie, sa podarilo naplniť všetky zmiené body a riadili sme sa nimi. Samozrejme, momentálne sa venujeme aj iným cieľom a činnostiam, ale takto to začalo.

Ako funguje a ako sa do nej môže fanúšik mangy a anime zapojiť? Čo od nej môže získať a čo by ste vy privítali, aby jej dal?

Momentálne fungujeme hlavne na našej hlavnej činnosti a tým je organizovanie Comics Salónu a AnimeSHOW, plus v spolupráci s českým AnimeCrewCZ festivalu Advik v Prahe. Už nefungujeme na nejakej striktnnej formálnej úrovni, ako tomu bývalo na začiatku a ani nevyberáme členské príspevky. Internetové fóra nahradil Facebook a ten je hlavným komunikačným prostriedkom. Stretnutí je v BA niekoľko do týždňa po rôznych skupinách ľudí a inak to asi nepôjde, pretože stretnutia o len 20 ľudí sú už minulosťou a tiež za takmer 10 rokov existencie je už veľa fanúšikov rozdielnych vekových kategórií. V podstate prihlásiť sa môže ktokoľvek, stačí ochota niečo robiť a toho naučíme, alebo sa dá len chodiť pasívne na stretávky.

Ako vidíš postavenie AnimeCrew v slovenskom Fandome a jej vzťah k nemu?

Vieš Martin, ono 95% fanúšikov a bez ilúzií aj veľa našich členov netuší, že nejaká organizácia menom Fandom existuje a Fandom dlhé roky do 2008 o nás nejavil ani záujem. Od roku 2007 som predseda nášho združenia a vstúpili sme do Fandomu práve na môj popud, pretože som vedel o jeho existencii. Problém je hlavne v tom, že Fandom sa málo prezentuje na akciách, aj napriek tomu, že my Slavcon a Kozmodróm tento priestor určite ponúkame.

Naše postavenie som nijak neanalyzoval, proste som rád, že sme členmi, môžeme komunikovať s ostatnými

klubmi a spolupracovať.

Postupne ste vytvorili množstvo conov. Ako vznikali? Aký v nich ty vidíš najväčší rozdiel?

1/Comics Salón a IstroCon

Tak náš prvý Comics Salón vznikol pri pokuse presvedčiť Heňu Galgóciovú o pokračovaní IstroConu. IC2003 bol posledný v podaní jej a Ivana Alakšu. Tá povedala, že ona ho už nechce robiť a dá ho len tomu, kto ju presvedčí. Povedala, nech spravíme con o tom, čo vieme najlepšie. Keďže naši členovia sa starali na IC hlavne o anime, komiks a hry, tak vznikol Comics Salón v 2004. Postupne to tak rástlo aj návštevnosťou, programom aj počtom dní. 2004 bol 1 deň, 2005 2 dni + filmy z oblasti fantastiky, 2006 3 dni a plnohodnotná sekcia scifi a fantasy. Keďže to fičalo a návštevnosťou sme prekonalí IstroCon 2003, tak za nami došla Heňa nech CS premenujeme na IstroCon. Ale ja som sa rozhodol ponechať radšej oba názvy a rozšíriť programovú náplň IstroConu, teda scifi, fantasy, horor tak, aby tvoril polovicu programu a nie len 20%. Takže polovica je Comics Salón s anime, japonskom, komiksami a hrami a druhou IstroCon so scifi, fantasy, hororom a popkultúrou. Tak sme na tom dnes v Istropolise, kam sme sa po 2007 zo SÚZA presťahovali.

2/AnimeSHOW a Game Expo

AnimeSHOW vznikol v 2008 a bol to náš pokus urobiť niečo na jar pre našich fanúšikov. Neustále nás od 2005 bombardovali, že to chcú viac krát do roka. Ale na to sme nemali čas, silu a kapacitu. Ale tak sme išli na to v malom a inak. Chceli sme sa hlavne zavďačiť pôvodnej podobe Comics Salónu. Teda vyhodili sme komiks a spravili AnimeSHOW, ktorá bola hlavne o Anime, Japonsku a hrách, bolo to v DK Dúbravka a jeden deň. Na ďalší rok 2009 sme to chceli ešte viac ozvláštniť a dali o dosť väčší priestor hrám, a tak vzniklo pridruženie hernej výstavy GAME EXPO, ktorá je teraz tradičnou súčasťou. Keďže do nás však búšili fanúšikovia, že chcú aj trošku fantastiky, tak sme jednu miestnosť venovali komiksom, scifi, fantasy a hororom, proste minimum. Programu však bolo toľko, že sme to natiahli na 2 dni, čo však čert nečakal, že prišlo 4 krát toľko návštevníkov a bola to pekná tlačienica. Tak sme sa na rok presťahovali do Istropolisu, kde to ešte ďalej rástlo. V 2011 sme pridali aj tretí deň a povedali si, že AnimeSHOW proste nemôžeme robiť ako ten menší event, a mal by byť to isté čo Comics Salón, s tým rozdielom, že fantastike sa venuje cca 25% a nie 50% programu.

Proste je to model Comics Salón/AnimeSHOW + na jesen veľa fantastiky a menej hier a na jar zase menej fantastiky + komiksov a viacej herných prednášok, štúdií a prezentácií.

3/MangaFEST

MangaFEST bol nápad vrátiť sa k starým komorným conom, ktoré sme zažívali na začiatku, alebo ešte pred tým na premietaniach anime. Spravili sme úplne

iný typ pohodovej akcie pre menej ľudí s menším stresom, bez návalov, minimom mediálnej kampane, proste príjemnú udalosť. Oba ročníky sme pripravili v spolupráci s Kultúrnymi Zariadeniami Petržalka v DK Lúky. Boli to 2 dni pre cca 300-400 ľudí. Svoj cieľ sme dosiahli, je to asi naša najobľúbenejšia akcia zo všetkých. Aj na staré kolená by som asi niečo takéto bol ochotný organizovať. Momentálne sme však dospeli k názoru, že ak by sme pokračovali ďalej, tak by to rástlo zase do nejakých šialených rozmerov, a to my nechceme. Plus už sme v trošku inej fáze života a nechce sa nám kašľať s ďalším festivalom tretíkrát do roka. Preto sa o rok MangaFEST presúva do Prahy na Advík. Takže síce dušou nezanikne a o svoje unikátne súťaže a program poskytne tam, ale nebude určite na Slovensku a terajšej samostatnej podobe.

4/Advik

Advik vznikol v roku 2006, to znamená, že má 7 ročnú tradíciu a svojím programom sa podobá najviac AnimeSHOW. To znamená má anime, Japonsko, mangu, hry a aj nejakú časť fantastiky. Tento con organizuje pôvodný český tím AnimeCrewCZ, ktorý ho pripravuje celý čas jeho existencie. S nami spolupracuje od roku 2010 a pripojil sa k nám v 2011. V podstate ja a Roman (môj zástupca) sme tam jediní zo slovenskej strany a snažíme sa im pomáhať ten con rozvinúť niekam ďalej. Na začiatku sme tam mali veľa práce, tento rok toho našťastie bolo oveľa menej a verím, že budúce leto to bude ešte lepšie. Je to veľmi príjemná letná akcia na 4 dni, ktorá má úplne inú atmosféru, iný charakter prednášok a niektorých programov oproti tomu, čo tvoríme tu. Je to veľmi milé spštenie a zmena. Navyše sa vzájomne český a slovenský tím navštevujeme za odmenu na conoch toho druhého. Predsa len ja razím filozofiu, že najlepší con je ten, kde som len ako návštevník a nemusím nič robiť, preto mám rád Fénixcon, Koprcon, Slavcon a Kozmodróm.

* Čo nové chystá v najbližšej dobe Animecrew?

V podstate nechystáme nič prevratné. Momentálne razíme filozofiu, že menej je niekedy viac. Preto na Slovensku budeme robiť len 2 cony ročne (Comics Salón/IstroCON a AnimeSHOW/GAME EXPO), pretože na každom cone sme chceli a chceme mať nové prednášky, filmy a program. Keby sme to robili častejšie, tak by sme sa museli opakovať a ubrať na kvalite, čo nie je na programe dňa. To môže robiť len ten, kto chce na conoch komerčne zarábať, čo nie je náš prípad. Zároveň nám to dáva dostatok času na oddych, prípravu a vymýšľanie vylepšení conov, ktoré robíme. Ja osobne som tento rok nemal dostatok času na menované veci a dokonca aj na tie, ktoré by som nemal zanedbávať. Je toho proste veľa a aj preto sa snažím moje zaťaženie zmenšiť zo štyroch akcií na 2,5.

*** Ďakujem za rozhovor.**

Martin Králik

GALÉRIA

Galéria

MARTIN MÁLEK

VÁŠA

PRÍLEŽITOSŤ

Odporúčame

Fyzické investičné zlato

- zlato dlhodobo rastie na cene viac ako inflácia. Investičné zlato je obľúbená a potrebná súčasť investičného portfólia pre každého, kto sa chce postarať o svoje peniaze. Na nákup odporúčame produkt od rakúskej Partnerbanky, ktorý má vynikajúce parametre pre klientov vo všetkých oblastiach (cena, služby, bezpečnosť).

Viac ako poistenie čelného skla

- už nebudete musieť hľadať vinníka. Vaše sklo opravíme alebo vymeníme bezplatne bez dokazovania viny a bez spoluúčasti. Zároveň prevezmeme administratívu za vás.

Auto VEGEŤ servis

- zabezpečíme vám komplexné vybavenie poisťnej udalosti (od nahlásenia udalosti v poisťovni, cez zabezpečenie obhliadky, až po vybavenie všetkých papierovaciek potrebných k úspešnému ukončeniu udalosti v poisťovni). Zabezpečíme vám odťah vozidla z miesta nehody a jeho opravu v zmluvnom servise. Počas celej doby opravy vášho vozidla vám požičiame náhradné vozidlo zadarmo. Venujte sa svojmu podnikaniu, svojim záujmom a starosti s opravou nechajte na nás.

Dátumovka

Je bezplatná informačná služba formou e-mailovej správy. Pravidelne každý rok dostanete upozorňujúci e-mail k rôznym udalostiam. Napr. blížiaci sa STK, Emisná kontrola alebo udalosti ako napr. "60 dní pre výročím zmluvy" či "výročie zmluvy". Už nebudete musieť myslieť na žiadne dátumy. Zbavíme vás takých starostí a všetko dôležité vám dostatočne včas vopred pripomenieme. Je to vaša šanca ako si zjednodušiť život!

Kde usporiť

Online poistenie PZP

- nájdite si najlacnejšie zákonné poistenie PZP a havarijné poistenie. Porovnanie cien PZP a uzatvorenie zmluvy vám zaberie 5 - 10 minút.
* usporíte v Ø od 30€

Stavebné sporenie

- sporete aj vy s úrokom 2% p.a. ročne a plus štátnou prémieou 11,5%. Sporenie s cieľovou sumou na 5000€ u nás zistíte bez poplatku za uzatvorenie zmluvy.
* usporíte 45€

Prefinancovanie hypotéky

- s koncom obdobia fixácie hypotéky je možné ju prefinancovať s výhodnejším úrokom. Nechajte si od našich hypotekárnych špecialistov vypracovať výhodnejšiu ponuku.
* môžete usporiť stovky až tisíce €

Vybavenie poisťnej udalosti

- celú poisťnú udalosť vybavíme za vás. Váš drahocenný čas tak môžete minúť inak.
* ušetríte v Ø od 6 hodín času

Lyones

- peniaze späť z každého vášho nákupu.
* úsporíte od 2% zo sumy nákupov

Vedeli ste, že:

- o výške úrokovej sadzby sa s bankou tiež dá vyjednávať?
- to isté poistenie môžete u jedného obchodníka kúpiť s väčšou zľavou ako u druhého?
- môžete preniesť zodpovednosť za vaše škody do výšky 200 tis. € (za škody na majetku aj na zdraví) na poisťovňu len za 0,05€ denne?
- štát vám daruje k sporeniu nezdanených 11,5% p.a. Plus máte od banky úročenie 2% p.a. na vaše vklady.
- existuje aj sporenie na bankovom účte, ktorý je krytý fyzickým investičným zlatom?
- môžete odpredať vaše životné poistenie a dostanete až dvojnásobok zo sumy vašej odkupnej hodnoty?

www.poistenie.vasaprilezitost.sk

- nájdite si najlacnejšie PZP a havarijné poistenie
- porovnanie cien všetkých poisťovní za 1 minútu
- online uzatvorenie poistenia PZP za 5 minút

www.autoveget.sk

- už nemusíte myslieť na dôležité dátumy
- všetko vám vždy včas pripomenieme

www.vegetservis.sk

- kompletná starostlivosť o vaše auto po búrčke

✉ konzultacia@vasaprilezitost.sk
☎ 0903 89 46 39 (T-Mobile)
☎ 0905 89 46 39 (Orange)
☎ 0949 89 46 39 (02)
@VASAPRILEZITOST

Radi vás privítame v kancelárii

vašapríležitosť

na Továrenskej ulici č. 10, Bratislava
v čase od 10:00 do 17:00 hod. PON-PIA

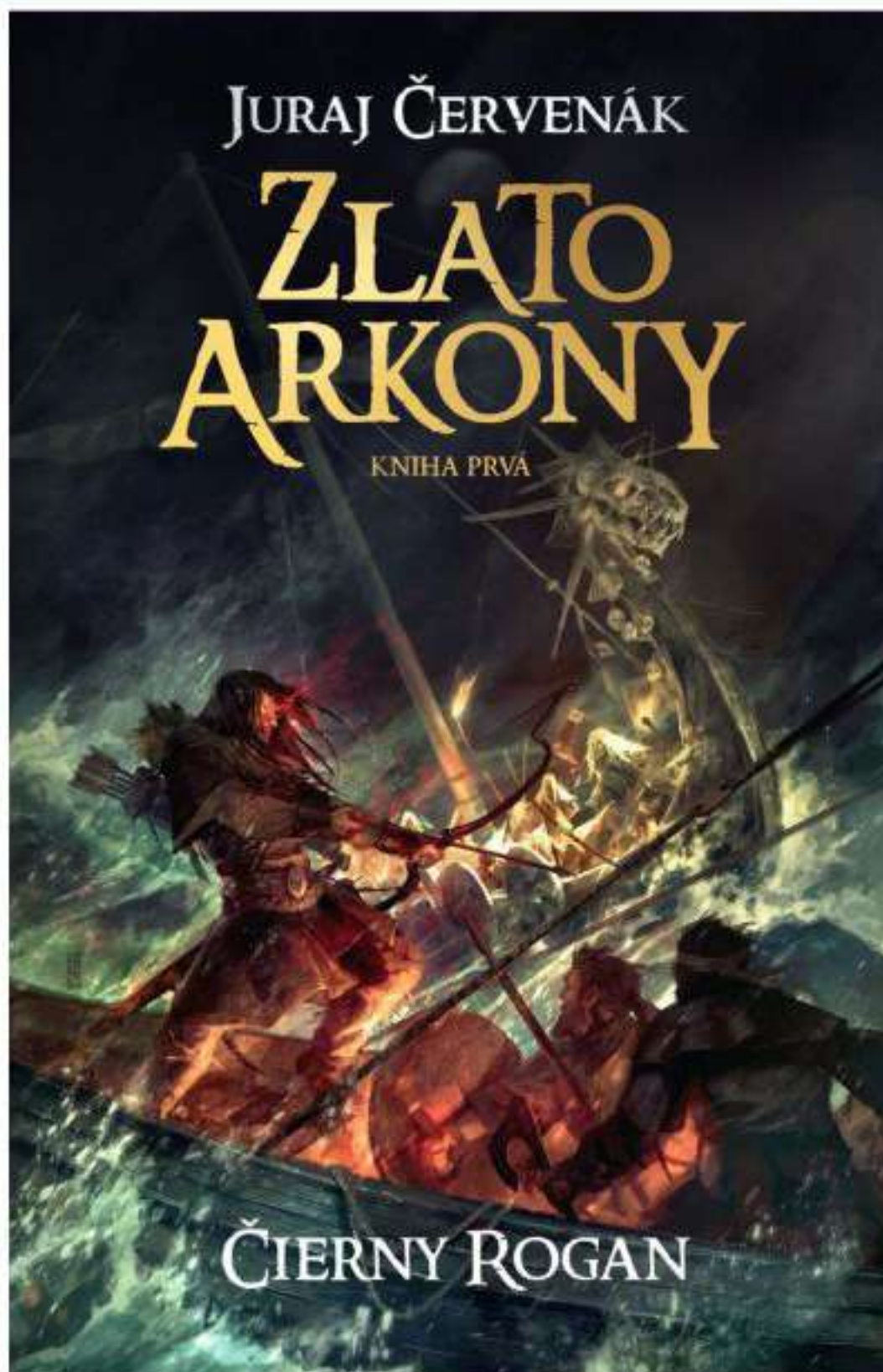
Dohodnite si stretnutie, tešíme sa

vašapríležitosť

Vaša príležitosť zjednodušíť si život,
ušetriť, zbytočne neplatiť, zarobiť.

art*i*s kultoví autori
omn*i*s menšinových žánrov
vydavateľstvo

Juraj Červenák
**Čierny Rogan:
Zlato Arkony 1**

Po mnohých rokoch od napísania cyklu Černokňažník sa Juraj Červenák vracia k svojim najpopulárnejším hrdinom, Čiernemu Roganovi a Goryvladovi.

V prvom zo série nových príbehov ich púť zavedie na sever, až na jantárové pobrežia, kde slovanskí bohovia čelia krvilačným dobyvateľom. Poradí si černokňažník v končinách, ktoré sú tak veľmi vzdialené od Kančej hory a Krvavého ohňa, zdroja jeho moci?

Distribúcia: Pemic (aj ČR), Belimex, Martinus.sk, Ikar, Partner Technic
siete predajní Artforum, Brloh, Panta Rhei